

Gezangh der zeeden : zijnde het derde deel van Bellerophon, of lust tot wijsheyt, waer in verscheyde stichtelijcke liedekens en dichten, tot verbeteringe van dese bedorvene eeuwe, als mede veele Schriftuerlijcke, historiale en zeede-lijcke stoffen, soo uyt de H. Schrift, filosofhen als uyt de oude stichtelijcke poeten, tot bestraffinge van der menschen gebreken, leerlijck werden verthoont en voorgedragen en met veele aenmerckelijke spreuken der ouden op de gezangen gepast

<https://hdl.handle.net/1874/37455>

92
G E Z A N G H
Der Z E E D E N,

Zijnde het derde Deel van

Bellerophon, of Lust tot Wijsheyt:

Maer in verscheide stichtelijke Liedekens en Dichten / tot verbeteringe van dese bedorvene Geuue / als mede
veele Schrijftuerlijke / Historiale / en Zee-de-lycke stof-
fen / soo uyt de N. Schrijft / Philosophen / als uyt de oude
stichtelijke Poëten / tot bestraffinge van der men-
schen gebreken / leerlijck werden vertoont en booz-
gedragen / en met veele aemmerkelijke spreu-
ken der Ouden / op de Gezangen gepast.

Op 't Nieuw verbeteret en vermeerdert door D. P. PERS.

P A M S T E R D A M,

Doog Willem van Beaumont, Boeckverhooper / in de Raat-
ber-straet / tusschen de Spaerpot en S. Lucye-steegh /
in de Witte Boeck-pars. Anno 1669.

Met Privilegie.

Extract uyt de Privilegie.

DE Staten van Hollandt en West-Vrielandt, hebben aen *Willem van Beaumont*, Boeckverkooper 't Amsterdam, op sijn verfoeck, geoctroyeert en toe-ghestaen, gelijk sy octroyeeren en toestaen by desen, dat hy alleen in onse Provintie sal mogen drucken en doen drucken, uytgeven en verkoopen, dit Boeck begrepen in drie Tractaten, als Bellerophon, of Lust tot Wijshey, Urania of Hemel-sangh, en Gesangh der Zeden, door *Dirck Pieterfsz. Pers*, en dat voor de tijdt van 15 achter-eenvolgende jaren: Verbiedende alle en een yegelijk Ingesetene van dese Landen, dit voorsz Boeck, binnen den voorsz tijt van 15 Jaren, directelijck, of indirectelijck, in't groot of kleen, geheel of ten deelen, in eeniger Talen na te drucken, verkoopen, of uyt te geven, of elders na gedrukt in dese Provintie te brengen, verkoopen of uyt te geven, sonder consent van den Suppliant, op de verbeurte van de nagedruckte Exemplaren, en daer-en-boven de somme van 300 guldens, soo menighmael als bevonden sal werden contrarie deses gedaen te zijn, soo by den Verkooper als Drucker te verbeuren. t'Appliceeren als breeder by d'originale Brieven daer af te sien is. Gegeven in 's Gravenhage onder ons groot Zegel, den 17 Maert, 1664.

Vt. JOHAN de WIT,

Ter Ordonnantie van deselve,

Herbt. van Beaumont.

Der

ZANGH en DICHT-KONST.

WAnneer ick mijne Historische beschrij-
vingen, onder het opschrift van den
Verwarden Adelaer, door Godts ge-
nade, hadde ten eynde ghebracht,
waer in ick 't geene, van Keyser *Karo-*
lv. tijden af, in Duytschlandt, soo in den Staet
als Religie was voor-gevallen, als mede den *Onstel-*
den Leeuw, waer in de Oorsprongh en Springh ader
der Oorlogen, die soo in *Hollandt*, *Zeelandt* als
mede in de omleggende Landtschappen, wonder-
lijck waren toe-gedragen, hadde volvoert, en in
't licht ghegeven, nam ick voor, eenigh groot
werck by der handt te vatten: doch ick weet nau-
lijcks, hoe ick daer van ter zijden ben afgetrocken,
en tot dese vrolijke stoffe gevoert, dat ick de
Dicht-konst, die by my alreede schein gesmoort,
weder ter handt heb genomen, om eenige winter-
sche avonden, my daer in te vermaecken. En hier
toe vont ick mijne lust willigh, om voor de Jeught
noch eenighe zeedige Ghelangen en Dichten te
ontwerpen. En of ick die wel hadde in-gesteldt,
om de Jeught van veele dert'le en geyle Lied-
kens af te leyden, en haer een deughdigh spoor
aen te wijzen, soo bevondt ick dat dese stoffe, soo
wel den Ouden als Jongen trefte, om die, te ghe-
lijck, van veele onaerdige ghebreecken af te ma-
nen. Mijne stoffe heb ick genomen uyt verschey-
de

4
Aen de Deught-lievende Beminders

de Bybelsche Historien, en Schriftuerlijcke spreuc-
ken, soo des Ouden als Nieuwen Testaments, als
mede uyt verscheyde Historien, Philosophen en
stichtelijke oude Poëten, die hier in de Christelijcke
Zeedigheyt navolgen: en hebbe die daeren-boven
noch verrijkt met veele gedenckwaerdige spreuc-
ken en leeringen, die wel waerdigh zijn datse wer-
den overwogen en betracht. En of het wel, by na
den ouden eygen is, te sussen, alsoo ick na 't perck
des menschlijcke levens van 70 jaren yle, soo heb
ick om mijne sinnen wacker te houden, dit ver-
maeck geschept, om veele vergeeffsche invallen, die
dickwils 't ghemoedt verwarren, hier door te do-
ven. Ick hope dat dese dichten, die als wat nieuws
voor den dagh komen, den deugt-lievenden sullen
aengenaem zijn, gelijk ick oock aen mijne voor-
gaende als *Bellerophon* en *Urania* hebbe ghespeurt,
dat die met lust waren aengenomen: want alle die
selve, gelijk oock dese, tot niemandts ergernisse,
maer tot yders verbeteringe en opmerckinge zijn
in-gestelt, om soo wel den Ouden als Jongen te
stichten. Indien ick oock met dese dat selve wit
mach bereycken, soo sal ick mijnen arbeydt niet
onvruchtbaer hebben aengeleyt. Ick hebbe de ge-
bruycklijckste voysen meerendeels gevolgt, op
datse van veelen mochten werden gesongen: doch
hebbe tot vermaeck der Jeught, oock verscheyde
nieuwe stemmen daer bygevoeght, en die met Mu-
sijck-noten geciert, op datse van den verstandigen
mochten werden voorgestelt; alhoewel eenige
der

der Sangh en Dicht-konst.

der selve voyfen eerst met soo geyle stoffen waren vervult, dat een eerbaer oor daer van behoorde een affchou te hebben: doch ick hebbe alle die selve stemmen na de goede zeeden gestiert, om de Jeught van de andere af te leyden. Indien oock yemandts geeft tot de Singh-konst niet is genegen, hy kan die selve lesen, want sy fullen hem geene ver hinderinge aenbrengen: want ick houde, dat onse dicht daer na behoort gerecht te zijn, dat oock de Leser daer door kan werden vermaect, om die als een slechte reede te verstaen. Doch voor al behoort men op de mate en't geklanck der woorden te letten, of die van hart of sacht geluyt zijn, op dat die, tegen hare aert, niet werden gerabraect en gebogen. 't Welck een groote misflagh is, voor die geene, die de dichten en ghesangen willen toefstellen, alhoewel men die in 't singen en draeyen der stemmen, wel een weynigh kan toegeven; nochtans wordt daer door alle luyfter en aerdigheydt der sangh verdooft.

Neemt dan dese zeeden-ghesangen in 't goede, en gebruycktsse tot uwer slichtinge, en soose U E. mogen aengenaem zijn, kunnen wy, door Godts genade, soo hy ons kracht verleent, de lust hervatten metter tijdt, en andere ontwerpen. Vaert wel. Amstelredam, in 't Vreede-jaer 1648.

U E. Genege Vriende

DIRCK PIETERSZ. PERS.

De ses Dagen en Wonder-wercken der Scheppinge, *Genes. I.*

Stemme: Ick heb den Heer lief, Psalm 116.

Ick wil mijn stof ontleenen uit Godts woort/
Die dooz dit woort oock alle ding booztbrach-
te /
Ick wil hem singen van sijn groote krachten/
Der Scheppinge en wond'ren noyt gehoort.

2. Daer was een klomp / ja een verwarde klomp /
Want Water / Aert / Locht / Dyer / was ongeschonden /
En zweefde in 't wilst / d'een d'ander tusschen beyden /
Vyer, Water, Aert en Locht was in dien romp.

Eerste dagh-werck.

3. Godt sprack het werde Licht, en 't werde licht:
Godt is een Licht en heeft geen duysterheden:
Sijn Licht is reyn / en Licht van eeuwigheden /
Want hy alleen ons dooz sijn Godtheydt sichtig.

Tweede dagh-werck.

4. Daer wierd' / sey God / een Spansel uitgebreyt /
Dat Water en de Hemel sich verspreyden /
En d' Hemel sou Godts wonder-werck verbruyden /
En eeren Godt / die 't alles heeft bereyt.

Derde dagh-werck.

5. Sijn Wateren versamelt aen een oort /
Op dat men mach het drooge landt beschouwen /
Sprack God / en boozts daer op ack'ren en houwen /
Op dat de Aert brenghe alle vruchten boort.

Vierde dagh-werck.

6. 't Uytspansel zy met Lichten opgeciert /
Met Son en Maen, en al des Hemels Sterren,
Met vaste loop / die nimmermeer verwerpen /
Daer na men dagh en nacht en jaren siert.

Vijfde dagh-werck.

7. Godt sprack brenghet voort ghy Watren al't Gediert,
 Dat in u schoot te weemlen leyt en leven.
 't Gevogelt mee dat sich ter vlucht sal geben /
 En blychtbaer zijt in Zee waer in ghy zwiert.

Sefte dagh-werck.

8. Ghy Aerde brenghet u Vee en Dieren aen /
 't Gewormt en al wat op der Aert kan zweeben /
 Den Godt / laet ons nu scheppen nae het leven /
 Een Mensch, die is nae onsen Beeld' gedaen.

9. Dees sal een Heer zyn ober Zee en Landt /
 Dien alle dingh sal onderdanigh weesen:
 Waer dooz Godts lof / sal altydt zyn geyeesen /
 Met kennis Godts / vol wijsheyt en berstant.

10. „Dit edel Beelt / aen lijf en ziel volmaect /
 „Heeft Godts gebodt / laes ! schandigh obertreden /
 „Waer dooz de suert noch druckt sijn arme leden /
 „Die dooz dees hal zyn in den dootd geraect.

11. „Maer dese troost van dat der Vrouwen zaet /
 „Den Duyvel sou en alle sond vernielen /
 „Heeft haer verlost / van schijpbreuck haerder zielen /
 „Dooz Christum ons des Hemels Son opgaet.

Ick moet om de vreemdigheyt, hier by voegen,
 't gene de Poëten van de eerste Schippinge, verha-
 len, te weten, datter was een *Chaos* of verwarringe
 onder alle de hoofst-offen, waer van ghy in 't boeck
Iconologia, of uytbeeldinge des verstants 548 kont nale-
 sen. Welke verwarringe wy uyt het Italiaens aldus heb-
 ben nagevolght.

*Aleer de Hemel was, de Zee, de Aert, en 't Vyer,
 Soo was het Vyer, de Aert, de Hemel, Zee oock hier.
 De Zee den Hemel heeft de Aert en 't Vyer omgeven,
 Doch rou most Vyer en Zee, in Aerd'en Hemel smeven,
 't Geen d' Aerde was, was 't Vyer, de Hemel en de Zee,
 En d' Hemel was als d' Aert, als Vyer en Water mee.
 Want Aerde, Vyer en Zee, den Hemel hier gestooten,
 En d' Hemel was met Vyer, Aert, Water overgooten.*

Ovidius stelt desen *Chaos*, op deser wijze, by ons uyt het Latijn na gevolght.

*Alwaer het Aertrijck was, daer was de Locht en Zee,
En't Aertrijck dreef gantsch los en't ondiep Water mee.
De Locht die had geen Licht, geen stoffe hier haer wesen
Dies isser groote twist in haren romp geresen;
Want Koude streed met Heit', en't Drooge met het
Vocht,*

Het Harde met het Sacht, en't Sware met de Locht.

Het schijnt dat de Heydenen eenigh licht hebben gehad: uyt het Boeck der Scheppinge, hoe dat Godt alle dese stoffen heeft gescheyden.

Drie H. Mannen besoecken Abraham,

Gen. 18.

Stem: Psal. 105. Een yder moet tot desen tijden, &c.

A Braham in der Tenten deure /
Sagh hem wat wonderlijchs gebeuren:

Drie Mannen stonden booz sijn oogh /
Daer hy sich nederigh booz boogh /
En sprach / Heer / is gena booz my /
Doo gaet u knecht doch niet booz by.

2. En neem wat waters / wascht u voeten /
En oock wat broodts wilt d'honger boeten :

Sy stenden 't toe / dies hy in vl /
Tot Sara sprach / maecht onderwijl /
Van meele bloem ons koecken reet /
Die ick met mijne gasten eet.

3. Op self het beste kalf liet slachten /
Met boter / melck die sy aenbrachten;
Sy braeghden / waer is Sara doch ?
Hy sprach / s' is in de Tente noch.
Ick koom om derys tijdt weder aen /
En Sara sal een Doon ontfaen.

4. Doch Sara lacht om dese woorden /
Geen wellust my doch meer bekoorde /
Mijn man en ick zijn oud en staf /

Wn dalen eerder na het graf.

De Heere sprack / fiet Sara lacht /

't Schijnt datse onse woozdt veracht.

5. Doch sy'onthende 't. Maer de Heere
sprack / 'k sal ter rechter tijdt weer keeren:

En Sara sal haer Sone sien /

Dooz Godt kan alle dingh geschien.

Sy stonden op / en gingen doe /

Met Abraham na Sodom toe.

6. De Heere sprack / sal ick onthouden

Aen Abraham mijn toevertroude /

Wat Sodom oberkomen sal :

Hy woꝝdt gezegent sonder tal /

Hy houdt recht en gerechtighendt /

Des Heeren wegh in billichheydt.

7. Want Sodoms en Gomorras sonden /

Zijn groot en zwaer by my bevonden /

Dies dael ick af om dooz te sien /

Of sy haer boos heydt niet ontvlien:

Dies keerden sy van Abraham ,

Doch eerst hy dus sijn reden nam.

8. Sult ghy dan Heere den oprechten /

Met d'ongerechte dus bebechten :

Misschien zijn vijftigh in de stadt :

Verchoont dit volck / waerom doch dat :

Soud ghy de brome dan verlaen /

En met den boosen doen vergaen :

9. Andieder vijftigh zijn bevonden /

Sal ick verschoonen hare sonden ;

Doch Abraham al nader dzongh /

Tot tiene toe / die hy bedongh :

Dus schepden sy en gingen voozt /

En Abraham trock na sijn oort.

10. „ Hoe groot zijn Godts barmhertigheden /

„ Die om den brome landt en steden /

„ Dooz sijne straf en roe verchoont /

„ En haer met sijn genade kroont:

„ Dus volght sijn woozdt en miyt het quaet /

„ Ser ghy in sijnen toozn vergaet.

Abraham.

De Heere.

A Bram wierde van Godt genaemt een Vader vee-
 ler volckeren, was een Sone van *Tarah*, en een
 Broeder van *Nabor* en *Haran*. Hy was te *Ur* in
Chaldea geboren, na de Scheppinge der Werelt 1948.
 en ontrent 2000 jaren voor *Christi* geboorte, 192 ja-
 ren na de Suntvloet. Wierde daer na *Abraham* geheer-
 ten. Leefde 175 jaren, en wierde neffens *Sara* begrä-
 ven.

De Ladder Jacobs, Genes. 28.

Stemme: La Durette, Of/ Wat wilt ghy slemers quisten.
 Siet de Musijck Nooten in Bellerophon, Fol. 137.

A Is Isac gaf sijn zeegen aen Jacob sijnen soon /
 Soo heeft hy hem met een gebo'on /
 Hy sou geen dochter trouwen / wyt Canaans geslacht /
 Dat van Ham was boort gebzaecht.

2. Hy last' hem hy sou reysen / na Padan 't Syrisch land /
 En nemen daer een vrou ter hand /
 Van Labans dochters eene / daer God hem zeggen sou /
 En zijn vruchtbaer met sijn vrou.

3. Ich wensch u Abrams zeegen / sey hy / met al u zaet /
 En 't land dat u dooz erf bestaet.
 Doen toogh hy op na Haran, tot Lus, alwaer de Son /
 Hem niet meer verlichten kon.

4. Terwijl hy lagh te droomen/verscheen hem een gesicht /
 Een ladder als een Hemels licht /
 Die van der aerd' af-reyckte / tot aen des Hemels ront /
 Daer de Heer' oock boven stont.

5. De Engels onderwijlen / die klonnen op en neer /
 En hier op sprack tot hem de Heer /
 Ich ben de God Abrahams en Isacs die u 't land /
 Schenckt tot een gezegent pand.

6. Ich

6. Ick sal u zaet vermeereren / gelijk der aerden stof /
Van Oosten tot het Westen of /
Van 't Zuiden tot het Noorden / sult ghy den zegen sien /
Die'er sal aen u geschien.
7. Ick wil u oock behoeden / waer dat ghy keert en gaet /
Ick ben u burgh en toe-verlaet :
Ick sal niet van u scheidē / tot al het geen geschiet /
Wat ghy nu al hoorz en siet.
8. Als Jacob nu ontwaachte / verschrickte hy sich seer :
Dit 's Hemels poozt / hier woont de Heer :
Dies maeckte hy een zure / goot oly op den steen /
Die sijn kussen was booz heen.
9. Hy noemd' dees plaetse Bethel , te booz geheeten Lus .
Om bouwēn God een heyligh huys .
Wanneer hy hem besorghde van kleden / d'zand en lizoot /
Doo hy hem hielp uyt dees noot.
10. „ Dees Ladder is sijn reyse / de Engels op en neer /
„ Zijn bo'en van 't uyt en weder-keer :
„ En God die 't al bestierde / staet boven op en siet /
„ Watter op der aerd geschiet.
11. „ Sy reycht van d'aerde neder / tot aen des Hemels
top /
„ Daer d' Engels klommen af en op :
„ Op dat de byzome souden / oock klimmen door gebe'en /
„ Tot haer God en anders geen.
12. „ En dat men most van trappe / tot trap in deughd
opgaen /
„ Daer d' Engels tot ons' hoeders staen.
„ Want God siet op den geenen / van die hem roepen aen /
„ Daer hy 't oogh oock op sal slaen.
13. „ Gezegt die van boven / sijn troost en hulp ver-
wacht /
„ En die dees aerdsche lust veracht /
„ Sal door 't geloof verschijnen / by Christo wol geneught /
„ Daer hy leeft in volle vzeught.

Jacob bejegent Rachel, Genes. 29.

Herders en Jacob.

Stemme: La Durette. *Als het voorgaende.*

A *Is* Jacob quam by Haran, sagh hy in 't open veld
Een putte / die der was gestelt /
M waer de Herders dienckten haer Schacpies en het Vee/
Datter by de put lagh ree.

Jacob. 2. Van waer braeghd' hy mijn Broeders: ghy
Herders seght het my.

Herders. Wy zijn van Haran hier na by.

I. Kent ghy niet Nahors Sone / die Laban is genaemt:

H. Ja / hy is ons wel besaemt.

I. 3. *Is* 't wel met hem hy braeghde / en is hy noch gesont:

H. Och ja sijn vee dat konit terstont /

Hy is noch frisch en wacker / met alle sijn gesin /

Datter treet ter poorten in.

4. Siet hier sijn Rachel nadren en drijft sijn schacpiens
aen /

Die tierigh zijn en wel gedaen /

Siet hoe haer geptjes springen / en grasen in het groen /

Daer sy haer in weelde veen.

I. 5. De Son staet hoog verheven / om sam' ten 't vee by een /
Want yder loopt in 't wild' alleen:

En laetse noch wat weyden / die nu dus doolen gaen /

Bzenght haer eerst wat waters aen.

H. 6. O neen de kudde schapen / die moet eerst zijn vergaert /
Dies by u moeyt en arbeit spaert:

Dan moet men noch afwentlen den steen van dese put /

Eer men 't vee van doofst beschut.

7. *Terwijle sy noch spraken / soo quam de Herderin /*

Sijn Rachel met een blijde sin:

Die al haers Vaders schaepkens dreef na dees plaetse toe /
Denckt hoe Jacob was te moe ?

I. 8. Weest welkom Herderinne / mijn Rieht en waerde
pandt /

Seer wel konit ghy ons hier ter handt :

De steen is afgewentelt / komt dzencht u dorstigh Dee /
Dijfse dan weer op haer stee.

9. O mijn beminde Rachel , ach weest van my gekust /
Mijn leven en mijn soete lust :

De traentjes van my rollen / uyt bzeught / dat ick u sie /
En u mijne liefde vie.

10. Hy sey dat hy de Sone van Isac was haer Oom :

Sy sey / hy was haer welkehoon :

Rebecca is mijn Moeder / wy zijn van een geslacht /
Uyt een stamme voortgebracht.

11. Wat bzeugde quam'er boven/als Laban dit verfont /

En Jacob seyde hem al den gront /

Hoe dat sijn' Ouders waren / noch in een goede standt /
Wel gezegent in haer landt.

12. „ Wat blijdschap komter rijssen / als vrienden zijn by
een /

„ Die voortijds waren afgescheen ?

„ Dan sijngt dat vrolijck herte/en danckt God in 't gemoet /

„ Door de weldaet die hy doet.

De thien plagen Egypti, *Exod. 9 en 10.*

Stemme: Sal ick noch langh in heete tranen.

Als Godt sijn straf wil tot ons wenden /
Gelijck aen Pharo is geschiet /
Dan stopt hy ons in veel' ellenden /
En menght sijn roe met veel verdriet /

Hy schenckt ons in / nae sijnen sin /
Den grontsoep van sijn seer gestreunge hand /
Waer dooz hy mensch en alles maect ter schand.

2. Dees straffe Gods most Pharo voelen / I. Straffe.
Warmeer hy Irel had verheert:
De waet' ren in de stroom en poelen /
Die wierden stracks in bloedt berkeert/
Dat al 't gediert / dat daer in zwiert /
Derstorf en stonck seer pffelick en bangh /
En dees plaegh duurde seven dagen langh.
3. Daer na liet God de Dorschen krielen / II. Straffe.
Die 't Land bedecten ober al /
Die hare huyfen oberbielen /
En queekten daer met heesch geschal.
Iae self het stof / bzacht dick en grof / III. Straffe.
De Luyfen boort / soo dat noch Mensch noch Dee /
Ontwijcken kost dees plaegh noch dzoewe wee.
4. Het ongediert quam sich vertoogen / IV. Straffe.
Van Kiebers en van Hagedis /
Op 't veldt / in huys / booz pders oogeu /
Men wist niet waer lijf-bergen is.
De Peste sweeft / en dood wat leeft / V. Straffe.
d' Egypters Dee van allerlepe slagh /
Soo dat 'er rees een jammerlijck geklagh.
5. Uyt asch komt een gestwel te boozen / VI. Straffe.
Met zwarte blaren ober 't lijf /
Op Mensch en Dee die uyt gezwooren /
Dol etter / branden strengh en stijf.
De Hemel gaf / nock hare straf / VII. Straffe.
En schoot een Hagel-buy soo fel te neer /
Die Mensch en Drucht en 't Dee vernielde seer.
6. Een Ooste wind quam aen-gestoven / VIII. Straffe.
Dol Springhanen van snooder aert /
Die 't al vernielde / en daer boben /
Wat d'Hagel-buy noch had gespaert.
De duysternis / die gaf gewis / IX. Straffe.
Soo grooten schrick / dat in drie dagen ken
Geen ooge sien / maer Irel sagh de Son.
7. De Engel Godts quam doech vernielen / X. Straffe.
De Kinderkens van arm en rijck /

Al't Deer en d'eerſt-gebooren Zielen/
 Van't gantsch Egyptiſch Koninckrijck:
 Hier ober werdt / Pharaos hert
 Verſlagen / dat wyt al ſijn groot gebiet /
 Hy Moſen en Iſraël trecken liet.
 8. Wiens poſt met 's Lams Bloet was beſtreken /
 Daer trock dees Engel ſtracks booz by:
 Dit was alſoo van God beſteken /
 Want Iſrel van dees ſtraf was by.
 „ O wiens gemoedt / met Chriſti Bloet /
 „ Des remen Lams / te recht beſtreken wert /
 „ Daer rijſt de vrucht inwendigh in het hert.

*Moyſis gezangh, als hy van Pharao was
 verloſt, Exod. 15.*

Stemme: Pſal. 118. Dancket den Heere, &c.

Liet ons den Heer een danck-liet ſingen /
 Dooz't wonder dat hy heeft gedaen /
 Die heerlijck is in alle dingen /
 Die Roos en Rijder kan verſlaen.
 De Heere is mijn kracht en leven /
 Mijn ſaligheyt: dies ick ſijn lof /
 Sal ſingen / alſoo langh ick leve /
 Want hy geeft ons nu groote ſtof.

2. Hy is ons Krijgsman en ons Wapen /
 Die Pharaos heyz heeft gantsch vernielt /
 In Zee verdroncken / en ſijn knayen
 En waagens / in den grond ontzielt.
 Sijn rechterhand is ſterck en machtigh /
 Die heeft ſijn byand t'onder-bracht /
 Hy is in heerlijckheyt ſoo krachtigh /
 Dat nu ſijn byand leyt verſmacht.

3. Hy heeft ſijn gramschap uytgeſonden /
 Als hier dat al de stoppels byand /
 En heeft de ſtroomen op gewonden /
 End'afgrond droogh gemaecht als't land.
 De byand ſep / 'k wil haer verſolgen /
 En haer ontrooben / al dien bynt /

En haer ontlijven / als verholgen /
En roepen haer te gronde upt.

4. Doch ghy fant af u ſtercke winden /
De Zee haer t' ſamen heeft bedeckt /
Doo dat hy die ons wou verſlinden /
Verſonck als 't loot te gronde trecht.
Wie iſſer onder alle Goden /
Doo groote Godt / als ghy Heer zijt ?
Wie iſſer / die dooz 's Hemels boden /
Dit heerlick wonder niet belijdt ?

5. Ghy leydt dit volck dooz u weldaden /
Dat ghy verloſt en voertſe ſtil /
Dooz uwe handt / op uwe paden /
In 't Heylighdom / na uwien wil.
De volcken ſullen moeten beben /
En Paleſtina zijn bekneelt /
Edom en Caleb moeten ſneeben /
Als Canaan de ziel verſmelt.

6. Het ſal de ſchrick en vrees bevangen /
En zijn verſtomt dooz uwien arm /
Tot dat u volck / na groot verlangen /
Verkrijght haer wensch na al 't gekarm.
Ghy ſult haer brengen op u erbe /
Ten heylighdom daer ghy haer plant /
Daer ſullen ſy dan ruſt verwerben /
Want ghy heerſcht eeuwigh dooz u handt.

7. Pharaos wagens en ſijn paerden /
Zijn in de Zee te grondt verdaen /
Met al ſijn heyl en ſcherpe zwaerden /
Daer Iſrel droogh is dooz gegaen.
Doch Miriam quam met Tamboeren /
En ſongh den Heer een vrolijk Liedt /
De Vrouwen volgden / en ſy boerden
Godts lof van 't geen daer was geſchiet.

8. „ Ghy die daer zijt dooz veel ellenden / Als dooz het
„ Roode Meyr gebzacht / Wilt oock u ſtemme tot Godt
„ wenden / Die u verloſt heeft dooz ſijn kracht. Singt / ſingt
„ den Heer dooz ſijn weldaden / Dooz 't wonder werck aen
„ u geſchiet / En looft hem ſteets dooz ſijn genade / Die ghy
„ als nu dooz ooghen ſiet.

De 79 Psalm nae-gevolght.

Stemme: De Heydenen zijn. Of/ Antwerpen rijk.

J Erusalem, wat wasser anghstigh weenen/
 Wanneer u Stadt lagh in een puyn van steenen/
 U Tempel oock besoedelt met veel sonden/
 En 't hepligh Erf vernielt en heel geschonden:
 't Gebogelt heeft / eplaes! de lijcken als een aes/
 Verscheurt en op-gegeten. 't Gebiert seer verwoet
 Heeft 's naesten vleesch en bloet / gesoyen en bezreent.
 2. De Stadt rontom was al met bloet begoten/
 Gelijck een bloet / en doode gantsch verstoeten:
 Daer was geen graf vooz die ber slagen waren:
 Eplaes! wy zijn een spot der wreeder scharen.
 Hoe lange sal dan Heer / u pber meer en meer /
 En gramshap eeuwig hzanden? stozt doch u gram gemoet/
 Op 't Heydens volck verwoet / die u met smaet aenrander.
 3. De Koningen / die u niet willen eeren/
 Wilt die weerom dooz utwe hand verheeren;
 Want Jacobs huns / leyt plat en gantsch te reeten/
 Daer wooningen verwoest en heel versmeten.
 Gedenekt der misdaet niet / van ons soo dwaes geschiet /
 Laet u genae verschijnen / want wy kleyn in 't getal/
 Dooz dit droef ongebal / versmachten en verguinen.
 4. Wilt ons dan Heer / om utws naems wilt bezijden/
 Versceut u doch vooz onse sond' / dooz 't lijden/
 Laet utwe wzaeck het Heydens volck geboelen/
 Die met veel schimp in onse droefheydt woelen.
 Sal dan het Heydens rot wytkrijten / waer 's haer Godt?
 Laet haer de wzaeck aenschouwen. Hoozt Heere dit gekarm
 Der boepen / daer ach arm! u volck sit in 't benouwen,
 5. Dergelt dan Heer ons schimpige gebuuen/
 En laetse weer dit seben-fout besuuen:
 De smaet is groot waer mee sy u bedzoeben:
 Laet haer dan nock u stercke hand bezoeben.
 Dan sullen wy/ O Heer! als Schaepkens utwe eer/
 Ken ons geslacht ophalen / en roemen u goetheit/
 Dan eeuw tot eeuwigheyt / dat die op ons komt dalen.

Ick hebbe niet konnen nalaten te vertoonē, gelijk ick in 't korte heb by een gevoeght, hoe dickwils dese Stadt *Jerusalem* is overheert, verwoest, en wat schricklijcker ellende die soo dickwils heeft uyt-gestaen, op dat sich oock de hoogmoedige Rijcken en Steden hier in mogen spiegelen.

H *Jerusalem* wierde uygeleyt, een leere of gesigt des *Vredes*: Een wonder schone heylige en wijtberoemde Stadt, niet alleene in 't Oosten, maer ook inde gehele Werelt. Maer hoe veel dese Stadt heeft moeten uytstaen, daer van kanmen de Historien nalefen, ja sy is geweest, een doelwit waer op Godt sijne straffen dickwils heeft willen vertoonē. Sy is eerst gebouwt van *Melchisedech*, dieder is *Sem*, de Sone des Outvaders *Noahs*, gelijk veele getuygen; daer na Koning van dese Stadt *Salem*, Gen. 14. vers. 18. 2178 Jaren voor de laetste verstooringe der Stadt, door den Keyser *T. Vespasianum*, als *Josephus* getuyght. Wierde eerst *Salem*, dat is *Vrede-stadt* genaemt, na *Salah*, Sone van *Arphaxad*, Neve van *Sem* of *Melchisedech*. Sy heeft desen naem behouden, noch ten tijde van *Abraham*, waer neer de Koning en Prierster *Melchisedech*, den Ourvader *Abraham* by dese stad heeft gespijst en gezegent als hy de tienden en den buyt van de heydense Koningen hadde verkregen, Gen. 14. Maer als de *Jebusiten* en deses doot, de stad machtig wierden, hebben sy de Koninklijke regeeringe aen sich getrocken, en de stad, na haren name, *Jebus*, of *vertredinge* genaemt. Dese naem *Jebus* heeft sy behouden, tot den tijt des Konings *Dauids*, doen hy, door sijns Veldt oversten *Joabs* hulpe, de stad veroverde, en de *Jebusiten* meerendeels verdreef: Hy bevestigde doen de stad, en vergroote die selve met eenen Konincklijcken Burgh, daer in hy 33 jaren heeft hof gehouden, en doen wierde sy genaemt de stad *Dauids*. En dese naem heeft sy behouden tot de opbouwinge des Tempels *Salomonis*, daer na is sy *Jerusalem* genaemt. Maer de naem der Stadt

stadt *Davids* , is alleen gebleven op den Burgh dieder
 lagh op den Bergh Zion. I. Is eerst veroverd vande
 Krijghs-vorsten *Josue* , Jos. 10. 1. II. Als de *Jebusiten*
 de overhand hielden, Jos. 15. 63. en weder veroverd
 van de kinderen *Juda* , daer *Adonibesech* is omgekomen,
 Jud. 1. 7. III. Van den Koning *David* , 2 Sam. 5. 5.
 IV. Van *Absalom* , de onghehoorsame Sone *Davids* ,
 diese weder verliet, 2 Sam. 15. 14. Doch sy is van *Sa-*
 lomon daer na met een overschoone Tempel geciert.
 V. Is sy van *Sesak* Koning van *Egypten* ingenomen, die
 den Tempel heeft geplundert, 1 Reg. 14. 15.
 VI. Van de Philistijnen, Arabers en Mooren belegert
 en ingenomen, 2 Paral. 21. 16. Ten VII. van *Joas*
 Koning in *Israël* , 2 Reg. 14. 13, &c. c. 25. v. 4. met
 gewapender-handt ingenomen, en den Tempel ge-
 plundert. Maer sy is daer na van *Sennacherib* Koningh
 der *Affyriers* , met kracht belegert, doch met een on-
 geluckige uytkomst, na dat door des Koninghs *His-*
 kias en des Propheten *Isaia* gebedt, door den Engel
 des Heeren 185000. mannen gedoodt, en *Sennacherib*
 selve van sijn eygen Sone was omgebracht, 2 Reg.
 19. 35. 2 Par. 32. 21. Isa. 37. 36. VIII. Van *Asserhad-*
 don , Sone van *Sennacherib* , Koningh in *Babel* , bele-
 ghert en ingenomen, 2 Par. 32. 21. 2 Reg. 19. 37. Jes.
 37. 38. IX. Van *Nebucadnesar* , de Sone van *Nebopolla-*
 sor belegert, den Tempel geplundert, daer *Daniel* met
 sijne gesellen na *Babel* wierde gevoert, 2 Reg. 24. 1.
 Dan. 1. 1, 2. X. Van *Nebucadnesar* Coningh in *Babel* ,
 daer de godtloose Koningh *Jojakim* sterft en onbegra-
 ven wierde wech gheworpen, daer 3023 Joden na
 Babel wierden gevoert, 2 Par. 36. 6. Jer. 52. 28.
 XI. Van *Nebucadnesar* den Koningh te *Babel* , daer de
 Coningh *Jechonias* met alle Inwoonders, in de 18000
 menschen, waer onder oock de Propheet *Ezechiel*
 was, na *Babel* wierden ghevoert, 2 Reg. 24. 10.
 2 Paral. 36. 9. En van dees tijdt rekenen *Jeremias* en

Ezechiel de Babylonifche gevangnis. XII. Van *Nebucad-
nefar* de Coningh der *Chaldeen* ingenomen, die den meyn-
eedigen Coningh *Zedechiam* gevangen, fijne oogen uytge-
fteken, en van fijne kinderen jammerlijk heeft berooft,
2 Reg. 25. 1. 2 Paral. 36. 17. Jer. 39. 1. en c. 52. 4. Doch is
daer na van de Joden, alffe uyt de Babylonifche gevangenis
quamen, weder opgebouwt, en daer na van *Nehemia*,
uyt den fтамme *Dauids* binnen 13 jaren met Ringhmue-
ren weder omslooten. XIII. Van *Bagoa* Kamerbewaerder
des Konings in Perſien. XIV. Van *Alexander Magnus* met
goet verdragh ingenomen, al hoewel hy in ſin hadde de
Stadt en Tempel te verwoeſten, maer de Hooge-Prieſter
Jadduah quam met alle Prieſters in haer Geefelijck gewaer
geciert, en ſtilde den toorn *Alexandri*, dat hy van ſijn paerd
afklom, en viel de Prieſter te voet. *Joſeph. l. 9. Diodor. l. 17.
Q. Curtius. l. 4. &c.* XV. Is ſy ingenomen van *Ptolomaeus
Lagus*, Coningh in Egypten, als *Joſephus*, *Philo*, en *Eusebius*
melden. In deſe belegeringe zijnder 120000 Joden ge-
vangen na Egypten gevoert. XVI. Van *Antiochus Epiphaneſ*
Koningh in *Aſia*, die ſoo jong als oud in de 80000 liet
doot ſlaen en verworgen, 40000 gevangene met ſich voe-
tende, en wel 80000 verkoopende, plunderende Stad en
Tempel met alle heyligdommen en koſtelijkheyt, daer hy
mede wech trock, 1 Mach. 1. 21. 2 Mach. 5. 11. oock *Jo-
ſephus* &c. XVII. Van *Apollonio* uyt des Konings *Antiochi*
bevel op den Sabbath, en plunderde de voornaemſte plaet-
ſen, en verbrande en voerde wijf, kinderen en vee weg,
1 Mach. 4. 36. Waer van men de boecken der Machabeen
kan na leſen. XVIII. Van *Antiochus Eupator*, 1 Mach.
6. 17, 48, 51. &c. 2 Mach. 13. 1. XIX. Van *Pompejus*
inden twiſt tuſſchen *Ariſtobulum* en *Hircanum*, gebroeders,
waer in 120000 zijn omgekomen. *Joſephus* en *Juſtinus*.
XX. Van den geltgierigē *Marco Craſſo*, die als hem van *Eleazar*
een ſtuck van 750 pont gouts, om hem te verſoenen, wierde
vereert, ſtal hy noch uyt den Tempel over de 10000 Talen-
ten, als *Joſephus* verhaelt. XXI. Van *Pacor* Coningh der
Parthen. Want als *Antigonus* de Sone *Ariſtobuli*, Gefanten
aen der Parthen Coningh *Pacor* had afgeſonden, met aenbie-
dinge, ſoo hy hem weder aen 't Rijck mocht helpen, van
1000 Talenten, en 500 ſchoone Vrouwen, indien hy
ſijns

zijns Vaders Broeder, *Hircanum* mocht gevangen krijgen ² so treckt dese van de Stadt *Damasco*, die hy hadde veroverd ² af, met 50000 mannen na *Jerusalem*, en nam de Stadt op 't Pinxsterfeest in, versloegh eenige 1000 Joden, plunderde en verwoeste de stadt, nam *Hircanum* den Hooge-Priester gevangen, en liet hem neuse en ooren afsnijden. *Joseph. l. 14. Dion Cassius, &c. XXII.* Is sy van de Koningh *Herodes* bestormt en ingenomen, die den Koningh *Antigonum* met 45 zijner vrienden deed verwurgen, sulcx dat het geslachte der *Asmoriters* of *Machabeen* geheel is uytgeroeyt geworden, gelijk *Joseph. l. 14.* en *Egesippus* melden. *XXIII.* Is dese Stadt ten laetsten van *T. Vespasiano* 80 jaren na *Christi* geboorte, op 't Paesch Feest, geweldigh ingenomen, daer wy in 't kort van dese schricklijcke belegeringe yet sullen verhalen.

Daer waren op dit Feest over de 360000 Joden, uyt alle hoecken by malkanderen gekomen, waer door de honger door 't verbranden der voorraet soo krachtigh toenam, dat oock een pont out vervuylt hoy voor 128 Grieckse penningen wierde verkocht, ja wierde alles so ongelooflijk dier, datmen oock mist en drek, schoenen en soolleder, ja de kinderen opgegeten heeft: uyt welke honger, ontfak een so gruwlijcke sterfte, dat menige dagh over de 10000 menschen, en in een weke alleene, over de 60000 menschen, tot een poorte wierden uytgedragen, en 60000 over de Stadts-mueren geworpen, oock veele 1000 lijcken op de straten onbegraven en in de huysen bleven leggen. En zijn oock ontalijcke Joden onder 't schermutselen met de *Romeynen*, en onder de oproeren en stormen doodt ghebleven. Ten laetsten is de Tempel op den 10 Augusti van de *Romeynen* bestormt, geplundert en in den grondt verbrant. Hier zijn mede 18600 Joden verslagen, en over de 6000 door 't vyer vernielt. Daer na is dese stadt op den 7 en 8 *Septembris*, volkomen bestormt, geplundert, verbrant en so gants verwoest, datter na de voorsegginge *Christi*, niet eene steen op den anderen is gebleven. Na dese veroveringe zijn noch ontallicke Joden vermoort, en over de 2000 in vuyle rioelen verlickt en omgebracht, en wel 2000 opgesneden, die gout hadden opgesloekt, datmen daer in sochte, sulcx dat alleen in dese Stadt inde 1100000 Joden, en inde

omliggende niet minder zijn om't leven gekomen, waer van 97000 wierden gevangen, en eenige duysenden de wilde Dieren voorgeworpen, en onder andere, 30 Joden om een penning verkocht, also dat desen jammer niet en is uyt te spreken, noch met bloedige tranen genoeg te beweenen. Maer 't schijnt dat Godt de Heere hare boosheyt, door sijne straffe, heeft willen vergelden; om dat sy soo veel onschuldig bloet, soo der Propheten als Apostelen, ja oock des Heeren *Christi* selve, hadden vergoten; ja daer sy noch hertneckigh roemden, sy hadden Godt daer aen dienst ghe-daen, en dat sy, als uytverkoorne kinderen Godes, het geen sijn kosten verkerven. Dit hebben wy voor een wonder willen vertoonen, om de veranderinge der Rijcken, en in 't besonder deser Stadt, die heyligh wierde genaemt, u te ontdecken, om de oordeelen Godts daer uyt te bemerken, en hoe hy om der volkeren sonden sulcke schrickelicke straffen, dese Stadt heeft laten overkomen. Maer om die breeder op te halen, was wel een eygen boeck noodigh, en zijn oock de oude Historien daer van genoegh vervult.

Engels komen by *Loth* ter Herberg, en ondergangh van Sodoma en Gomorra, *Genes. 19.*

Stemme: Maximilianus van Bossu. *Of* / O Godt wy dancken dijner goet. *Of* / Als mijn stondlij, &c,

Als Loth in Sodoms poozte sat /
 Sagh hy twee Engels nad'ren /
 Dies hy eerbiedigh buyten trat /
 En wilt men my bergad'ren.
 Hy sprack / blijft hy my desen nacht /
 Wast uwe boeten en slaept sacht /
 En gaet dan uwer straten.
 2. Sy wepgerden wijs sy dees. nacht /
 Op straet sich wilden houden /
 Maer Loth hiel aen met aller macht /
 Sy tot hem keeren souden:

Sy quamen tot hem in gegaen /
 Hy reched' haer een maectijdt aen /
 Van ongesuyzde hoerheng.

3. Meer sy sich noch tot den rust
 Begaben / quam 't krioelen /
 Der Sodomiten bol onlust /
 Met seer onstuygmigh woelen :
 Waer zijn de Mannen in u huys :
 Dit riepen sy geheel onkuytsch /
 Doozt / laetse tot ons komen.

4. Loth sloot de deure na hem toe /
 En riep wilt u bedaren /
 Mijn Broeders / weest dus niet te moe /
 En wilt dees Mannen sparen :
 Ick heb twee Dochters die sijn maeghd /
 't Schijnt dat ghy na geen reden vzaeghd /
 Gy laet dees Mannen baren.

5. Doch sy verhit in sond' en schand /
 De deure vzaecken open /
 De mannen staecken wyt haer hand /
 Doch Loth wil tot him loopen :
 De Mannen trocken hem weer in /
 En stutten soo haer geyle sin /
 En doen de deure sluyten.

6. Gods hand die nimmer is verhozt /
 Deed' hun sijn kracht gevoelen /
 De minste totte meeste wozt
 Heel blint / dat sy van 't woelen
 Vermoept / noch kenden deure noch huys /
 En dit was haer een lastigh kruys /
 Dat sy haer boof heyt staecten.

7. De Mannen seyden / dese stadt
 Sal Godt tot asch vernielen /
 En haer te gronde maecken plat /
 Behout dan utwe Zielen.
 U vroude en dochters neemt stracks mee :
 Maer Loth die scheen noch ongerec /
 Dies leydens hem na buyten.

8. Behout u leven siet niet om /
 Maer keert u na de Bergen.

Loth sey / om dat ick hoorn om/
 Ick derft u schier niet bergen :
 Laet dese Stadt, soo na hier by /
 Mijn schijn-plaets zijn / op dat ick by/
 Hier lebe sonder hreese.

9. De Sonne rees / wanneer hy quam /
 Te Zoar met de sijne/
 Des Heeren gramschap hy vernam/
 Die Godt daer liet verschijnen.
 De Stadt van Sodom wert niet byer /
 En zwavel oberstulpt / en hier
 By oock Gomorra mede.

10. De steden wierden om-gekeert/
 't Getwas op 't belt bedorben /
 M't holck hersmoort en oberheert/
 Die seer ellendigh stozben.
 Loths Huysvrouw keek om / bang en naer/
 Dies wierde sy een Sout pilaer/
 Dooz aller Menschen oogen.

11. „ O waer de sond heeft oberhand /
 „ In 's Menschen ziel genomen /
 „ Daer achtmen Godts gebod noch schand/
 „ Daer sal sijn straffe komen.
 „ Als Godes toorn aen 't woeden raecht /
 „ Van bzant sy schrickelijck en blaecht.
 „ Wilt dooz sijn gramschap schroomen.

Loth was een sone van *Haran*, de neve van *Tarah* en *Saras* broeder, en was steets by sijnen swager *Abraham*. Maer als hy aen schapen en vee seer toenam, quam tuffen de Herders van *Abrahams* en *Loths* vee, tweespalt, sulx dat sy besloten vanden ander te scheyden, dies trok *Loth* na den Jordaen, daer na in 't Oosten, en woonde te *Sodom*. Daer na als de Koning te *Sodom*, van den *Affirischen* Koning was geslagen en alles had weg gevoert, so heeft de strijtbre hant *Abrahams* hem weder verlost en aē sijn plaetse gebragt : maer sy sloegen dese wonderbaerlijke verlossing in den wint, en bleven by hare godloof-
 heyt. En

En of wel *Loth*, als een Prediker der Gerechtigheyt, haer hunne sonden en boosheyt voor oogen hiel, so bleven sy halsstarrig; waer over Godt twee Engelen vanden Hemel affant, die te vooren by *Abraham* waren geherbergt, die ook *Loth* met sijn huysvrou, uyt de stat *Sodom* voerden, al eer God de stadt met blixem, vyer en swavel neffens de omleggende steden en rijken dede vernielen.

Klachte Jeremiaë over Jerufalem.

Stemme: Sal ick noch langh in heete tranen.

Ach! soo mijn oogh had klare beken/
 En stroomen als een water-bloet /
 Ick soud' d' ellend' niet kommen spreucken /
 Dan die men *Zions* Dochter doet.

Sy sucht en klaeght / en 't hert haer knaeght /
 Als sy gedenckt aen dese droebe stem /
 De nare klacht der Stadt Jerufalem.

2. Sy sit nu als een Weeuw alleene /
 Die groot was onder 't Heydens volck /
 Die als Dozstinne blonck voor heene /
 Verheben als een hooge wolck.

Sy sit en steent / sy sucht en weent /
 De tranen rollen van haer kaecken neer /
 En weet geen Dziend / die haer sal troosten weer.

3. Ach *Juda* is alree gebangen /
 Van wegen groote dienstbaerheyt /
 De Heydenen haer schzicklijck pzangen /
 Met ellend en veel bitterheyt.
 Want *Syons* padt / leyt woest / om dat
 Daer niemant komt op haer geheylight Feest /
 En daerom sucht sy / uyt een droebe geest.

4. De Poozten staen woest en verlaten /
 Haer Pziesters suchten om dees daet /
 De dochters schzeppen boben maten /
 Om dat het haer soo qualich gaet:
 Haer Dpand staet / en lacht uyt haet /
 En is gerust / om dat Godt ons besoeckt /
 Want yder ons in sijne ziel verbloecht,

5. De Dochter Zions is af-genouwen /
 Al haer cieraet en heerlijckheyt /
 Haer Dozsten bluchten / en sy schromen /
 Als Hertzen in een vzeemde weyd /
 Zijn ongeacht / als sonder kracht /
 Door des verholgers wycede aengesicht /
 Want al haer glants geheel vertreden licht.

6. Jerusaleem heeft sich verloopen /
 En zwaer gesondicht door den Heer /
 Sy heeft nu gantsch geen schuypl-plaets open /
 En hierom sucht sy noch te meer.
 Sy is een Vrouw / eensam vol rouw /
 Ja die haer eerden achten haer ontweert /
 En in haer naecktheyt sy haer rugge keert.

7. „ Als Godt sijn oordeel wil uyt-boeren /
 „ Soo straft hy Steden en het Land :
 „ Het onderst gaet hy boven roeren /
 „ En buycht soo sijn gestreng hand.
 „ Van komter ach ! wee en geklagh /
 „ De Dzienden dan geheel ter zijden staen /
 „ En niemant treckt sich der benauwden aen.

8. „ Dit droef geschrey van Zions Dochter /
 „ Dat moet ons mee ter herten gaen /
 „ Sy treurt gelwis als een versochster /
 „ Want sy met droefheyt is belae.
 „ Maer die nu treurt / en 't herte scheurt /
 „ Verhooght Godt weer in hooge Majesteit /
 „ Schoon dat hy nu geheel ver slagen leyt.

Godtlijcke vreughden.

Stemme: Courante ja meure.

O Godt mijn vreughd / die 't hert in my verheughd /
 En sterckt mijn bozst vol byer / so dat mijn leven schier
 Verteert door min / van u seer soeten brand /
O Heer u leer / ick als een hert begeert /
 Bied my u hand.

2. Gelijck een hert / dat hier en daer vol suert /
 Verlanght na een Fonteyn / om laben 't dozstigh brenn;
 Soo jauch ick mee / tot my u Godt heyt brengh /
 kroon en 't loon / die ghy soo ober-schoon /
 De hooomen schencht.
3. Mijn oogh dat sternt en siet ten Hemel-waert.
 Ich streck mijn armen uyt / en hoor u soet geluyt /
 Waer in ick my oock sternt verheugen sal.
 Mijn tijd verlijt / O God! my boozts bevizyt
 Dooz ongehal.

Christi aenspraeck tot sijne Schapen.

Stemme: Uyt mijnes herten gronde. Of/ Ghy Medens-
 blickers. Of/ Laestmael gingh ick spanceren.

- K** Ont ghy verdoolde weder /
 Na mijne Schaepshoop toe /
 En ghy die zwack en teeder /
 Bedruucht zyt van genoe:
 Treet / treet / mijn Schaepkens aen /
 Die noch in 't wilde zwerben /
 Secht / waerom wildy sterben ?
 Ich wijs u 's lebens baen.
2. Ich sal u noyt bergeten /
 Schoon of eens moeders hert /
 Haer kindjen had versmeeten /
 In doot / ellend of suert:
 Ghy staet in mijne hand /
 Gezegelt en geschreven /
 Ich wil u noyt begeben /
 Ghy zyt mijn waerde pand.
3. Ich hadde slechts mijn oogen /
 Een weynigh afgekeert /
 Maer mijn hand vol vermogen /
 Heest u gena bereert:
 Met eeuwige gena /
 Wil ick u weer erbarmen /
 En ober u ontfarmen /
 Want ick strects vaerdigh stae.

4. Bekeert ghy u dooz boete /

Dan breecht het hert in my :

Ich wil 't gesicht versoete /

En stellen u weer by :

Ja waer u sond' als bloet /

En harmozijn bebonden /

Ich delgh uyt uwe sonden /

Uyt een beweeght gemoet.

5. Ich heb geen welbehagen /

In 's armen Sondaers doot /

Op dat hy niet vertzage /

Noch sterbe in dees noot :

Maer dat hy sich bekeer /

En 't boose weesen hate /

Want ick u niet verlate

Noch denck u sonden meer.

6. Ich wil al u misdaden /

Afwaassen wit als snee /

En wil u weer versaden /

Met ware rust en bree :

Ik wil als een Moeder doet /

U droebe Ziel verquicken /

En lossen uyt de stricken /

Dan sond' en Helse gloet.

7. Bekeert u dan van herten

Met tranen en geklagh :

Gedenckt aen mijne smerten /

En aen dien droeben dagh /

Daer ick den bitteren doot /

Heb om u sond' geleden /

En God hoor u gebeden

Doen ick aen 't Kruys stont bloot.

8. Ich ben de wegh en 't leven /

De waerhepdt en Gods Woorz /

Wilt u tot my begeben /

En dringht dooz d'enge Poozt.

Ich ben dat ware Licht /

Al 't duyster moet verdwijnen :

Als mijne Son komt schijnen /

Op on ick een soet gesicht.

9. Creet dan met blijder zielen /
 Tot utwen Herder aen /
 Die sal de sond vernielen /
 En als haf doen vergaen :
 Hy sal u vzeught booz rouw' /
 Met witte kleeders cieren /
 En uwe ziel bestieren /
 Blijft ghy hem slechts getrouw.

Na fuyr het soet.

Stemme: Hoe schoen licht ons de Morgen-ster.

A Leermen booz een sober loon /
 Verkrijgen kan de eere kroon /
 Wat moet een Krijghs-man lijden ?
 Van hunger / ongemack en bozst /
 Na wonden / slagen / hett' en dozst /
 En tot den bloede strijden ?
 Al eer / hem d'eer /
 Booz sijn slaven / en sijn dzaben /
 Werdt gegeven.
 Hoe fuyr halt den mensch sijn leven ?
 2. Wat moet een Schipper op de Zee /
 Al lijden op een schorze ree /
 Eer hy raecht in de haven ?
 Hy moet dooz bancken / klip en sand /
 Dooz storm / en schip-vzeuch op de strand /
 In veel' ellende slaven :
 Eer hy / komt bly /
 Dooz de baren / heen gebaren /
 En te landen /
 Eer hy 't schip verlost van 't stranden.
 3. Wat moet een Christen al uytstaen /
 Die vzoom wil dooz de werelt gaen /
 En na den Hemel streben ?
 Hy moet sijn vleesch en 's werelts lust

Betenmen / en dooz veel onrust /

Sich Godt gantsch overgeben /

Waer van / hy dan /

Na dit lijden / sal verblijden /

En dooz hoopen /

Na sijn rust en bzeughde loopen.

4. Hem is de kroone ingelijft /

Die tot den eynd volstandigh blijft :

Want hy sal die verwerben /

Hy sal in sijnes vaders Thoon /

Aenhooren steets der Eng'len toon /

En alle bzeughde erven.

Dees kroon / en 't loon /

Sal Godt geben / na dit leven /

Met verblijden /

Die vooz hem volstandigh lijden.

5. Hier meed' heeft Paulus sich verheughd /

Als hy sijn kamp met groter bzeughd /

Had tot den eynd vol-streden /

Sijn loop volbracht / 't geloof gesont

Behouden tot der laetster stont /

En Godt daerom gebeden :

Dies hy / riep by /

Au dees kroone / my soo schoone

's gegeven /

Wacht ich die in 't eeuwiggh leven.

6. Wy moeten dan in kamps en pijn /

Sock tot het eynd volstandigh zijn /

En in geen noot bezwijcken :

Maer kampen eenen goed en kamp /

En strijden tegen 's werelts ramp /

En niet van Godt af-wijcken :

Wie windt / die bindt

Deel kleynooden / die de snoode

Niet genieten ;

Want hy dzinkt wyt 's Hemels blieten.

7. Indien de Mensch om sober loon /

Om een bergankelijcke kroon /

Soo veele moet verdzagen ;

Gesucht tot Godt.

Hoe soud dan een Christen Mensch /
 Die siet op een veel hooger wensch /
 Geen beter kroon na jagen ?
 Een loon / een kroon /
 Die sal duynen / t' aller uyzen /
 En steets bloeyen /
 Laet ons u gena toe bloeyen.

Siet de Musijck Nooten in de *Bellerophon*, Fol. 37.

Gesucht tot Godt:

Stemme: Rosemond die lagh gedoken.

Groote Godt die my het leven
 Hebt gegeven en u Woorz /
 Ick kan u niet meerder geben /
 Als mijn ziel / die u behoort /
 Een genegen Offerhand /
 Die in uwre liefde brand.

2. Ick kan doch niet tot u brengen /
 Als een seer beladen hert /
 Wilt dan Heere doch gehengen /
 Dat u dit geschoncken wert /
 En een neer geslagen geest /
 Die door uwre granschap breeft.

3. Ick verstout my dan te treden /
 Op u woort en u genae /
 Door u Chroon / door mijn gebeden /
 Schoon ick noch vol zwachheyt gae :
 U genaed' is my alleen /
 Troost in alle mijn geveen.

4. Lijfen Ziele zijn verlagen /
 Als ghy slechts u hinger roert /
 En besoecht my in mijn dagen /
 Daer ghy my ten kruys-wegh boert
 't kruys al dunckt het ons een pijn /
 Is der Zielen Medecijn.

5. Wilt u troost my niet onttrecken /
 Want die is al mijn vermaeck /
 Wilt in mijne Ziel verwecken
 Uwen geest / daer ick na haeck.
 Wilt ghy dat ick verder gae /
 Blijft by my met u genae.

6. Ick wil mijne straffe dragen /
 Want ick heb / booz u / misdaen :
 Hoozt mijn suchten en mijn klagen /
 Want mijn ziele is belaeen :
 Is 't u Heer oock aengenaem /
 Maectt my baerdigh / doch bequaem.

7. „ Spent dan O Heer ! u oozen /
 „ En ontslyt mijn droevigh hert /
 „ Dat het magh de vzeughd' aenhoozen /
 „ Die van u geschoncken toert :
 „ Van sal ick de Medicijn /
 „ Vinden booz mijn smert en pijn.

Troost in kruys en nooden.

Stemme : Waerom bedroeft ghy u mijn hert ?

W aerom zijt ghy O Mensch ! ontruff /
 Dat ghy ontrooft u eygen lust /
 En quelt u dagh en nacht ?

Weet ghy niet dat in ongebal /
 Een klaerder Son oprijfen sal ?
 2. Kent ghy niet der Propheten woozt /
 Van u soomenighmael gehoozt ?
 Dat Godt u wel bedroeft /

Maer dat hy sich weerom ontfermt /
 En u met sijn genaed' om-armt ?
 3. Wien Godt de Heer verbinden wil /
 Die houde sich gerust en stil /
 Want hy slaet en geneest /
 Hy schenckt eerst bitterheyt / dan vzeughdt /
 Nu ongeluck / daer na geneughdt.

4. Want

4. Want dit is Godts rechtbeerdigheyt /
 Die eerst den mensch te gronde leydt /
 Eer dat hy hem verhooght :
 Hy schenckt eerst in den slechten wijn /
 En laet de menschen treurigh zijn.
5. De Werrelt heeft een ander sin /
 Die schenckt den besten wijn eerst in /
 Dol weeld' en dertelheyt ;
 Maer d'upthomst boert ons in den noodt /
 In treurighheyt / ellend' en doodt.
6. Job sat in groote treurighheyt /
 En seben jaer vol herten-leyt ;
 Maer hondert veertigh jaer /
 Gaf Godt hem weer sijn Dee en Sout /
 Na alle dingen dobbelhout.
7. Was David niet tien jaer ter blucht /
 In ballinghschap in quaedt gerucht /
 Eer hy na veertigh jaer /
 Quam weder in sijn heerlijckheyt /
 Aen Koninghlijcke waerdigheyt ?
8. Was Ioseph niet in slechte standt /
 Als hy verliet sijn Vaderlandt /
 En dertigh jaer in kruys ?
 Maer dit streckt' hem tot vzeughd' en leer /
 En tot sijns Ouders stut en eer.
9. Tobias was eerst aem en blindt /
 Men moest hem leyden als een kindt /
 Godt gaf't gesichte weer :
 Doen leefd' hy rijck en wel gegoedt /
 En had een stil en sacht gemoedt.
10. Eer Godt den mensch ter eeren brenghet /
 Hy hem eerst kruys en lyden schenckt /
 Doch hier op volghet het soet ;
 Want Godt verlaet nayt desen Man /
 Die sich op hem vertrouwen kan.

Siet de Musijck-nooten in *Urania* of *Hemel-*
sangh, Fol. 162.

David worden van den Propheet Gad
drie straffen voor-gefelt, 2 Sam. 24. 10, 11.

Stemme: Psalm 9. Heerick wil u, &c.

Godts toorn ontzand' op Israël /
Dat tegen sijn woort en bevel /
Ontfagh noch straf noch harde slagen /
Dies dreyghd' haer Godt met zware plagen.

2. Hier over pozd' hy David aen /
Hy sou tot Israels Stammen gaen /
En Judaes, en haer macht opstellen /
Haer monst'ren en al 't krijghs-volck tellen.

3. Als 't was geschiet / wiert Davids hert
Gantsch overstulpt met rouw en smert;
Want hy boeld' in sijn ziel de steken /
En 't woegen van sijn selfs gebreken.

4. Ick heb gesondicht vooz den Heer /
Spzack hy / en straf my niet soo seer /
Neem wegh de misdaedt en mijn sonden /
Die ick my dwaes heb onderwonden.

5. Des morgens quam des Heeren woort /
Tot Gad, en sey / seght David woort /
Dat hy een wyl drie straffen kiese /
Wil hy niet Godes gunst verliesen.

6. Of dat de dierte seben jaer /
A volck berblind' in dit gebaer /
Dooz 't scherpe zwaert van hongers nooden /
Dat op 't gebeente haer sal dooden?

7. Of dat ghy wilt drie maenden langh /
Dooz 's bypandts wapens vluchten bangh /
En zwerbende als ballingh zweben /
In schrick en vreesse van het leven?

8. Of dat de pest drie dagen sal /
Haer sepssen slaen / in dit gebal /
En scheeren af den draet der geenen /
Die in u ooggh soo prachtigh scheenen?

I. Straffe.

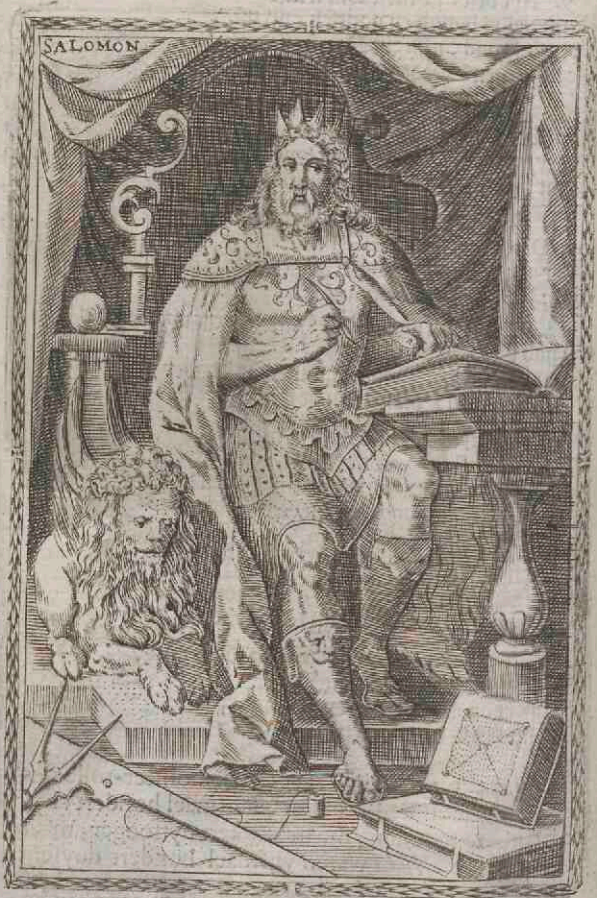
II. Straffe.

III. Straffe.

9. Uyt dese drie kiest wat u lust.
Mijn ziel is bangh en gantsch ontrufft /
Sprack David, ghy zijt Heer genadigh /
De menschen woëdt en seer moordadigh.
10. Ick wil niet in der menschen handt /
Mij overgeven tot mijn schandt ;
Maer kies dat Godt mij wil kastijden /
Want hy kan mij hier na verblijden.
11. Hier volghde Godes straffe na /
Dan Dan af tot aen Barseba ,
Daer Godt seventigh duysent zielen /
Dooz Pestilentie liet vernielen.
12. Doen d' Engel Godts sijn zwaert uyttoogh /
En had na Jerusalem 't ooggh /
Doen rouwd' het Godt : houdt af u handen /
Het is genoegh / verschoon de landen.
13. Doch David als hy d' Engel sach /
Deed' in sich selbe groot geklagh :
Ach Heer ! wat heeft dit volck bedreven ?
Laet dese schapen doch by 't leven.
14. Ick heb gesondicht / keer dit kruys /
Besoeck mij in mijns vaders huys /
Verschoon dit volck / wiens diepe wonden /
Hun / dooz mijn quaedt / sijn toegesonden.
15. Doch Gad sprack David aen daer naer /
Gaet bouwt den Heere een Altaer /
En offert danckseggingh en beden /
Dat hy Israël verloft heden.

2. Sam. 24. 9. Joab gaf David de monster-rolle des volcks, en waren de Israëlitē, achtmael hondert duysent strijtbare mannen, die het zwaert uyttoogen, maer de mannen van Juda waren vijfmael hondert duysent mannen, siet oock 1 Chron. 21. 9.

Salomon wordt van Nathan en Zadok,
tot Koningh gesalft, 1 Koningen 1. 32, &c.

Stemme: Psalm 91. Die in Godes bewaringh, &c.

Als David oudt en afgemat /
Verkleumt was in sijn leden /
En nauwlijcks warmte by sich hadt /
Doo wierde hem gebeden /
Hy sou tot dienst een schoone maeght /
Verkiesen om te warmen:
Abisach was 't die hem behaeght /
Om rusten in sijn' armen.

2. Adonja sprack / des Koninghs kroon
Moet nu mijn hooft bedecken /
En sittend' op mijns Vaders thron /
Sal ick tot Koningh strecken.
Hy stelde daer een gastmael aen /
En noodighd' sijne vanden /
Op datse met hem onbelaen /
Te samen sich verbinden.

3. Als Nathan quam by Bathseba,
Ontdeckt' hy haer dien handel /
Dan Hagits Soon Adonia,
En sijn bedeckte wandel.
En hoe hy na de kroone stact /
Om Salomon te weeren /
Dies hy haer riet / sy soude strack
Sich tot den Koningh keeren:

4. En seggen hebt ghy Koningh niet /
My met een eedt gezworen /
Dat Salomon dit hoogh gebiet /
Nae u sal toebehooren:
Waerom is dan Adonia,
Tot Koningh uytbehooren?
Dit is wat nieuws / sprack Bathseba,
En 't klinkt vzeemt in ons ooren.

5. Terwijl sy voor den Koningh stont /
Quam Nathan ingetreden /

Die strackē al dit geheym verbont /
 Men David gingh ontleden ;
 Dies zwoer hy noch een dieren eedt /
 Dat Salomon sou erben /
 Sijn kroon en konincklijke kleedt /
 Wanneer hy quam te sterben.

6. De Koningh riep de * Priesters in / * Nathan en
 En sprack neemt mijnen † Soone / Zadok.
 En set hem op mijn' Ezelin / † Salomon
 En salft hem tot de kroone ;
 Want Salomon sal op mijn stoel /
 Gantsch Israël bestieren.

Sy salden hem. Daer rees krioel
 Van pijpen trommel tieren.

7. Adonia was seer beducht /
 Met Joab, door dit woelen /
 Doch Jonathan send' hun 't gerucht /
 Van al dit groot krioelen :
 Hy sprack / u broeder Salomon,
 Gesalft is tot een Koningh
 Van Nathan by den beek Gihon,
 En sit op Davids wooningh.

8. 't Was al geluck / O Salomon !
 Godt wil u Rijck vermeerden /
 Dat ghy mooght blincken als de Son /
 Met wijsheydt en met eeren.
 Geloofst zy Godt / die sonder tal /
 Sprack David, 'k sie voor oogen /
 Wie dat mijn stoel beheerschen sal :
 Lof Godt van groot vermogen.

A Donia was Davids vierde Sone van Hagith, dese
 trachtete na 't Koninckrijck, maer als hy verstonc
 dat Salomon, door bevel Davids was gefalft, vluchtede
 hy van 't gastmael en greep aen de hoornen van den Al-
 raer. Daer van hem Salomon liet halen en vry na huys
 gaen. Maer als hy Abisach tot sijn Vrouwe begeerde,
 liet hem Salomon dooden.

Salomon was een Sone Davids, uyt Bathseba.

Men moet door veel verdruckingen in
het Rijcke Godts gaen, *Actor. 14. 22.*

S T E M M E :

Ach schoone Nymph befiet een machtigh Koningh.

I

treten/ Moet door den kruys-wegh heen:
leeden/ Dol droefheydt en ghe-ween:

De werrelt is geheel in 't quaedt gelee -- gen /

Waerom de mensch oock strijden moet /

En kampen tegen bleesch en bloedt /

In aller weegen.

2. Wanneer 't gemoedt leyt zorgeloos te slapen/
Dan treedt de Dpandt aen/
Als hy dat bindt / gantsch sonder weer en wapen/
Dan wil hy ons verslaen/
Dan sprekt hy uit sijn listen en sijn lagen/

42 Men moet door veele verdruckingen, &c.

Om soo den Mensch / die weeldigh leeft /
En sich tot alle lust begeeft /
Altijt te plagen.

3. Ghy moet daerom / u schiltwacht stecken buyten /
En op u hoede staen /
En eene schans rontom u herte sluyten /
Eer dat hy u tast aen ;
Want soo ghy hem geeft eenigh voordeel ober /
Doo valt hy met sijn boes gesin /
Tot ulve Ziel en poorten in /
Gelijck een roober.

4. Want hy is loos en loert in alle hoecken /
Hoe dat hy u verblint :
Hy gaet rontom gelijk een Leeuw te soecken /
Hoe dat hy u verslint :
Hy toont u stracks de werrelt met haer lusten /
Haer bleery en schoone schijn /
Die hy daer na beloont met pijn /
En rooft u ruste.

5. Ghy moet dan niet bezwijcken in het strijden /
Maer een trouw Ridder zyn ;
Want dooz 't gebedt / dooz wederstandt in 't lijden /
Verdrijft de tijdt u pijn :
Of schoon de vrucht des werrelt's staet in 't bloosen /
En lockt u dooz haer schoon gesicht /
Hou standt / Godt komt die u verlicht :
De tijdt haert kroosen.

6. „ U Lichaem is een Tempel van den Heere /
„ En sijn geheylight graf /
„ Daer hy in woont / dies sult ghy u verneere /
„ En mijden 't aerdt'sche draef.
„ Der boosen reuck / die stinckt vooz Godes oogten /
„ Want hy der boosen wesen haet /
„ En wie dat sich daer op verlaet /
„ Dint sich bedrogen.
7. Want onse Heer / de waerheyt is en 't Leven /
Het licht dat ons verlicht /

Hy kan alleen ons troost en hulpe geben /
 Waer dooz ons brandt zwicht.
 Is hy met ons / wie kan ons weder streven?
 Want Christus onse Heer en Hoofd /
 Sal die hem volght en hem geloost /
 Hier noyt begeben.

De blinde *Bartimæus*, Marc. 10. 46.

Stemme: Dies est Lætitia. Of/ De dagh die is soo
 vreughderijck. *Siet de Musijck-nooten in
 Lust tot Wijsheydt, Fol. 105.*

Wat is 't eed'le Sonne-licht /
 Een geschenck van boven?
 Dat in ons veel bzeughde sticht /
 Om Godt steets te loben:
 Maer als ons het Hemels hoofd /
 Wordt van Godt den Heer verdoost /
 Staen ons' oogen duyster /
 En sy der ven al het schoon /
 Dat de Hemel stelt ten toon /
 't Is al sonder luyster.

2. O ghy eedele gesicht /
 Schoonste van ons sinnen /
 Wie sou doch dit Hemels licht /
 Niet in 't hert beminnen?
 Siet hier Bartimæus aen /
 Die sijn oogen duyster staen /
 En verdoost van 't wesen /
 Daer ons schoone Son' in speelt /
 Als sy ons veel bzeughde deelt /
 Hoogh by ons gepresen.

3. Christus gaend' uyt Jericho,
 Maet een groote schare /
 Dat Timæi blinde Soon /
 By de bedelaren /

Ken den wegh / dier hoorde ras /
 Dat hier onder Jesus was /
 Streckt' hy wyt sijn' armen /
 Kreet / O Jelu Davids Soon!
 Die daelt wyt uws Daders troon /
 Wilt mijns doch ontfarmen.

4. Schoon men straf't hem van dees daet /
 Kreet hy noch te meerder :
 Jelu Davids Soone gaet
 Dan u knecht niet beerder :
 Jesus die daer stil bleef staen /
 Riep hy soude tot hem gaen :
 De blinde is verscheenen /
 Heeft sijn mantel afgelept /
 Men gaf hoop' en goed' beschept /
 Wat Christus mocht verleenen.

5. Jesus siend' den blinden Man /
 Sprack wat 's u begeeren ?
 B. Wyl ick 't licht niet schouwen kan /
 Dat ghy 't wilt bereeren.
 J. Creet dan aen sprack Jesus doe /
 Weest getroost en wel te moe :
 't Selcoof heeft u genesen.
 U gesicht is weer gebracht /
 Houdt dit altijd in 't gedacht /
 Wilt Godt danckbaer wesen.

6. Hier op volghd' hy Jesum na /
 Lettend' op sijn wegen /
 Dat hy had / dooz Gods gena /
 Dit geschenck verkreagen.
 „ Die van Godt genesen zijt /
 „ Volght hem in de Ziel verblijt /
 „ En roemt sijne daden /
 „ Werpt van u 't geen u belet /
 „ Volght altijd des Heeren wet /
 „ Singht van sijn genaden.

Weest voorzichtig als de Slange, en onnoosel als de Duyve, *Matth. 10. 16.*

Stemme: Alsick uyt wandelen ga. Of/ Fortuyn
eylaes pourquoy.

- O** P dat wy recht bespien / hoe 't in de Werrelt gaet /
Daer toe wijst Christus aen / een seer heylsamen raet /
Dat wy voorzichtig zijn gelijk de Slange doet /
Onnoosel als een Duyf, uyt een oprecht gemoedt.
2. Wie dit te recht betracht / heeft een goet gront geheyt /
En hierom Christus ons oock tot de dieren seyt /
Dat wy der Dieren aert opmercken en verstaen /
Op dat de mensche sou op rechte paden gaen.
3. De vreesse Godts alleen / sal onse wijsheyt zijn /
Op dat wy 't sondigh padt ontblieden als venijn /
Want dit is der Slangen aert / dat hy sijn ooren stopt /
Dooz des bezweerders stem' / hoe seer hy tiert en klopt.
4. Stopt ghy u ooren oock dooz alle geyle lust /
Dooz ontucht / dertelheyt en wat de Ziel' ontrufft /
Dooz ydelheyt / en pracht / dooz der Sprenen sangh /
En volghet altydt den toon der Goddelijcken klangk.
5. Sy sozght wel dooz haer hooft / daer sy haer wijsheyt
toont:
Sozght ghy oock dooz u Ziel / waer in u ruste woont ;
Want als de Ziel 't hooft niet na de reden tilt /
Dan slaep de eed'le Ziel / en 't hooft dat loopt in 't wilt.
6. Sy kan haer oude huyt / vernieuwen jaer op jaer :
Creckt oock 't oud' supzdeegh uyt en maect u reyn en klaer /
En wordt als een nieuw mensch / verheerlijckt in den geest:
Wie d'oude mensch vernieuwt / herschept sich in een beest.
7. Is wacker / want geen slaep bevangt haer snel gesicht /
Als sy haer bypandt merckt / sy stracks haer doozhooft licht :
Weest ghy oock op u hoed' / en staet steets op der wacht /
U bypandt / als een Leeuw / loert op u dagh en nacht.
8. Dus let wel op u stuck / voorzichtigheyt u past /
Op dat ghy van de sond' noch werrelt werdt verrast ;
Want onvoorzichtigheyt brenghet menigh tot den val /
U loert als Argus doet / die u bebechten sal.

DE Poëten versierden, dat *Argus* hondert oogen hadde, waer mede hy alles kost bespieden. En dit is de werrelt ende de sonde die ons van alle kanten bevechten. En hierom seydt *Petrus*, dat de Duyvel rontom ons gaet als een brieschende Leeuwe, en soeckt wien hy magh verflinden, 1 *Petr.* 5. 8.

Siet de Musijck-nooten in Bellerophon, Fol. 132.

Weest onnoosel of ongevalscht als de
Duyven, *Matth.* 10. 16.

Stemme: Nu leefick in 't verdriet. *Als het voor-*
(*gaende. Of / Fortuyn eylaes pourquoi.*)

WE hem in wiens gemoedt geen valsheyt plaetse vint /
En die is in het quaedt als een onnoosel kindt /
En staet gelijk een Helt geharnascht tegen 't quaet /
Als die uyt liefde Godts alleen de sonde haet.

2. Dees is gelijk een Duyf, als sonder nijt of gal /
Die in al sijn bedrijf sich oprecht dragen sal /
En spreekken met den mondt gelijk het herte meent :
Het herte met den mondt / die dienen t'saem bereent.

3. Wie gladde woorden geeft / waer binnen schijlt be-
nijn /
Die loert slechts op berraet / door een gebemilde schijn /
Daer spreekk de mondt wel schoon / maer 't hert wat anders
denckt :

O wee ! wie door bedroggh sijn eben naesten krenckt.

4. Het Duyfken nimmermeer sijn eben naesten schent /
Het heeft noch scherp gelweer / noch wapens daer ontrent /
Waer meed' hy scheurt en bijt / en roost eens anders goet :
Weest ghy oock soo vernoecht / niet een gerust gemoedt.

5. Het leest eendzachtelijck en vredsaeem met sijn gae /
Leest soo met u Gemael / en volghet het Duyfken nae :

Sacht.

Sachtmoedigh is dit Dier / het soeckt noch twist noch
wraeck:

Zijt ghy een Christen mensch / laet dit zijn u vermaeck.

6. De Lijdtfaemheyt u boecht / want het is soo gesint /
Het maect niet veel gebaer / van sel geraes noch wint:

Weest ghy oock soo gaert en tocht wel op dit wit /

Op dat ghy uwe Ziel in lijdtfaemheyt besit.

7. Het bracht u den Olijf een vreedsaem teyken aen /
Wanneer het uyt den Arch van Noach was gedaen:

Houdt ghy oock altydt vreed' als 't eenigh oogemerck /

In huns en waer ghy zijt / en in u Ziel een kerck.

8. Het was een Offerhand / men bracht het op 't Altaer /
Daer Christi heyligh heest oock meed' onschadulut waer:

Brenght ghy oock d' offer aen van een gebroken geest /

En neergeslagen hert / behaeght Godt aldermeest.

9. En Christus noemt sijn Wyfde een Duyfken kuyfch
en reyn /

Dat nedzigh is booz Godt en in haer' oogen kleyn:

Weest ghy oock nimmermeer / hoovaerdigh / trots noch
stout:

Een nederige Ziel is Christo toe-vertrouwt.

10. Bemint d'onnooselheyt / en weest als 't Duyfken doct /

En zijt gelijk de Slangh boozsichtig van gemoedt /

En matigh dese twee / dat d'eens onnoosle aert /

Steets met boozsichtigheyt der Slange zo gepaert.

Paulus zijnde met Barnabas te Lysteren,

weygert offerhande voor hem te

doen, *Actor. 14. 13.*

Stemme: Psal. 129. Van der jeughdt aen, &c.

Als Paulus was te Lystren om Godts Heer /
Het Heydens volck vrymoedigh booz te dragen /
Sagh hy een man / onmachtigh sitten neer /
Die kreupel was van sijne kindtsche dagen.

2. Hy staerd' op hem en merckte sijn geloof /
Dies riep hy luydt / staet recht op uwe voeten /

De kreupel stracks van hreughde optwaerts scoof /
En wandeld' heen / booz elck die hem ontmoeten.

5. Als 't volck dit sagh / wat Paulus had gebaen /
Derhief 't haer stem ten Hemel na de wolcken :
Sy riepen al / wat wonder komt ons aen /
De Goden zijn gelijk als andere volcken.

4. Sy zijn gedaelt en komen tot ons neer /
Ja (a) Jupiter die komt sich self vertoonen / (a) Barnabas
(b) Mercurius wiens soete tongh en leer / (b) Paulus
Oms meer verheught / als al des Koninghs kroonca.

5. De Priester Jupiters was booz de poort /
Om twee gekranste Ossen daer te slachten /
Ten Offerhand' / om op den Altaer boozt /
d' Afgoden-dienst te plegen / soo sy plachten.

6. Als Barnabas en Paulus dit geluyt /
Ter cozen quam / verscheurden sy haer kilceden /
En sprongen tot de Schaeer / en overluyt
Sy riepen / staecht / O Mannen dese zeeden.

7. Siet wat ghy doet : Wy zijn menschen als ghy /
Geen Goden / maer ons dzucht oock veel ellenden :
Bekeert u doch van dees afgodery /
En wilt tot Godt een danckbaer offer senden.

8. Tot Godt die leeft van eeuwig tot eeuwigheyt /
Die Hemel / aerd' en alles heeft geschapen /
Die 't Heydens volck / in haer wysinnighent /
Heeft laten gaen / gelijk verdoolde Schapen.

9. Nochtans zijt ghy in 't herte ooberuyght /
Dat ghy veel goets van Gode hebt berekenen /
Want al wat leeft booz sijnen Scepter buyght /
Hy schonck u doch vruchtbaren tijdt en regen.

10. Het volck verhit wil met haer Offer boozt /
En Barnabæ en Paulo dat bereeren /
Maer sy ontrufft die silden 't / dooz haer wooydt /
Dat sy van haer geen Offerhand' begeeren.

11. De Joden die verdolt / dees handel sien /
Die rotten t'saem en rockten op de Scharen /

Die Paulum met een hagel-huy van steen /
 By na ter doodt / bestozmen en bezwaren.

12. „ Soo zijn altijd de Dienaers Godts verjaeght /
 „ Verbolght / gedoodt / gesteenicht en bestreden :
 „ Soo wordt altijd Godts arme volck geplaeght /
 „ Ja Christus self in sijn' getrouwe leden.

Van *Cornelio* den Hooftman der Italiaen-
 scher Bende, *Actor. 10:*

Stemme: Psal 103. Mijn ziele wilt den Heer, &c.

WEL op mijn Ziel / en wilt Godts goetheyt prysen /
 Die ober al komt sijne gunst betwijfen :
 Die pder een komt nooden tot sijn' Heer :
 Komt hier en siet dees' groote wonderheden /
 Die hy betoont aen sijne arme leden /
 Om haer te kroonen / met een beter eer.

2. Een Engel Godts *Cornelio* quam verschijnen /
 En sprack tot hem laet alle vrees' verdwijnen ;
 Want Godt siet aen u aelmoes' en gebedt :
 En sent daerom na Joppe uwe knechten /
 En seght dat Petrus u wil onderrechten /
 Hy is te huys by Simon, hier op let.

3. Doch Petrus was op 't huys in sijn' gebeden /
 Daer sich vertoond' een kleet vol wonderheden /
 Tot dziemael toe / van allerleye Dee /
 Met eene stem / slacht Petre, eet van allen :
 Doch Petrus sprack / Heer ! ick heb geen geballen /
 Want onreyns' noyt ick in mijn monde dee.

4. De stemme quam hem andermael ter dooren /
 En sprack / wat Godt gereynicht heeft te dooren /
 Sult ghy niet nlaecken / dat het onreyn is :
 Een derdenmael / soo quam 't hem weer booz' oogen /
 Doen wierd het kleet ten Hemel op-getoogen /
 Dies Petrus wiert van sijne twijfinghy by.

5. Gods Geest die sprack / drie Mannen zijn beneden /
 Crecht stracks met hen. Hy sprack tot haer / wat reden ?
 Sy sepden onse Heer / die Gode breeft /
 En oock vermaert is onder alle Joden /
 Door d' Engel Godts vermaent / heeft ons geboden /
 Dat hy u spreken mocht / van Godes Geest.

6. Hy herberghd' haer : en trock met sijn gefinde /
 Van Joppe af / den Hoofstman daer * te binden : * te Cesaréen.
 Die al sijn maeghschap had by een vergaert.
 Cornelius die quam haer stracks ontmoeten /
 En boogh sich neer / en viel voor Petri voeten :
 Doch Petrus sprack / ick ben dees eer' niet waert.

7. Ick ben een Mensch / als ghy / ick soeck geen eere.
 Betaemt het wel / dat ick tot hzeemden keere ?
 Doch Godt heeft my getoont / het onderschept :
 Dies ben ick oock stracks tot u aengekomen /
 Wat is de saeck ? als ick die heb vernomen /
 Dan sal ick u / stracks geben goedt bescheyt.

8. Cornelius verhaeld' hem sijn gesichte /
 Hoe hem een man in heller glans omlichte /
 Met last / dat ick stracks tot u senden sou /
 Op dat ick mocht uyt uwen monde hooren /
 De waerheyt Gods / voor aller menschen ooren /
 En blijven voortz in sijnen dienst getrou.

9. Dies Petrus sprack / God heeft my willen toonen /
 Dat hy is geen upniemer der persoonen /
 Maer onder allen volcke / die hem breeft /
 En dieder recht werckt en gerechtigheden /
 Die is hem aengenaem : dies door gebedden /
 In sijnen dienst hooztaen volstandigh weest.

10. „ Mistroostigh mensch hoopt steeds op Gods genade /
 „ Die sal u oock als d' Hoofstman seer beladen /
 „ Vertrouwen / en u nemen by der hand :
 „ A salighent moet ghy in breef en beven
 „ Betrachten / en na Christi hoozdaet leven :
 „ Of anders soo verliest ghy 't kostel pand.

Het dient den Mensch al ten besten.

Stemmen: Van de thien geboden. Hest op u hert, &c.
Of/ Nerea schoonste van u gebuyren.

G Od heeft den mensch alleen gegeven /
Van goed en quaed het onderschept /
Waer na hy rechten sou sijn leven /
En mijden' sOND' en ydelheyt.

2. Het dient den mensche al ten goede /
Wat God op d'aerd' geschapen heeft /
Het zy tot vzeughd' / of om te boeden /
Al wat hier op der aerde leeft.

3. Doch geene schepsels kennen vzeughde /
Alleen de mensch heeft onderschept /
Die kent sijn weesen en haer deughde /
Doo? Scheppers' groote Majesteyt.

4. Al watse hebben / watse geven /
Dat is om 's menschen wil gedaen /
Maer van haer aert / natuuz en leven /
Daer konnen sy niet van verstaen.

5. De Sonne / 't Dee / het Land en Bloemen /
Haer kracht en deughde kent de Mensch /
Ja wat men op der Aerd magh noemen /
Geniet hy na sijn wil' en wensch.

6. Hier wylt kan hy dan klaer bemercken /
Dat hy het eelste schepsel is /
Want hy kent Godt wylt al' sijn' wercken /
Als 't beeld na sijne Beeldenus.

7. De mensche sie slechts op sijn weesen /
Dat na den hemel is gestreckt /
Hier wylt kan hy terstont wel lesen /
Hoe al 't gediert na d'aerde treckt.

8. Als hy ten Hemel heft sijn oogen /
Soo siet hy Godes heerlijckheyt /
Sijn wonderwerck en 't groot vermogen /
Dat hy heeft booz den mensch bereypt.

9. Of siet hy op sijn eedle Ziele /
Hy sal Godes Beelt daer inne sien :
Want al het aerdsch sal Godt vernielen /
Maer aen de Ziel sal 't niet geschien.

Om vergifnisse der Sonden.

Stemme: O mensche wilt gedencken.

Hoe derf ick Heere treden / met sonden overlaen /
 En storzen mijn gebeden vooz u en kloppen aen /
 Daer ick ben vol gebreken / soud ick dan tot u spreken /
 En op mijn wercken staen :

2. Ach Heer ! ick derf mijn oogen / niet eens ten Heere
 staen /

Ick ben gantsch onbermoogen / om op u padt te gaen /
 Stiert ghy 't begin en eynde / en wilt mijn oogh afwenden /
 Van 't geen mijn Ziel magh scha'en.

3. Ick koom dan neergeslagen / wylt een gebroken hert /
 Dat u sijn klacht komt dragen / vol innerlijke smert /
 Wilt ghy dat Heer genesen / 't sal wit als wolle wesen /
 Als 't soo gesuybert wert.

4. Want ghy hebt doch gezworen / als met een dieren eed /
 Dat ghy niet in u tooren / 't verlooren schaep vergeet /
 Maer dat het sich behere / en volgh u stem en leere /
 In vrolijkheyt of leet.

5. Ghy wilt my dan ontfarmen / en my genadigh sijn /
 Onvanght my in u armen / O Heer ! verlicht mijn pijn /
 Want 's Vaders milde zegen / laet nouw sijn kindt verlegen /
 Maer toont een soet aenschijn.

6. Dies sult ghy niet verachten / die tot u sucht of klaegt /
 Ghy kent Heer mijn gedachten / en hoe 't gelweten kuaegt /
 By u is veel genade / vooz die daer is beladen /
 En u sijn hert op-draeght.

7. Werp wegh dan mijn misdaden in 't diepste van de
 Zee /
 En schenck my wylt genade / u ware rust en vree /
 En wilt my voort ontkleeden / met Goddelijcke zeeden /
 En alle denghden mee.

8. Dat ick in vaster hoope / in 't waer geloof gegront /
 Vooz Christum tot u loope / en stem op sijn verbont /

Op dat ick niet berfsage / als hy ten jonghsten dage /

Ons oordeckt na de sond.

9. Dat ick door liefde bouwe / een Tempel in 't gemoet /

En Iesum steets beschouwe / in sijn vergoten bloedt :

Laet my dees' wensch verwerpen / dat ick sijn Rijk magh
eruen /

Heer schenck my 't eeuwigh goed.

De verdoolde Mensch.

*Stemme: Engelsche Fortuyn. Of/ Al wat men hier in
dese Werelt siet. Met acht regels kan het werden ge-
sungen op de Engelsche Gailliarde.*

Wat stof de Mensch op al sijn groote goet /

Dat hy doch hier ter werelt laten moet :

Wat baet hem dit als 't lichaem sal vergaen /

Het werelts goetd kan niet voer Gods bestaen.

2. Het goetd vergaet en hy blijft in d'ellend /

Soo hy sich niet by tijds na Gode went :

Want al de macht en suode hooberdy /

Verblijght als stof en 't wycegen blijft hem by.

3. Indien ghy hebt u rijkdom t'saem geschaep /

Het roobery en onrecht t'saem geraep /

Waer blijft de Ziel / als u 't geweten knaeght :

Een worm u dan kat in de Ziele plaeght.

4. De Ziel is doch het leven en de rust :

Maerom ontrooft ghy haer de soete lust ?

Daer sy u doch altijd ten besten stiert.

Een trots gemoet steets in de weelde zwiert.

5. Nochtans soo blijft heel vuchtloos al vermaen /

Dat stadigh aen wordt hoor u oor gedaen :

't Goe zaet verstickt door een onreynne mond /

Door goede vucht / daer dient een goede grond.

6. Stort by in Zee een versche water bal /

Dit soete nat / hier door / sout werden sal :

Soo coek / al stort ghy 't soet van Godes Woort

In 't boos gemoet / de Deughde wort gesmoort.

7. Doch Godt komt dan niet sachte treden voort /
 En stelt hem voort sijn oordeel en sijn woort /
 En toont den wegh die hy noch moet betreen /
 Daer voort hy dan sijn vonnis met getween.

8. Wel saligh mensch! die dit in 't herte pzent /
 En altijd ooght op een Godtsaligh end.
 Dees weet dat lust des werrelts is een stroom /
 Die ras verblieght / gelijk een lichte droom.

Tegen de opstookinge des Werelts.

Stemme: Edel Karfou, &c.

De Liefde des Werrelts spreeckt.

Wie rooft my daer de blijdschap van mijn herte /
 Die mijn gemoed verkeert?
 Want ick geboel / hier door / inwendigh / snerte /
 Die mijne bzeughd verkeert.

Daer ick doch sie / de schoonheyt van de werrelt /
 En haer schijn en lieflijckheden / die soo is beperrelt.

2. Heeft God het belt / oock niet geciert met bloemen /
 Met schoonheyt en cieraet?

Sou ick dan oock niet op mijn schoonheyt roemen /
 Op pracht en hooge staet?

Sie ick op Hoets / Paleys en yde Kiecken /
 Op gespeel en schoone Vrouwen / wie sal my dit weeren?

3. Heb' ick vermaeck in allerley wellusten /
 Die schoon voort d' oogen staen /

Wie sal hier in mijn Ziele doch ontrusten?
 'k Siet ober al dus gaen.

Want in dees staet soo heb ick al 't vermaken /
 Niemandt sal my hier in stooren / noch aen 't herte raken.

*De Liefde des Hemelschen Vaderlants
Antwoordt.*

4. Ellendigh Mensch! weet ghy niet dat de lusten /
Des werrelts haest vergaen?
En dat ghy moet op 't onberganckelijck rusten /
Dat altijd sal bestaen?
Want al u breughd' sal als het stof verdwijnen /
Als ghy 't alles moet verlaten en voor God verschijnen.
5. Hier hebdy slechts een herbergh om te toeben /
Tot Godt u eysch van hier:
Wilt ghy 't vermaeck aen Godes woordt beproeben /
Ghy raecht in 't hellsche vier:
Dit werelts goetd / geleent en niet gegeven /
Dooz 't misbruyck voert in 't verderben / waer voor ghy
moet beben.
6. Een Christen Mensch wat beters moet verwachten /
Hier na in 's Hemels troon:
Daer Godes Soon in heerlijkheyt en krachten /
Schenckt een veel beter loon /
Daer hy een kroon sal op den hoofde setten /
Dan die na sijn wetten leven / en op sijn woordt letten.
7. Al uwe pracht / u ydelheyt en weelde /
Die leggen dan vertreen /
In Godes Rijck geen breughde ont verbeelde /
Maer duyrt in eeuwigheyt:
Hierom sult ghy de werrelt dan verlaten.
Want des werelts ydelheden / sullen u niet baten.
8. „Streeft dan na 't geen / dat eeuwig sal geduyren /
„En let op Godes woordt:
„Staet af van 't quaed / eer dat ghy 't mocht besuyren /
„Als ghy Gods stemme hoort;
„Gaet ver' van my / die in de sond versoopen /
„En met boelen deses werrelts / sich altijd verloopen.
9. „Maer soo ghy u / sult recht tot Godt bekeeren.
„Dan komt u wellust aen /
„Dan sult ghy stracks int Godes woorden leeren /
„Wat breughde sal bestaen.
„Want oogh noch ooz / dees breughd' quam in 't gedachte
„Die God lieben / sal gebeuren / en dees troost verwachten /

De bekeerde Sondaer spreekt.

10. **I**ck dan verlaet de werelt met haer lusten /
 En stem op u bermaen :
Ick laet dees vzeughd' en sal in Gode rusten /
 En volgen op sijn paeh.
O groote Godt ! wilt daer toe kracht verleenen /
 Dat ich dese werelt hate / en met u vereene.

Om Toorn en Gramschap te overwinnen.

*Stemme: Aertjen die is aerdigh. Of / Waer is trouwer
 minne, &c. Siet de Musijk-nooten
 in Bellerophon, Fol. 176.*

De toornige spreekt.

Wie kan doch verdragen / al dees schimp en smaet ?
 Daer mee sijn my plagen / door haer valsche praect.
 Sal ick altijd hooren / dat men my beracht ?
 Neen ick sal dit stooren / heb ick anders macht.

De Lijdsaemheyt antwoordt.

2. **W**ilt ghy u dus quellen / om een smadigh woort ?
 En in 't hert ontstellen / als ghy 't smaden hoozt ?
 Neen / ghy moet u mijden voor wraechgierigheyt ;
 Maer al sien en lijden / wat men van u seyt.

3. **H**oed u slechts voor sonde / op dat self geen quaet
 Word' in u bevonden / en noch twist noch haet :
 Laet haer dan byn liegen / want u oprecht hert /
 Sal haer self bedriegen / tot haer eygen smert.

4. **W**ant Godt hoozt de wraecke / hy vergelt die weert /
 't Is geen zware saecke / ja 't strecht tot u eer :
 Als ghy al haer smaden met gedult bersoet /
 A kan dan niet schaden / wat men u coek doet.

5. **W**ant een lijdsaem herte / noch veel beter is /
 Als des krijghsmans smerte / die vol dreygen is /

En die veele Steden / door de wapens belt:
Is u hert te vreedden / ghy zijt grooter held.

6. Doet dan goed hoor 't quade / dat is Godts gebodt /
En vermijnt quae daden / schoon men met u spot:
Schept hier in behagen / ghy sult / my geloofst /
Liefdes koolen dragen / vierigh op u hooft.

7. Laet de wraeck niet woeden in u stille sin /
Wilt het quaed niet boeden / maer doet u gewin /
Dat ghy door goe zeden / en door soet gelaet /
Hem weer brenghet tot reden / door u goede raed.

8. Christus heeft geleden veele schimp en spot /
Noch heeft hy gebeden hoor dit dertel rot /
En oock self verdragen / veele hoon en smaet /
Ghy moet dan niet klagen / als 't u oock soo gaet.

DE reden van *Suetonius* in 't Leven van *Titus Vespasianus*, is aenmercklijck; want als dese verstont dat sijne voorgaenders met veele smaetwoorden wierden gescholden, sprack hy, *Ick hoope dat my niemant eenige smaet of schelt-woorden sal na spreucken, want ick doe niet, daer mede ick yemant quetsse.*

Christus Jesus seydt *Matth. 5. 11.* Saligh zijt ghy als u de menschen smaden en vervolgen, en dat ly liegende, alle quaed tegen u spreucken, om mijnent wille.

Der sonden Beeldenis.

Stemme; Die reyn liefde vierigh. Of/Doet
u Ooghjens open.

Blyten Sodoms muuren / gulde appels staen /
Die in d'ogen gluyren / wonder wel gedaen /
Daer gebloos van blyten / schoonder schijnt als 't pur-
per root /

Wilt ghy die ontfluyten / binnen in soo schuyt de doot.

2. Soo is oock de sonde / als ghy haer beschout /
Blyten is somwonden / als han louter goud :

Siet ghy aen haer vleyen / 't is eens Engels schoone sejin /
Maer sal u verleyen / dooz haer schadelijck venijn.

3. 't Is een Basiliscus, daer elck een vooz beest /
Als sijn oogh een gift-kus / aen den menschen geest:
Als sy hem aenschouwen / in sijn glans en schoon gelaet;
't Sal haer stracks verouwen / want hy elck te neder slaet.

4. Hierom heet hy koningh / die der woert een kroon /
In der sonden wooningh / maer geeft schandigh loon /
Want hy staet verheeben / als in groote Majestept /
Daer vooz elck moet beven / als hy sijn vergiften spreyt.

5. Hy vertoert de kryyden / waer hy oock aen blaest /
Want hy vee en luyden / maectt geheel verbaest /
Maer siet hy sijn weesen / in een klare spiegel aen /
Stracks soo moet hy vreesen / en in sijn venijn vergaen.

6. Dit dier is der sonden ware beeldenis /
Die ons stracks verwonden als 't bedzeben is /
En dan staen ons oogen / en sien aen der sonden quaet /
Dat haer heeft bedrogen / dooz haer wutterlijck gelaet.

7. Siet hy dan in 't herte / nae Gods heyligh woot /
Stracks voelt hy de smerte die hem had bekoort:
Daer bint hy 't geweten / dat hem angstig quijnt en knaegt /
En een worm te eeten / die hem in de ziele plaegt.

8. Daer siet hy Gods oordeel / als een spiegel staen /
Neh met weynigh voozdeel / vooz den sondaer aen.
Want Godt landt en steden / straft om sond' en hobaerdy /
Om dat sy vertreden / Godts gebodt en heerschappy.

9. Keert hy dan sijn oogen / tot sich selver in /
Siet hy dat sijn poogen is een dwase sin:
Dat hy sich moet buygen / onder Godes heyl'ge Wet /
Die hem sal getuygen / hoe Godt op den sondaer let.

10. „Wilt de zond' dan haten / hoe schoon dat sy vleyt /
„En die stracks verlaten / eer s' haer wortel spreyt:
„Want als Godes tooren / en sijn roe aen 't woeden raect /
„Dan soo moet hy hooren / dat geen sondaer hem genaect.

11. „Staet dan af van 't quade / eer ghy 't oordeel hoor /
„Grijpt aen Godes genade / eer dat hy verstoort /
„Sal sijn vomus vellen / gaet ghy boose herr' van hier /
„Want ick sal u stellen / in een onuytbluselijck vier.

S *Trach* seydt in sijn 21. cap. vers 2. *Vliet voor de sonde als voor een Slange, komt ghy haer te na, soo salse u stecken.* De Oude leyden dese plaetse aldus uyt: Een huyslange heeft een hooft en steert: Het hooft steectse ergens lichtlick door, en daer na glijtse met haer lijf, daer lichtlick in: Alsoo is oock de oude slange slibrig en gladt, en is 't dat men 't hooft niet belet, soo dringtse daer voort in. Verstaet by 't hooft het ingeven van 't quaedt, by het lijf de vermaecklickheydt, by den steert de volbrenginge: Maer saligh is hy, die soo haest de quade gedachten verrijsen, die selve aen den rotzsteen, dat is aen *Christum*, te pletteren slaet. *Procopius* seght mede, ghelijck als die geene, die het hooft der Slange heeft vermorfelt, oock de nasleep des lijfs heeft gedoodet, alsoo mede, die geene, die de eerste spruytjes der ondeughde met den wortel uytroeyt, die heeft al het quaedt, datter uyt voortkomt, wegh ghenomen. Maer dit sal niet eer gebeuren, dan als sijn bloedt aen onse posten sal zijn gestreken, die den slaenden Engel heeft gedoodet.

Van den *Basilicus*, hebben de Oude veele gebeuselt, als *Orus Apollo*, *Aëtius*, *Plinius* en andere. Hy draeght sijnen naem van Koning, om dat hy eenen witte vlak op 't hooft heeft als eens Konings kroone. 't Beweeget sich met den steert in weynig krullen met kleyne vleugelen, maer van 't midden staet hy recht op. Veele bedierselen wierden daer van genomen, soo van het vergift van die 't raectt en aensiet, als van de quaetaerdigheydt, wellusten, en van de lasteringe, als die van verre en na by den mensche beschadight, &c. En dit alles werdt op de sonde gepast.

Troost eenes boetvaardigen Sondaers.

Stemme: Uyt mijnes herten gronde. Of/ Eenmael
ginck ick spanseren. Of/ Ghy Medenblickers.

Hoe is mijn Ziel verlagen / als ick gedachtigh ben /
Der sonden en der plagen / die ick in my beken?
Ick kan geen troost ontfaen / ick kan geen troost ge-
hoelen /

Want mijn gedachten woelen / ach! ick ben seer belaeen.

2. Als ick my wil oprijfen / dan stort ick stracks daer heen/
Mijn sonden my afgrijfen / schoon ick zwem in 't getween/
Komt ghy my niet te baet / soo moet ick gantsch versmoo-
ren /

En wilt my doch verhooren / ach! Heere my by-staet.

3. Wie hoor ick hier dus kermen? spreekt Godes Geest
tot u /

Komt ghy bedructe armen / en weest booz my niet schuw.
Komt soeckt u troost in my / ghy die daer zijt beladen /
Ick sal u Ziel versaden / niet troost / en maecken blij.

4. Blijft doch niet twijffelmoedigh / want ick verquiek u
weer /

Creet tot my aen bymoedigh / soeckt troost in mijne Leer:
Want ghy verwiijght het al / wat namaels sal vermaken/
Ghy sult mijn vzeughde smaken / die ick u schencken sal.

5. Heb ick 't niet al verdragen booz uwe saligheydt?

Den doodt / de snert en plagen / waer door ick heb bereypt /
Dat ghy in eeuwigheydt / soude doodt noch helle vreesen /
Wat wilt ghy treurigh wesen / vol twijffelmoedighheydt?

6. Ghy weet dat mijn genade is alle morgen daer /

Mijn hulpe vzoegh en spade wordet peder mensch getwaer:
Ick streck mijn armen uyt / en noodigh alle vromen /
Dat sy doch tot my komen / want dit 's mijn vast besluyt.

7. Wien heb ick niet vergeven / die niet berou en boet /

Booz beteringh van 't leven / bedruct was van gemoedt?
Wat David is geschiet / en Petro kondy lesen /
Manasse sal oock wesen getuygh van 't geen ghy siet.

8. Heb ick niet self de Joden / Jerusalem beschreyt /

Die tegens mijn geboden / sich hadden op gelept?

Die dooz hartneckigheyt / mijn trouwie Dienaers dooden :
 Heb ick die niet doen nooden / en 't heyl hun toe-gesent :

9. Maer wijs sy 't hert verstockten / quam oock de straf
 op haer /

Als sy veel hoofheyt rockten / doen boelden sy 't gebaer :

Doet als Magdlena dee / en valt den Heer te voete /

Maet tranen en doet boete / dan staet u heyl gerec.

10. „Legh af dan 't boose wesen / dat ten verderbe leyt /

„En wilt den Heere bzeesen / in waer' ootmoedighent :

„Hy sal 't bedruckt gemoedt met blyschap weer verbullen /

„Dat mond en lippen sullen / Godt dancken booz dit goedt.

Siet de Musijck nooten in den *Hemel-sang*, Fol. 214.

Liefde der Ouderen tegen hare Kinders,
 En der Kinderen tegen hunne Ouderen.

Stemme : Psalm 8. O onse Godt en Heer, &c.

DEr Oudren liefd' daect op den Kinders neder /
 Doch niet soo vast klimt die tot d' Ouders weder /

Als wel haer liefd' tot hare Kinders streckt /

Om dat haer sucht meer na den Kinders trecht.

2. Doch ongelyck sich oock de Kinders dragen /

d' Een sal met liefd' der Ouders heyl na-jagen /

En haer in noot doen hulp' en onderstant /

Daer d' ander haer sal stooten van der hand.

3. Godts bloek sal oock op dese Kinders naecken /

Want sy hier dooz de liefde Gods versaecken /

Die haer gebiedt den Ouders eer' te bien /

Op datse Godt en een langh leben sien.

4. Het Heydens volck sal ons hier dooz beschamen /

Die in gebaer haer Ouders t' hulpe quamen :

Aneas droegh sijn' Vader uyt den noot /

Als Trojens blam hun dreyghde met den doot.

5. De Dochter oock wiens Vader moeste sneben /

Dooz hongers-noot / behiel sy by het leven.

Haer was vergunt dat sy alleene quam /

Dies gaf s' hem daeghs altijd een volse mam.

6. Twee Broeders mee / die trocken al van verre /
 Een Tempel toe / haer moeder op een kerre /
 Daer dagelicks sy 't offren was gewent /
 Want machteloos soo liep haer glas ten end.

7. Soo dat de Raet een Tempel deed' opbouwen /
 Door dese deught / dat haer nakomers souwen
 Dees daedt besien / en houden 't in 't gedacht /
 Op dat een kindt / nam op dees voorzaet acht.

8. Wat wil ick doch van Griecken veel vermanen /
 Of van Romeyn? laet tynge zijn Westsanen ,
 Hoe dat een Soon/ door kinderlike trouw /
 Sijn Moeder bracht / door groot gebaer / uyt rouw.

9. De Sone sleept / sijn Moeder / uyt meedogen /
 Een oude Vrouw / op 't Hs / door bypandts oogen :
 En brachtse wech tot Hooren door de poozt ;
 Dat sy ter eer / dees beeldnis stelden voorzt.

10. Hier uyt sal dan een yder klaer bemercken /
 De Godes vrucht te plegen met sijn wercken /
 Op dat sy noyt haer' Ouders in den noot /
 Verlaten / maer haer bystaen totter doot.

11 „Want dit 's gebodt / ghy sult u Ouders eeren /
 „ En door haer liefd' tot weder-liefde keeren /
 „ Dat ghy de deught / die aen u is geschiet /
 „ Dergelden meught / door alle haer verdriet.

Virgilius beschrijft de Godtvruchtigheyt van *Aeneas*, die sijnen stock-ouden Vader *Anchisen* op sijnen rugge, en sijnen Soone *Ascanium*, by der handt, uyt de Trojaensche vlamme verlost. De liefde des Dochters tot haren Vader, die ghevonnift was van honger te sterven, is soo groot geweest, dat haer toegelaten zijnde alleene haren Vader te besoecken, hem, door hare borsten, by 't leven hiel: En als dit wierde gemerckt, beviel het den Burgermeesteren *Quintio* en *Attilio* soo wel, dat sy den Vader ontsloegen, en in plaetse van dese gevangenis, eenen Tempel dedden bouwen, en heylighden die de *Kinderlicks Godtvruchtigheyt* toe. Soo wierde oock dese Soonen ter eeren wegen de Godtvruchtigheyt, tegens hare Moeder,

Moeder, oock eenen Tempel daer toe opgerecht. De daedt by onser Voor-vaderen tijds is oock seer aenmercklick. Waer van ghy mijnen nieuwen *Verwarders Adelaer en Ontstelden Leerw*, Fol. 466. kondt nalefen, Terwijl de Spagniaerts 1574. op *Westfamen* aensetteden, was seecker Huysman, achterlatende al het sijne, nergens meer over bekommert, dan hoe sijne stockoude, kreupele Moeder, mocht redden, en also hy van geene sleede was voorsien, settede hy haer op een berry, en vluchte daer mede over het Ys: en van den Spagniaerts achtervolght, berghde hy sich in 't riet: Sy, wanende buyt te vinden, sagen alleenc een bedroefde oude Vrouwe op een berry sitten, waer door sy schaemroot de Vrouwe verlieten. De Sone siende sijn open, trock weder aen dit Godtsdienstig jock, en sleepte sijn Moeder voort, ontrent vier mijl weeghs, tot *Hoorn*, voor de *Wester-poort*: alwaer de Heeren deser Stadt, ten spiegel der kinderlijke Godvruchtigheyt, dit aldaer, ter eeuwiger gedachtenisse, in eenen steen hebben doen uythouwen, en met een gedicht vereert.

De malle Moer, door Liefde blind,
Schent en verderft haer eygen Kint.

Stemme: Psalm 116. Ick heb den Heer lief, &c.

Wech malle Moer / met u berweende kindt /
Dat ghy in dertelheydt hebt opgetogen /
Dat ghy dooz min / soo valschlick hebt bedrogen /
Siet nu eens aen / hoe dat ghy waert verblind.

2. U kintjen most op alle Heesten gaen /
Zaef opgetoopt / gelijk de groote Heeren /
En most altijd met groote Luyt verheeren /
Noch sijne handt in 't houde water slaen.

3. Het wies in weeld / in dertelheydt en lust /
Waer in ghy scheidt u wil en welbehagen /

Het gingh ter Doel / en altijd in gelagen /
En in dees' bzeughd' had ghy vermaeck en rust.

4. Ghy toond' het op gelijck een witbroots kindt /
Het zwom in bzeughd' en alle dertelheden /
En na de snof soo moest men 't popken kleeden /
Ter jacht / ter dans / ter hoets / was 't steeds gesint.

5. Het liep als geck met Juffers op den tocht /
En was altijd op allerley tommeelen /
En hoorde daer de sotte-kluypen speelen /
En heeft sijn jeughdt dus ydel dooz-gezocht.

6. Ghy sield' het upt met heerlijck Bynlofts goedt /
Geyronckt met Delp / Borden / en weyse kanten /
Het bromde upt / met Peerl en Diamanten /
Dit saghd' aen / al met een bly gemoedt.

7. Maer laes ! ghy had u staet niet ober sien /
Of dit gemal u kasse mocht upt-recken /
Ghy saeght niet eens / of 't goedt soo verr' mocht strecken /
Dies wierd' het trots en past' op geen verbien.

8. Nu siet men bangh / nu 't hammeken is op /
Nu hebt ghy 't utw' verquanselt en versmeten /
Met gast-geboon en vrienden op-gegeten /
Nu ghy zijt kael / geeft yder u den schop.

9. U Toncher siet ghy leven in de yzacht /
Dol oberdaet die 't alles gaet verteeren /
Sijn Juffrou mer doet niet als vancketteeren /
En ghy wordt dooz u malle liefde veracht.

10. Nu ghy zijt arm en oudt nu stady kael /
En soecht van haer den onderstant van 't leven /
Die self beroyt / u nu niet konnen geven /
Haer hobaerdy ver slint het al te mael.

11. Ghy hebt haer groots en woeldigh opgebracht /
En dese staet zyn sy gewent te plegen /
Nu staet men daer en is geheel verlegen /
Ghy hoorz dit eer te hebben overdacht.

12. Had ghy by tijds belet sijn dertle lust /
En 't jonge rijz dooz tucht te neer-gebogen /

Soo had ghy / u man noch kindt / bedrogen/
Maer nu eplaes ! soo roofdy ulwe rust.

13. Het weeldzigh paert / dat dient een sterck gebit/
Want d'oude hondt wil niet aen banden leggen /
Men dient terstont het onkruyt wyt te eggen/
Eer 't overspreyt / en heel u hof besit.

14. Der kind'ren hulpe is sobre onderstandt /
Dus geeft niet meer als ghy wel kont ontbeeren ;
Op dat ghy u / in d' ouder mooght erneeren /
Dies houdt / booz al / den bydel in u handt.

15. Ghy Ouders let / dooz reden / op u stuck/
En wilt u kindt de vreesse Godts steets leeren /
En laet het noyt by 't dertel volck verkeeren/
Van bydy 't kindt en u van 't lastigh juck.

De vermomde Werrelt.

Stemme : Rosemont die lagh gedoken.

S Het de werrelt met haer blyen /
Wat al swycken stelt sy wyt /
Om d' onnoosse te verleyen/
Eer sy die daer in beslypt :
Sy bekoozt ons dooz haer schijn/
Dat wy stracks gebangen zijn.

2. Sy toont haer vergulde wesen/
Maer haer sneecken is de doot /
Wie haer lief koosst mach wel vreesen /
Want sy u terstont verstoot.
Al haer liefd' / is enckel nijdt /
Al haer vreed' is enckel strijt.

3. Al haer lachen / is maer bijten/
Al haer lof / dat is maer wint/
Wie haer streelt / sal sy versmijten /
Wie haer aenhanght / sy verblint /
Al haer hoobaerdy en goedt /
Is een doozn in u gemoedt.

4. Wie dat sy wil hoogh verheffen /
 Stort sy stracks van boben neer /
 Wie na 't hooghste wit wil treffen /
 Hooft sy van haer glants en eer /
 Sy belooft haer hooge staet /
 't Is enlaes ! maer sotte praet.

5. Al haer handel is bedziegen /
 Al haer trouwe / is verraet /
 Al haer waerheyt / is slechts liegen /
 Al haer hoop / quae toeberlaet /
 Al haer vzeughde / valsche waen /
 Wie haer prijst sal sy versmaen.

6. Al het loon dat sy sal geben /
 Is maer gall' hoor soete wijn /
 Wie by haer slechts vroom wil leben /
 Schenckt sy doodelijck benijn :
 Sy verdooft ons door haer lust /
 En ontroofst ons onse rust.

7. Wegh dan werrelt met u lusten /
 Met al u vermomde schijn /
 Ick verlaet u / en wil rusten /
 Daer al beter rust sal zijn :
 Wegh ghy Werrelt met u eer /
 Ick soeck een getrouwer Heer.

De stercke woorden *Mijn* en *Dijn*,
 Die doen dat wy tweedrachtigh zijn :
 En 't vast besluyt van *Jaa* en *Neen*,
 Brenght in de Werrelt veel geweent.
 Neemt wegh den twist van *Mijn* en *Dijn*,
 De werrelt sal in vrede zijn :
 Neemt wegh van *Jaa* en *Neen* den twist,
 't Krackeel des werrelts is gesslist.

Stemme : Ick roep u Hemelsche Vader, &c.

Hoe raest de werrelt ober al /
 En tynmelt door malkander :

't Kirpoelt vol ramp en ongebal /
 Dol twist en droef geschal /
 Ja sonder maet of tal /
 Schyolt d'eene op den ander.

2. Het is al om het Mijn en Dijn,
 Waerom de menschen rasen /
 Want yder toont een schoone schijn /
 Doch 't is maer suet venijn /
 Als wy tweedzachtigh zijn /
 Soo wil men elck verbasen.

3. De eene vriendt op d'ander siet
 Om sijne strenghe te trecken /
 Ja eer hy sou toe geben pet /
 Hy bracht sich in 't verdriet /
 Ja eer hy 't vallen liet /
 Sou hy meer twist verwecken.

4. Men houdt sijn strengen vast by een/
 En niemant wil der wijcken /
 Daer helpen woorden noch gebeen /
 Noch vriendt noch droef gemeen /
 Noch noodt noch naer gesteen /
 Om sijne blagh te srycken.

5. De vaste woorden Neen en Ja,
 Die brengen ons veel twiste /
 Ja schoon het was tot 's naesten scha /
 Hy wil dat elck versta /
 En volgh 't beslynten na /
 Na dat hy 't selve gisse.

6. Is sijn beslyt dan vast gestelt /
 Wie sal hem tegen sprecken ?
 Hy heeft sijn vonnis al gebelt /
 Sijn byandt oock geknelt /
 Hy waent dat sijn geweld /
 Kan alle dingh dood-breecken.

7. Doch Mijn en Dijn die hebben kracht /
 (Want sy de werrelt stieren)
 En Ja en Neen die hebben macht /
 Op elck die haer veracht /

Als sy met stonthe macht/
Uytsteecken haer banieren.

8. Och! waer de werrelt slecht en recht/
Eenboudigh als te hooren/
Daer wierde noyt soa beel gebecht/
Noch moorden aengerecht/
Maer elck sou recht en slecht/
Da Godes wetten hooren.

De woorden Mijn en Dijn, die jagen vrientchap uyt,
De woorden Ja en Neen, die maecken vast besluyt,
En hierom raest het volck, en voert ons in den strijt,
Om dat des eenen Ja, des and'ren Neen benijt.

S Eecker Gods-geleerde *P. Fagius* seyt in sijne spreek-
woorden, men vint menschen van vier eygenschap-
pen: d'eene seyt dat *Mijn* is, is *Dijn*, en dat *Dijn* is, is
Mijn, en dese zijn weetnieten. Maer die seyt, wat *Mijn*
is dat is *Mijn*, en dat *Dijn* is dat is *Dijn*. Dese zijn van
middelbare slagh. Die daer seyt, wat *Mijn* is dat is
Dijn, en wat *Dijn* is, laet dat *Dijne* zijn. Dese is Godt-
saligh. Maer die daer seyt, wat *Dijn* is, dat is *Mijn*, en
dat *Mijn* is, sal het *Mijne* blijven. Dese is godloos.

Jeughds vermaen.

Stemme: Roalinde.

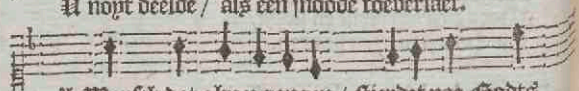
Jeughd u vzeughde / Staet in al beel beter rust /
Als geneughde / Die u schenckt des werrelt's lust.

Want haer weelde / die soo snel en ras bergaet /

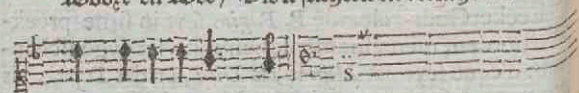
U noyt deelde / als een snoode toeverlaet.

'k Wensch dat ghy u gangen / stierdet nae Godts

Woot en Wet / Die u stichten en verlichten ;

Dus op ware deughde let.

2. Al zijt ghy jongh / soo stelt u de doodt geen maet/
Maer op een sprongh/ sy u met haer sepfen slaet:
Want de vzeughde / waer op ghy betrouwen meught/
U verjeughde / soo ghy blijft op 't spooz der deught ;
Dus tracht in u leven / na 't padt der Godtsaligheyt/
Daer geen sonden u verwonden / hoe schoon dat men u oock
blept.

3. Soo ghy zijt schoon / en van leden wel gedaen/
Stracks sal u kroon / en al uwe glants vergaen ;
Want u jaren stuyben heen gelijk een stroom/
En u harren / als het bladt van eene boom ;
Dus leeft in Godts vzeese / en in ware nedrigheyt/
Dat u sinen / niet vernemen / 't geen u van de deughd af
leydt.

4. Let op Godts Wet/die u 't deughdigh padt wijst aan/
Hoe dat ghy set / uwe voeten om te gaen/
Want sin wegen / leyden u nae 't heyligh padt/
En sin steegen / na des Hemels vzeughden Stadt.

Treect dan beyligh / reyn en heyligh / tot u Heylandt aen/
Die u kroonen / en sal loonen / na dat ghy hier hebt gedaen.

5. Die u behagen / scheidt in al des werrelts lust/
komt berlagen / en soecht in Godts wet u rust:
Wilt beschreyen al u sond' en gepl getier /
En niet beyen / tot dat Godt u eyscht van hier.
Bid dan Godt den Heere / om de liefde van sijn Soan/
Dat hy gebe / 't eeuwigh leven / en der vzeughden eere-kroon.

Werrelts Loon.

Stemme: Hey hey op mijn brack.

W El geluckigh die sijn gangen / Nae
3 En stelt daer op sijn verlangen / En
2 d'oprechtighent bestiert / En Godt sijn Schepper viert.
4 verlaet de ydelheyt / En waer lust hem toe vleit.
Die sal noyt door 't quaet versooopen / Van de we-
relt sijn verleyt.

2. Wie de wellust wil beminnen /
En haer vluchtighedyt niet kent /
Dees van Godt sich af went ;
Want hy set dan al sijn sinuen /
Op de werrelot / die vergaet /
En op 't laetst hem versmaet.

Als haer Liefde is verstorven/
 Waer blijft dan sijn toeverlaet :

3. Wie 't vermaeck op haer wil stellen/
 Die hy ongestadigh vint/
 Maecht sich selven verblint.
 Wie sy wil te neder bellen/
 Cout sy in den hooghsten top/
 En haer slaven daer op :
 Maer dooz haer lichtbaerdigh weesen /
 Geeft sy die terstont den schop.

4. Sy bereert u met haer vzeughde /
 En toont haer bevalligheyt /
 Daer sy u mee verleyt;
 Maer haer vleyen is geen deughde/
 Maer een lockaes tot de sond'
 Daer de Ziel dooz verwant/
 En stelt stricken om te vangen /
 Hyt een snood' en loofse grond.

5. Al haer glans doet u verleyen/
 Dooz 't gelaet dat u bekoozt/
 En daer dooz u vermoozt.
 Schuw haer vzeughde en haer vleyen /
 Cer u Ziel de sinert geboelt /
 En 't gemoedt quijnt en woelt.
 Ach! sy is gelijk een Wdder/
 Daer de werrelt dus mee-boelt.

6. Doo de jeughdt dit recht verstonde/
 Wat wooz schandigh loon sy schenckt/
 En wat ramp sy haer vzeught /
 Cer sy 't in de Ziel bevonde/
 Dan sou haer vermomde schijn /
 Haer seer walgelijck zijn.
 Wie haer lusten steets wil volgen/
 Sal gevoelen haer venijn.

C. Riva seyt in sijne *Iconologia* of *Uytbeeldingen des Verstantes*, Fol. 593. Ik weet niet, of ick te rechte met een woort, in onse tale, kan uytdrukken, 'tgeene de Latijnen willen seggen met het woort *Voluptas* of Wellust deses Werrelts; 't welck een genaughte is van een korte tijdt, die haestigh voer-

voorby gaet, en die te recht in onse tale mocht *Snellust* geheeten werden. En hierom hebben wy die schoon en dertel afgebeelt met een gevleugelde ronde klood, die daer vlieght en weeder keert. En alsoo krijgt sy door eenderleye name, twee beteyckenissen, beyde van een werck die mette gevleugelde klood over een komt. Socckt oock daer by *Wellust* des vleeschs, op het selfde bladt.

Jeughds Vermaen.

Stemme: Mijne Harp bekleet met rouwe.

- A**ls ick by my overweege/
 Hoe elck onbesint/
 Slaet sijn welstant en sijn zeegen /
 Soo licht in den windt :
 Dan gedenck ick / domme herten !
 Hoe zyt ghy verdwaelt /
 Dat ghy ulve scha / met smerte /
 Noch soo dier betaelt.
2. Soo ghy niet by tijds ulw' handen/
 Slaet aen eenigh werck /
 En niet oeffent u verstanden /
 Tot een oogemerck :
 Ach ! het sal u haest verouwen /
 Als ghy onbedacht /
 U soo jongh stort in 't venouwen /
 En den tijdt veracht.
3. Keert u blijt / by tijds dan setten /
 Op 't geen u is nut /
 Wie noyt aenbanght / kan niet letten /
 Op een vaste stut.
 Spits dan oock ulve schrandze sinnen
 Danght wat eerlijchs aen /
 Wie wel aenbanght / in 't beginnen /
 Heeft wel half gedaen.
4. Wilt dien tragen Boer niet slachten /
 Died'er tinren woude /

En sat by den Rijn te wachten /
 Dats' af-loopen sou :
 Dies hy noyt een steen aenleypde /
 Noch bouwd' eenigh huys.
 Die altijdt te traegh wil beyden /
 Krijght noch munt noch kruys.

5. Wie op hoope niet wil zaepen /
 Die verwacht geen vrucht /
 Die sal doch geen vruchten maepen /
 Hoe seer dat hy sucht.
 Ploeght en zaeyt dan ulwen acker /
 Dooz u blijft en zweet /
 Weest in u beroepingh wacker /
 Eer ghy siet u leet.

6. Laet u doch geen tijdt ontglippen /
 Maer batt' die stracks aen /
 Laet Gelegentheynt niet slippen /
 Want Berouw blijf staen.
 Grijpt ter stont haer by de tunten /
 Eer dat sy slijt deur /
 Keertse haer / sy sluyt u buyten /
 En laet u 't getreur.

7. Wilt ghy stadigh aen vradeeren /
 En ter feeste gaen /
 Op gepronckt met Zyde kleeren /
 En zijn onbelaen.
 O ghy sult het u beklagen /
 Want u tijdt vergaet :
 „ Doet wat eerlijckx in u dagen /
 „ Eer het valt te laet.

S *Eneca* seyt in sijnen 23 Sentbrief: 't Valt moeylijck dat men altijdt wil aenvangen te leven: sy leven qualijck die altijdt eerst willen aenvangen, want sy hebben een onvolmaeckte leven. Veele beginnen eerst aen te vangen als men 't behoort te verlaten. Soo u dit wonder doet, daer zijnder oock, die eerste het leven hebben aen-gevangen, 't selve hebben verlaten.

Salustius seyt: Noyt isser yemant door traegheyt onsterflijck geworden.

Divus Thomas seyt: Naerstigheyt is 't selve dat de forge is, overfulcks wort de forge in alle dingen soo wel vercycht als de naerstigheyt.

*De traegheyt is een lastigh pack,
Sy krijght noch voordeel noch gemack,
Maer kampt steets met den bedelsack.*

De Geestelijke Wachter.

Stemme: Wilhelmus van Nassouwe. Of/ 120 Pfal.
Uyt der diepten, &c. Of/ Ick danck u lieve Heere.

De wachter op den Tooren / die blijs een droef geluyt/
Allarm/allarm/wilt hooren/en siet ter poozten uyt:
Ick sie den brandt draben/riep hy en treckt al aen/
En wil u / als de slaven/ in slaeffsche boepen slaen.

2. Wel Wachter wat 's u karmen, dat ghy dus treurig staet,
Gylacp en ach armen! het is nu al te laet/
Doen ick mijn stem verhefte/ en mijn tronypette stact/
Ghy meend' het u niet trefte / en ghy sliect met gemack.

3. A brandt is al binnen / ter poozten in-gerent /
Terwijl u dwase sinen/het waecken was ontwent:
Nu is hy in u hupsen / en doet al wat hy wil /
In kercken en in klupsen / en sit ghy noch soo stil?

4. Wat vyand lieve wachter? ick hoor hier geen gewagh,
Of is de vyand achter, en komt niet voor den dagh?
Ach! neen hy heeft u wooningh / alree genomen in /
En heerscht daer als een Koningh / en stelt het na sijn sin.

5. Wat zijn 't doch voor vyanden daer ghy dus over
klaeght?

Het zijn de sond en sehanden / daer ghy mee wert geylaecht/
Bedroegh / hobaerdigh wesen/ de tweedracht/haet en nijdt/
Daer voor ghy had te breefen / die heerschen nu ter tijdt.

6. Hier by zijn in-gesloopen / de diebery en moort/
Terwijl de poozt stont open / heeft niemant haer gehoozt,
Godloosheyt / ydelheden / met geylheit/ dronckenschap/
Met ontrou / wyle zeeden/ en snoode achterklap.

76 Nutte onderwijfinge voor de Jeughdt.

7. De ftaet en eersucht krielen niet lafter en getwelt /
Die alles weer vernielen / wat lofsijck was gestelt.

Sy gaen de werrelt ober / en stellen 't na haer fin /
Met meenigh boef en rooiber / vol schandelijck gewin.

8. Hier toe streckt mijn trompetten / op dat ghy waeckent
fout /

En op u byandt letten / eer dat hy wierd' te stout.

Godts wachters op den toozen / die roepen stadigh aen /

Maer ghy wilt die niet hoozen / noch van het quaed af staen.

9. Doch ghy berstopt' u oozen / en zijt als doof en blindt /

En wilt na ny niet hoozen / maer slaet het in den windt.

Nu fiet ghy voor u oogen / hoe 't in de werrelt gaet /

En hoe ghy zijt bedrogen / door u snoot toeberlaet.

10. „ Stelt dan u schiltewacht byten / en op u byandt let /

„ En wilt u poorten slunten / eer dat hy spant sijn net.

„ En bid dan God den Heere / dat hy u wachter zy /

„ Dat hy u byand weere / en u van 't quaedt beczy.

Nutte onderwijfinge voor de Jeughdt.

Stemme: O heyligh saligh Bethlehem.

N Al dat het taerken is ge-ent /
Sal 't goed' of quade byuchten geben /
Gelijck de jeughdt oock wort gewent /
Dat sal sy volgen al haer leven.

2. Wanneer de jeughd' van jonghs af hoort /
Van d' Ouders goed' of quade zeeden /
Soo krumpt het goedt of quaedt al voort /
En boeght sich na d'aenwens of reeden.

3. Giet ghy in een nieuw aerden vat /
Wat smickend' is / 't sal daer na aerden /
De jeughd' oock licht het quade schat /
Da sy 't begrijpt in kracht of waerden.

4. Hier toe dient wijs heyt en verstandt /
Om 't jonge vleesch by tijds te fouten /
Op dat het niet al van der handt /
Noch sich verboege by den stouten.

5. Het onderwijs dient stracks gedaen /
 Eer 't bertel paert geraeckt aen 't hollen /
 Soo ghy daer op geen acht wilt slaen /
 Het loopt in 't wild' te rase-bollen.
6. Wilt ghy dan scuten als het vleysch /
 Is sinchende en heel bedozien?
 Dan is 't te laet. Bedwinght haer eysch /
 Eer 't sinchend' wordt en heel verstorven.
7. Dus slaet by tijds de handen aen /
 En sout en wijft de jonge sinnen /
 Eer dat s' op sinckse paden gaen /
 En 't werrelts boez het Hemels minnen.
8. Wie sich te traegh aen 't souden stelt /
 Die sal het sich te laet beklagen:
 Want aenwensf krijght soo groot geweld /
 Dat ghy die zwaerlijck sult verjagen.
9. De Windthondt wozt door aenwensf traegh /
 En hy bergeet het wilt te jagen:
 De Huyshondt wozt door aenwensf traegh /
 En loert op 't Wilt / door list en lagen.
10. Siet dan dat ghy u reughd gewent /
 By tijds tot een Godtsaligh leven:
 Want na het tacken is ge-ent /
 Sal 't goed' of quade vuchten geben.

P *Lutarchus* verhaelt de Historie van *Lycurgus*, hoe hy twee Honden had opgebracht, eenen Windthondt dien hy met leckere spijs voede, en eenen Huyshondt, dien hy ter jacht oeffende: de welke als hy die beyde op een merckt te *Athenen* voort-brachte, sette hy haer leckere spijs voor, en smet daer op een Hase voor den dagh. De Windthondt liep strax na 't gebract, maer de Huyshondt vervolghde den Hase. En hier op sprack hy, O ghy Burgers van *Athenen*, siet ghy nu niet, hoe de opvoedinge, van dese twee verscheyde dieren, de natuur oock heeft verandert. En dat de oeffeninge tot het eerlijcke, meer vermagh als de natuure.

Cicero seyt tot *Herennium*, men moet de beste maniere des levens verkiezen, en de gewoonte salse u soet en lieflijk maken.

Seneca seght in 't boeck van de Zeden: De opvoedinge en tucht maecken de goede zeden, want de goede gewoonte drijft uyt, 'tgeene de quade heeft geleert, om dat sy wel leert spreekken en wel doen.

Plutarchus verhaelt in 't Leven van *Alexander*, dat als hem wierde gevraeght, wien van beyden hy wilde voor sijnen Vader hebben, *Philippum* of *Aristotelem*? antwoorde hy, *mijn Meester*, Want *Philippus* mijn Vaders heeft wel veroorsaect dat ick hier ben, maer *Aristoteles* heeft gemaect, dat ick wel ben onderwesen.

Hy sal alle sonden mijden, seyde'er eene, die'd'er bereydt is na de deughd te gaen. Want geen sonde neemt haer eynde, daerse eerst begint. Waer over *Valerius Maximus* seght: De uytgangh der sonde, is de ingangh tot de deughd.

Het moet vroegh krommen, seght het spreekwoort, dat een goede haeck sal worden.

Der Jongelingen Spiegel tegens de Wellust.

Stemme: Edel Karfou.

DEr deughden kroon een Jonghlingh op te setten/
 Daer toe streckt mijn gedicht:
 Ach! soo de Jeughd' / daer op eens wilde letten/
 En starren op dit licht/
 En keeren af van 't wispeltuwrigh leven/
 Daer sy in dees blinde werrelt / sich heel toe begeven.
 2. U schijnt dees Dronckw' / de Wellust, schoon booz ooghen/
 Met haer vergulde krans:
 Gemint ghy haer / soo vint ghy u bedrogen/
 Dooz haer vermomde glans:
 Sy sprekt haer zaet en stricken om te vangen/
 Daer sy met haer lieflijck wesen / u soeckt in te hangen.
 3. De hobaerdy en wellust dat zijn netten/
 Waer dooz ghy wort gewont:
 Op dronckenschap en ydelheyt wilt letten/
 Sy staen op losse gront:

Schoon

Schoon sy met Zy en Fely is obertoogen /
 Schouwt / ey schouwt dees loofse Vrouwe / al haer schijn is
 loogen.

4. Waer gladde tongh / haer fier en lieflijck weesen /
 Waer mee sy u bekoozt /

Is als een aes / waer booz ghy hebt te vreesen /
 Als ghy haer bleven hoozt :

Weest op u hoed / en let op hare netten /

Want sy sal booz u een knippe / als de binckens setten.

5. Als sy u heeft in hare hou gebangen /

Dan blieght ghy van haer handt :

Dan moet ghy haer met alle liefd' aenhangen /

Dan boertse u tot schandt :

Want sy u Ziel betoobert dooz haer schichten /

Als sy u leyt ten bederbe / dooz haer geyle lichten.

6. Dees Afgodin heel werrelts in-gesopen /

Met al haer schoone schijn /

Die toont haer schat en doet haer voesem open /

Doch schouwt dit snoot venijn.

Wijckt van dees feechts / hoe schoon sy is beperrelt :

Schoon de werrelt schijnt beperrelt / 't is en blijft de werrelt.

7. Schout dese Boel / en wilt doch weder keeren /

Na 't lebens Heyligh padt /

En wandelt daer steets op den wegh des Heeren /

Na sijn verkooren Stadt /

Daer ghy de sond en wellust sult versmaden /

En na Godes wetten leven / in opzichte paden.

8. De poort is wijs / die u leyt tot de sonden /

Ey schouwt dees breede baen /

Dat ghy daer op wert nimmermeer bebonden :

Wilt d' ydelheyt versmaen.

De poort is engh / die leyt ter saligheden /

Wilt daerom na Godes wetten / dese poort in-treden.

6. Volght Christum na / hy is de Wegh en 't Leben /

De waerhent die ons licht :

Gelooft in hem / en wilt na deughde streben /

Als booz sijn aengesicht :

Hy is de vzeughd' en wellust onser Zielen /

Die oock in sijn strengh gerichte / sal de sond' vernielen.

A *Ugustinus* seght in sijn Boek van de Gebrokenheyt des Hertē: O ghy Wellusten! wat een lichte toegangh hebt ghy, als ghy den menschen die selve aenraedt. Maer wat een sware uytgangh sult ghy hebben, als ghy die hebt aengeraden, dan soo steeckt en priemt ghy den mensche tot in de ziele toe. Laet ons dan verstaen hoe bitter en wrangh het zy den Heere te verlaten. Hier op heeft oock, buyten twijffel, *Jeremias* gesien cap. 2. Een ander seyt, dat de wellust by de Byen vergeleken werdt, die den honingh in den mondt, maer den Angel daer neffens dragen. Het is de meeste wellust, de wellust te overwinnen, en meester over de begeerlickheydt te zijn. Die sijnen vyandt te nederveldt heeft groote overwinninge, maer die sijnen huys-vyant verlaet, heeft een grooter vyant verslagen.

De Koninginne, 't gelt,
Het al te nedervelt.

Stemme: Lof-sangh Mariæ en Simeonis.

W At heest het goudt al kracht?
't Dinght midden dooz de wacht /
Dooz spies en zwaerden heenen /
't Delt burgh en slot te neer /
't Past noch op deught noch eer /
Ja dinght dooz poozt en steenen.

2. Het maecht / dat recht is / krom /
Den wel-bespraecten srom:
't Kan 't goedt in quaedt verheeren:
Wat buyt is maecht het schoon /
Het schenckt een goude kroon /
Aen die de deught verheeren.

3. 't En hoer / of boef / of dief /
Het gelt dat maecht haer lief:
Dooz gelt staet alles open:
De eerbaerheydt lijd last:

Want als haer 't goudt verrast /
Draeght sy haer eer te koope.

4. Begeerdy stam of staet /
Al waerdy onberlaet /
't Goudt sal 't u al verkrijgen:
Die goude sleutels draeght /
Ontsluyt wat hem behaeght /
En noch moet yder zwtijgen.

5. Het schent de trouw en eer /
Van Onderdaen en Heer /
't Verduyfster wet en reeden /
De Godts-vrucht lijdt gewelt /
Want sy 't al neder velt /
En schent de goede zeeden.

6. Want als haer blirem straelt /
En gouden regen daelt /
Dan slaet haer blam na binnen /
Als sy haer Gouden stock /
Slechts strijckt aen yemandts roek /
Dan kan sy 't al verwinnen.

7. Sy blindthockt ons gesicht /
En maecht van 't duyster licht /
Sy maecht van sotten wijzen /
Den plompaert heel geleert /
Geleerden heel verkeert /
Wie sou haer dan niet prijsen?

8. Gheweldige Goddin /
Eck buyght vooz utwe min /
Als ghy u slaven kluysfert /
Als ghy haer dooz u gelt /
Een sots kapzoen op-sielt /
En al haer glans ontluyfert.

9. „ Hoyt laet een byz gemoedt /
„ Ter liefde van dit goedt /
„ Sich van de deughdt af-seyden /
„ Wat hy daerom sijn hert /

„Sou wicklen in dees smert /
„En sich van Godt afscheyden.

*Het geldt dat stom is,
Maect recht dat krom is.*

ALs eener tegen *Philippum van Macedo*, van seecker Slot sprack, dat onwinlijck was, antwoorde hy, *O Neen! Indien 'er slechts een wegh is, alwaer een Esel met goud geladen, kan werden ingebracht, dan isset licht te winnen.* De spreucke van *Philippus* aen *zijn* Soone *Alexander*, is bekent, daer hy seyt, *Acht desen niet getrouw, die ghy door geldt kont ommekoop; want die 't ontfanght wort snooder, en staet altijd vaerdigh om noch meer te krijgen.* Dit seyde wel *Philippus* tot *zijn* Soone, maer het trefte een yder.

O ghy sterck Goudt, ghy dringht door grendels en sloten, verdrijft de getrouwicheit, verkracht de eerbaerheyt, verblind den wachters, heerscht over de Gods-vrucht, verkeert de oprechte wetten, en verduystert de reden en goede zeeden.

Jupiter kost de schoone *Griexsche Juffer Danaë*, hoe vast sy in eenen metalen tooren was opgesloten, en met stercke deuren toegegrendelt, door *zijn* gouden regen, hoewel sy met stercke wacht en honden was beset, tot *zijn* geyle minne wel verkrijgen, verblindende der wachters oogen, dat sy hunne wapenen nederleyden. Want 't geene het bossekruyt, door een gheweldige slagh uytvoert, dat kan sy stillekens door hare gulde sleutel of goude stock, verkrijgen.

Niemandt is in 't sijne te vreden.

Stemme: Prins Robberts marsch, Of/ Wat
is de Meester wijs en vroet.

W At siet men hier al vzeendigheidt / Want
An 't lot hem eenmael op geleyt / Stracx
niemandt schijnt te vzeen / Ja heeft hy eene goede
wil hy elders heen.
staet / Hy slaet wat anders in / Seer selden hout hy
stal of maet / Op hoop van meer gewin.

2. De Osse wil een Ruyter zijn /
Het Paert den ploegh behaeght /
De Krijghsman wil een Koopman zijn /
De Koopman Krijgh na-jaeght.
De Schipper mint der Boeren staet /
De Boer wil zijn geleert /
Ja als der Rechten Advocaet /
Doo wil hy zijn ge-cert.

3. Wat u niet past / dat vat niet aen /
Te wijden schoen die slobt :
Dus leert in eygen schoenen gaen /
Te nauwen schoen die propt :
Men heeft een wispeltuure sin /
Doch niemandt daer op let /
Men slaet verkeerde wegen in /
Van 't een op 't ander bedt /

4. Drees menschen zijn gelijk de Zee /
Die nimmer rust geboelt /
Nu van de een op d'ander kee /

Als die steets raest en woelt :
 Sy zijn gelijk de bleecke Maen /
 Die nimmer houdt een staet /
 Nu neemtse af / dan groeptse aen /
 En houdt geen vaste maet.

5. Sy willen krijgh / dan weder hree /
 Nu eensaemheyt / dan lust /
 Sy staen tot geene dingen ree /
 Nu woelery / dan rust :
 Sy zijn vol los-beradigheyt /
 En maecten geen besluyt /
 Waer slechts haer eygen dzift haer leyt /
 Daer slaense achter wyt.

6. Sy zijn gelijk de windt die waeyt /
 En ongestadigh dzijft /
 Of als de weerhaen / dieder dzaept /
 En noyt bestandigh blijft :
 Dees slaen de handen aen den ploegh /
 Daer Christus van verklaert /
 Maer sien te rugh vol ongenoegh /
 Dooz haren lichten aert.

7. Veracht dan wispeltuurigheyt /
 En weest in 't uw' te hreen :
 Volvoert 't geen u is opgelept /
 En voeght u na de reen :
 Hy leunt op een te krancken riet /
 Die wispeltuurigh blijft :
 Hy krijght van al sijn woelen niet /
 Die steets op riemen dzijft.

HOratius berispt dese luyden in sijne Sendtbrieven, als mer-
 de in sijne Schimp-dichten dapper, en verhaelt aldaer de
 wispeltuurigheyt der menschen, dat niemant met sijn lot
 te vreden is, maer willen altijt van 't eene op 't ander bedde
 want een anders doen behaeght haer, en sy verlaten 't geene
 daer in sy zijn geoffent: En dus komt het dat door dese on-
 gestadigheyt, veele op de riemen drijven, en niet vrucht-
 baers kunnen uyvoeren.

't Ondeughdigh Gemoedt.

Stemme: Gelijk een Duyfjen in 't wilde.

H

De sou men deughdigh achten / Die in de
 Haer lijf en ziel verpachten / En stellen
 sond en schand / Die in haer sondigh leven / Ver-
 die te pand:
 achten al-le deught / En die haer ziel in 's wer-
 relts bzeught / Steets scooben vol geneught.

2. Deughd' is by haer verschoben /
 En wordt een spot geacht /
 De ondeught vryfter boben /
 En deughde leydt verkracht /
 Om 't goedt is dat sy slaven /
 't Is al om 't goedt te doen /
 Daer in sy slaes haer lusten boen /
 En tot geen deught sich spoen.

3. Na snoode winst sy gapen /
 't Sy oock hoe recht of krom:
 Sy gunnen 't lijf geen slaven /
 Het gelt dat maecht haer dom.
 't Gemoedt is oberladen /
 Van onrust en van sinert /
 En hier door quijnt haer dorstigh hert /
 En vint sich seer benart.

4. Wil hy de rust dan koopen /
 Om al sijn gelt en schat /
 De ruste gaet dan loopen /
 En kiest een ander padt /
 Daer moet hy dan versmooren /
 In dit ellendigh quaet /
 En sal met rou sijn toeberlaet /
 Der soepen in dees staet.

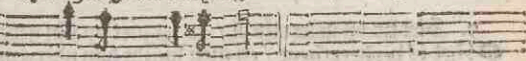
5. Schoon dat hy dan met tranen /
 De rust weeromme riep /
 En haer den wegh wou banen /
 Sy houdt haer offe sloop /
 Sy laet haer nau bewegen /
 Van die haer hier ber sloot /
 Want sy verlaet hem in den noot /
 Schoon hy sich quijnt ter doot.

6. „Wilt dan by tijts opmercken /
 „En geeft de deughd' gehoor /
 „En recht u doenen wercken /
 „Da's Hemels heyligh spoor :
 „Dan suldy rust verwerben /
 „Als ghy het quade schoutot /
 „En op u Godt alleen vertrouwt /
 „En d'ondeughd' u berouwt.

HOratius seydt, de Deught is den geenén een spoor, die sich de begeerte overgegeven hebbende, die snoode herts-tochten volgen, die welcke, op datse die mogen genoeg doen, soo streven sy met aller macht na vuyl gewin. Maer als nu de sonde hare ploye heeft geset, soo overvaltse het gemoedt en verwacht dat selve. En dan soude men de Deught wel met tranen weder om roepen, maer alsse is uytgejaeght, soo keertse niet weder.

Tegen de Werreltsche ydelheden.

Stemme: Schoonste Herderinne.

D *Te al sijn genuchten op het aerdsche setten wil /*
 Siet in haest de byuchten / en daer by een groot vershil /
 Hoe het goede wordt gekroont / En het
 quaedt sijn Meester loont.

2. Siet hy d' ydelheden / die soo schoon booz d' oogen staen /
 En haer snoode zeeden / die soo snel en ras vergaen /
 Soo seyt hy / ghy ydelheen,
 Vliegt gelijk het stof daer heen.

3. Siet hy op de lusten / en op 's werrelts hobaerdij /
 Die de ziel ontruffen / en haer valsche blenery:
 O de lust is als de wint,
 Die de tijdt soo ras verflint.

4. Siet hy dan op schoonheyt / op haer cier en hooffche
 pracht /
 Stracks sy daer ten toon lept / en wort van de deught beracht.
 Schoonheyt en 't blancket gelaet,
 Als een bloem op 't velt vergaet.

5. Siet hy op de Rijcke / vol van have en van goedt /
 't Goedt sal haer bezwijcken / niet een ongerufft gemoedt:
 Rijckdom is te krancken goedt,
 Ja gelijk als ebb' en vloedt.

6. Siet hy op de weelde/daer de jeughdt vermaeck in heeft!
 Strack hem die verbeeldt / als sy hem haer vzychten geeft!
 Dertelheyt en overdaet,
 Zijn een snoode toeverlaet.

7. Siet hy dan op eere / hooge stam en eel' geslacht /
 Hy moet sich vernieren / en van hooger zijn beracht :
 d' Adel is een Hoovelingh,
 En een oud verschoovelingh.

8. Siet hy op sijn oogen / die slechts na de wellust sien /
 Hy bint sich bedrogen / want hy moet de wellust wien :
 Keert u oogh van ydelheyt,
 En leert wat Godts Wet u seyt.

9. Siet hy op geleertheit / en let niet op sijn gebreck /
 O! het is verkeertheit / en men wordt dan yders geck.
 Want geleertheit sonder nut,
 Is der dwafen krancke stut.

10. Dliet dan d'ydelheden/die soo valsch als vluchtig zijn!
 En grijpt aen de reeden / in der daet en niet in schijn :
 Hoe schoon u de Werrelt vleyt,
 't Is maer ydle ydelheyt.

En snoode door sijne driften aengestooct, verlaet
 de Boosheyt somtijts uyt vreesse van straffe; want
 van sijne herts-tochten af te staen, valt swaer, seyt *Seneca*:
 Maer die door een goede geeft werden geleyt,
 beminnen de deughdt om des deughdts wille.

Antisthenes seyde, Dat men 't daerom niet most doen
 of laten, om dat het de wetten seyden, of verboden;
 maer om dat het de reden seyde, dit is eerlijck of schand-
 digh.

Diogenes ons leert, dat die niet in der daet,
Een Mensch is, die in schijn van eenen
mensche gaet.

Stemme: Wanneer de Son haer paerden ment.

D I-ogenes wat zijdy bot / Dat ghy by
 Sonne-schijn / Gelijck als waerdy dwaes of
 sot / Most yders schouspel zijn? Wat is u doch
 weder-baren / Dat ghy dus by schoonen dagh / Gaet
 soecken met een Lantae - ren / Na men-
 schen / tot yders ge - lach?

2. * 't Is waer dat ick na menschen soeck /
 Maer binder hier niet een /
 Schoon dat ick gae van hoeck tot hoeck /
 Soo sie ick hier noch geen:
 Ick soeck een mensche met reeden /
 Met trouwen en met billichheyt /

* Diogenes
 antwoort.

Oprecht / en van goede zeeden /
Die sijn padt na de deughde leert.

3. Ick sie dat yders leven streckt /
Na dertelheyt en lust /
En dat men byomen hier begeekt /
Die sien op beter rust :
Ick sie hier de sond' en schanden /
En menschen alleen in schijn /
Met valsche grijpende handen /
Die in der daet geen menschen sijn.

4. „ Quam mi Diogenes aengaen /
„ En socht na menschen om /
„ Wy souder nauwlijcks 't oogh op slaen /
„ Want elck is driest en dom :
„ Sy sijn als de wilde dieren /
„ In een woeste wildernis /
„ Ontuchtigh / vol snoo manieren /
„ Daer gantsch geen deughde by en is.

5. „ Want d'een bedrieght den ander /
„ En schent en rooft sijn eer /
„ Men bijt en scheurt malkander /
„ En past op wet noch leer /
„ Jaa in een schijnheyligh weesen /
„ Zoo schuytler seer groot bedrog /
„ De byome mach'er wel breezen /
„ En dit quaedt / dat regeert het noch.

6. „ Wie souder doch verlooren gaen /
„ Nu elck sich selbe soeckt ?
„ Men loert slechts op verkeerde paen /
„ Hoe dat men elck verbloekt.
„ Ach ongeluckige tijden !
„ Daer d'een den ander verscheurt /
„ En spot met sijn druck en lijden /
„ Als d'ander vast jammert en treurt.

Goedt Genoegen.

*Natuur eyscht weynigh voor haer deel,
't Genoegen beter, alste veel.*

Stemme : Nu sich ondanckbaer roont, mijn Herderinne. *Siet de Musyck-nooten in Urania, Fol. 190.*

Ghy die de werrelt wilt dienen en eeren.

Een Fransche air.

Wilt ghy dan stadigh uyt sozghlijke bloeden /
Scheppen het water uyt een volle zee ?
Wilt ghy dan stadigh u dwase gemoeden /

Nimmermeer stellen in rust en in vree ?
Houdt doch u lust en sinen in den dwangh /
Want u begeert is broos en wonder krank ;
Maer u begeert bestaet in waen en schijn /
Die dooz de deughdt moet heel gematight zijn.

2. Wilt ghy dan stadigh in forse van 't leven /
Roetsen en reysen ober zee en sandt ?
Eer ghy u soud tot de ruste begeven /
Als met u riehtjes roepen onder 't landt ?
In klepne waters vanght men oock wel visch /
Daer mee wy kroonen ons matige visch.
Daer toe geslooft nae eene vzeemde kust /
Daer u de zee ontrooben kan u rust ?

3. Iffet niet best / uyt een Vrecksjen te laben /
En daer uyt water scheppen booz sijn dozt ?
En alsoo stil te sien op Godes gaven /
Als om veel goedts gezworpen en getoost ?
Uyt een Fonteyn scheidt ghy heel meer der vzeught /
Als uyt een zee / daer ghy verdrencken meught.
't Is best in vree een drooge heete broodt /
Als twist en vol-oy die u boert ter doodt.

4. Die veel gebreekt / sal noch meerder begeere /
Die nont verdoeght / is altijt vol gebreck.
Geeft Godt genoegh / soo danckt doch ulwen Heere /
Biddt dat hy 't kleyn u tot een grooter streck.

Smaccht u een Gans soo soet als een Krapoen /
 Ghy hebt bancket noch leckerheit van doen.
 Geen vyeughdt bestaet in dert'le overdaet /
 Maer dat men sich in 't kleyn veruoegen laet.

Salomon seyt, Prov. 15. 17. Beter is een gerichte van groen Moes, daer oock liefde is, als een gemeste Os, ende haet daer by.

Veel beter is, een sob're Dish, met Moes, in rust veruoegt, Als leck're kost, Bancket en Most, met onrust t'saem gevoegt.

Ne sit alterius qui suus esse potest.

Dat is:

Kont ghy in eygen schoenen gaen,
 Soo treckt voor al geen anders aen,

Dat is:

Kont ghy u in 't uwe, kleyntjes behelpen, beswaert u niet met al te veel te onderwinden.

Eene drooge beete, ende ruste daer by, is beter als een huys vol geslachte beesten, met twift, *Prov. 17. 1.*

Syrach 40. 17. seyt, 't Leven des geenen die hem genoegen laet, ende des arbeyders, is soet. Paulus seyt 1 Tim. 6. 6. De Godtsaligheyt is een groot gewin met vergenoeginge. Wyden, Hebr. 13. 5. Zijt vergenoeght met het tegenwoordige. Als wy voedtsel en decksfel hebben, wy sullen daer mede vergenoeght zijn, 1 Tim. 6. 8.

Paulus seyt, Phil. 4. 11. Ick hebbe geleert in 't geene dat ick ben, vergenoeght te zijn.

Godes Lof.

Stemme: Nerea schoonste, &c. Of/ Van de
thien Geboden. Hest op u hert, &c.

Indien den mensch sich selven kenden/
Hy streefde na het hooghste goedt /
Hy soud alleen tot Godt sich wenden /
Want daer is 't al in overbloedt.

2. De schepsels en oock alle dingen
Dier zijn in Hemel / Zee en Aerdt /
Uyt Godt / als uyt haer oorsprongh / springen /
Daer Godes Lof dooz werdt verklaert.

3. Wilt ghy dan tot de Schepsels keere /
Ghy keert tot onvolkomenheit ;
Maer keert ghy u tot Godt den Heere /
Ghy krijght volmaect al wat hy seyt.

4. Wilt geene Schepsels dan aenhangen /
Noch wat u schoon hooz oogen schijnt /
Stelt daer op troost noch oock verlangen /
Want buyten Godt het al verdwijnt.

5. Wie dan de Werrelt wil beminnen /
Die soo onrustigh is en loos /
Die quelt sijn ongeruste sinnen.
't Gaet in de werrelt al te hoos.

6. Want daer is geen volmaecte vzeughde /
(Hoe seer men oock na 't aerdtse haect)
Noch saligheyt noch ware deughde :
In Godt alleen is 't al volmaect.

Der schepselen dienst aen de menschen.

Stemme: Nerea schoonste, &c. Of Van de
thien Geboden. Hest op u hert, &c.

So d'arme mensch te recht bekende /
Wat hy sijn Scheyper is verplicht /
Hy was bezyjt van veel ellende /
En staerde na een hooger licht.

2. Want

2. Want na hem Godt gaf Lijf en Ziele/
 Soo wierd' hem alles onderdaen /
 De Dieren die in Bosschen kriele /
 Ia 't moest hem al ten dienste staen.

3. De Hemel send' / ick geef u Lichten /
 Dooz d'arbeyt en den nacht tot rust /
 Ick geef de Lent, die weer komt sichten /
 Al watter eerst scheen wyt-geblust.

4. Ick schenck den Somer met haer vuchten /
 Den Herfst met hare volle schuur /
 Den Winter waer dooz elck moet duchten /
 Tot een verpoosingh der natuur.

5. De Locht die spreeckt / ick schenck u 't Leben /
 De Vogelen van alle slagh :
 Het water seyt ick sal u geven /
 U Fisch en Dzanck van dagh tot dagh.

6. De Aerde seyt / ick geef u kroozen /
 Wijn / Vuchten / Vleesch en alle spijs /
 Waer mee ghy 't Lichaem / na behooren /
 kondt boeden op gesonde wijs.

7. Dus komen ons sijn Schepsels nooden /
 Dan Godt den Heer daer toe bereyt /
 En singen ons / als Hemels Booden /
 Sijn lof met alle danckbaerheyt.

8. Soo veel' als ghy dooz Godes zegen /
 En dooz sijn wijsheyt zijt verlicht /
 Dooz soo veel goets / van hem verkregen /
 Blijft ghy een uwen Godt verplicht.

Siet de Musijck-nooten in Bellerophon, Fol. 163.

De natuurlijcke Sonne, en de Sonne der Gerechtigheyt *Christus*.

Stemme: O Saligh Heyligh Bethlehem.

Wat rijstet dooz een Morgen Son ?
 Een Sonne der Gerechtigheden :

Een Leeuw uyt Juda die verwon /
En hier op aerden quam beneden.

2. De Son het aerdrrijck wel verheught /
En queeckt en rijpt de aerdtſche vruchten /
Maer deſe Son , die bzeught ons bzeught /
En ſtooft ons Ziele vol gemichten.

3. De Sonne warmt wel en verlicht /
Maer deſe Son verlicht de ſinnen /
Sy warmt dooz 't hert en dooz 't gewzicht /
Ja ſy verwarmt de Ziel van binnen.

4. De Son ontdeekt de duyſternis /
En maect het klaer in alle hoecken :
Dees Son een klaerder ſackel is /
Die hert en nieren kan dooz-ſoecken.

5. Als deſe Son haer ſchijnſel laet /
Soo ſal ſtracks alle glans verdwynen /
Maer onſe Son die noyt vergaet /
Die ſal in eeuwigheyt ons ſchijnen.

6. Als Son en Mane ſal vergaen /
En geen licht uyt haer weeſen geben /
Soo ſal dees Sonne altijd ſtaen /
En ſchencken ons het Licht en Leben.

7. De Son van Godt geſchapyen is /
En ſy ſal weer haer glans ontbeeren ;
Maer onſe Son Godt ſelber is /
De groote Godt / de Heer der Heeren.

Een is noodigh.

Stemme: O Saligh Heyligh Bethlehem.

Voort een die oberbodigh is /
Een koſtelijck juweel te ſoecken /
Die ſoeck' het Een dat noodigh is ,
En ſnuffel by in alle hoecken.

2. Dit Een dat noodigh is , is groot /
Het is de Perle van 't eeuwigheyt leben /
Het is een ſchat / die noch in doot /
Noch leben n ſal oyt begeben.

3. Als ghy die hebt / soo waecht niet meer /
 Na hemel / aerd' / noch aerdsche rijcken /
 't Is Christus ulve Godt en Heer /
 Daer is geen perle sijns gelijcken.

4. Hy is de wegh en s' levens poozt /
 Want binten hem / komt niemant binnen /
 Hy is des Daders eenwigh Woorz /
 Hoe sou men hem dan niet beminnen ?

5. Want wie hem eert / dien eert hy weer /
 Wie hem veracht / sal hy verachten /
 Dus geeft hem doch alleen de eer /
 En dient hem met u ziel en krachten.

5. Wat haet of ghy de werrelt wilt /
 En ghy lijdt schijpbreuck aen u zielen ?
 Geloost in Godt / die u bemint /
 Hy sal der sonden kaf vernielen.

7. Dees perle die verborzen leyt /
 In d'acker van de ziel begraven /
 Is van soo hoogen Majesteit /
 In Godt / en van sijn hooghste gaben.

8. U licht sal als de Son opgaen /
 Wanneer sy d'uehtent danto komt groeten /
 En ghy sult by dees koopman staen /
 Die dese perle quam ontmoeten.

9. Wel saligh dan die om dit Een /
 Door schaed' acht al de aerdsche dingen.
 In Christo bint ghy dit alleen /
 Dies suldy van sijn goedtheydt singen.

Dat het Een noodigh is leert ons de Heere *Christus* in
 sijne t'samen-spraek met *Martha* en *Maria*, *Luc. 10. 42.*

Kent u selven.

Stemme : Prins Robberts marsch. Of / Wat is
 de Meester wijs en vroet.

W At is by ons een groot gebzeck /
 Dat wy op and're sien /

En mercken niet ons' eygen geck/
 Die d'ander kan bespien;
 Wy sien wel niet een scherp gesicht/
 Het geen een ander faelt/
 Daer doch in onse eygen licht/
 Een donckre wolcke daelt.

2. Wy sien den Sylinter van ons' vriendt/
 Maer onsen eygen Balck/
 Die sien toy niet / daer zijn toy blindt/
 En maecken groot gespalck.
 De eygen liefde ons' verleyt/
 Als of wy meerder zijn/
 Daer onse snoo hooberdighent/
 Maer toont een valsche schijn.

3. Ach! kende sich de Mensch te recht /
 Hy sou niet blyten slaen;
 Maer in sich selven vroom en slecht /
 In sijn geweten gaen:
 Elck meent dat hy is wel geleert /
 Dol schoonhert en herstandt /
 En wil van yder sijn ge-eert /
 Daer d'eygen liefde is schandt.

4. Wy zijn in 't oordeel gau en vlugh/
 En lastren 's anders daet/
 Ons sey! wy werpen op den rugh /
 Daers' anders' booz ons' staet/
 Daer wy met Argus oogen dan /
 Beroeren yders doen /
 Hoe vroom oock wesen magh een Man /
 Zijn wy in 't oordeel koen.

5. Wy zijn gelijk een Pauw die pronckt/
 Met sijnen gulden steert;
 Maer als hy na sijn voeten lonckt /
 Dan is sijn pracht gekeert:
 Soo wy op ons' ellende sien/
 En in ons selven gaen/
 Wy sullen die uytwendigh blien/
 En in de Ziel versmaen.

6. Wie dat sijn eygen tynne wied /
 Die heeft genoegh te doen :
 Wie op sijn eygen leven siet /
 Sal d'eygen liefd' niet bo'en.
 Godt die het hert van binnen schoutot /
 Die weet wel wat wy zijn :
 Wie op sijn eygen' liefde bouwtot /
 Dertoont maer balsche schijn.

DAer is geen swaerder saeck, als sich selven te kennen; want als het Orakel of de wonderspraeck te *Delphos* wierde gevraeght, wat weg men moest inslaen om tot de gelucksaligheydt te geraecken? Antwoorde, *So ghy u selven leert kennen*. En also sy dit een sware sake oordeelden, stelden sy dit, door een gemeen raed-besluit, boven het poortael van den Tempel *Delphos*, *Kent u selven*. Een spreucke, die *Socrates* aen *Apollo* toeeygent. En *Augustinus* achtete die soo Godlijck, dat hy seyde, dat die uyt den Hemel was gekomen. Een spreuke die tegen de eygenliefde en laetdunckentheydt is ingestelt. *Want yder meent dat sijnen Uyl een Valck is*. *Thales* een van de Griekxsche Wijsen, seyde, *datter geen swaerder saeck was als sich selven te kennen, en geen lichter als een ander te berispen*. En de spreucke van *Aesopus* is kluchtigh, daer hy den mensche met twee sacken afschildert, d'een voor den borst, d'ander op den rugge; op den rugge wierp hy sijne eygene gebreken, die hy niet wilde sien, en derhalven bleef die leedigh, maer eens anders gebreecken, hingh hy in den voorsten sack, en die was alrijdt vol. Want wy zijn door de eygenliefde soo verblint, dat wy onse eygene gebreecken, niet kunnen sien. Leest van dese eygenliefde, in de *Iconologia* of Uytbeeldinge des verstandts, Fol. 295. daer suldy die selve seer aerdigh vinden beschreven.

't Geruste Leven.

Stemme : Psal. 100. Ghy volckeren, &c.

- G**elukkig wiens verlichte Geest /
 Den doot noch hoopt / noch wenscht / noch vzeest /
 En dien noch staet noch eersucht quelt /
 Noch sich te seer beanghst om gelt.
2. Die oprecht leeft in vze staet /
 En sich op 't reyn gemoedt verlaet /
 En soeckt noch bus / noch schilt / noch zwaert /
 Crauwant / noch wacht die hem betwaert.
3. Die noch der Dorsten toozn ontsiet /
 Noch acht 't geklap der volcken niet /
 Maer die in sijne Hut te vzeen /
 Op Godt vertrouwt en anders geen.
4. Die als het morgen licht vzeekt aen /
 Kan vrolijk van sijn bed' opstaen /
 En zijn gerust / en dancken Godt /
 Dooz sijne gonst en overschodt.
5. Die niet na hooge Annyten staet /
 Noch krumpt te wesen in den staet /
 Maer die in alle needzigheyt /
 Sijn gangen na den Hemel leyt.
6. Die lieber sit in 't open Velt /
 Daer hy sijn Dee en Schaepjes telt /
 By 't ruysschen van een soete stroom /
 In schaduw van een Linde-boom.
7. En neemt een stichtigh boeck ter handt /
 Waer in hy oeffent sijn verstant /
 En dencht steets op den laetsten dagh /
 Die niemandt hier ontvlieden magh.
8. Die geen gezwaey van honden-jacht /
 Geen paerden noch geen koetsen acht /
 Geen perlen / bagh noch eel gesteent /
 Maer is te vzeen hoe 't Godt verleent.
9. Vrees als 't de goede Godt dan lust /
 Dat hy hem boeren wil tot rust /
 Doo is 't gemoedt van zorgen vze /
 Als hy verlaet dees slaverny.

DE Wijsheyt brenght een vroom Man tot de gerustheyt des levens, en leert hem de Rijckdommen, Eer-wapens, Hooghe zetels, Staten, Lauwerkransen, opperechte Beelden en Triumphen, die de begeerlijckheden ons aenbrengen, geheel versmaden.

Seneca seyt in sijnen 86. Brief: Verlaet de Staetsucht, want het is een sorgelijcke saecke, sy is ydel en slechts een wind, want sy heeft geen eynde. Voorts seyt hy in sijne Philosophische spreekwoorden: De menschen behooren sich het teergelt des Ouderdoms, door naerstige leeringe te verkrijgen, op datse niet door een dwaes gemoet te rugge gaen: Daerom moet men de nutte leeringen, als een stock voor een swack lichaem, gebruycken.

Horatius lib. I. Epist. Een wijs man staet 's morgens van den bedde op, en geeft sich tot naerstige leefinge, op dat hy de wellust, nijdigheyt en andere snoode herts-tochten, den wegh soude affnijden, en alsoo gerust leven.

Ydele Eere en Roem.

Stemme: Windeken daer het Bosch af dritt.

W Alt is de roem en ydle eer;
 Slechts een wind en lichte beer;
 Nochtans heerlijk: O soo deerlijk!
 Ach! sy smelt gelijk het was/
 Ja sy verbroecket als 't broose glas.
 2. Waerom soo streeft de mensch daer na;
 't Is tot engen schand en schae/
 Want sy spotten / met dees sorten/
 Die in ongeblasen schijn/
 Willen altijd verheven zijn.
 3. D' Eene die pronckt met hoets en pracht/
 D' Ander roemt sijn hoogh geslacht/
 Dees als heyligh / is schijn heyligh/

Die met een gemaeckte konst/
Soecht maer alleen der Hoben gonst.

4. Dese met sijn geleertheit pocht/
Die sijn eer' door boosheit socht/
Dees bouwt Huysen / Burgh en Kiluyfen/
Dees vol hooberdne straect/
d'Ander met sijn schoonheit praect.

5. Dese na staet en rijckdom streeft/
Hoe hy 't krijght hy weynigh geeft:
Dees wil jagen / in gelagen/
Soecht een ander sijne lust/
Ydele eer' geeft nimmer rust.

6. Dese sijn eer by hoelen soeckt /
Die hy haest te schandigh bloeckt:
Dees met poffen / en met stoffen /
Soecht sijn lof dat ydel bliickt /
Daer opgen lof doch schandigh stinckt.

7. Maer al dit roemen u verleyt/
't Is slechts ydele ydelheit;
Want u sinnen / noyt verwinnen
Al u sucht / der dwaesen beelt:
Eck heeft sijn pop daer hy mee speelt.

8. „Roemt dan in uwe nedrigheit/
„Die u Ziel ten Hemel leyt:
„Al uw roeme / is een bloeme/
„Die ras van sijn stamme daelt /
„Als slechts de Sonne daer op straect.

9. „Eben gelijk als 't gras op 't velt /
„'t Gras verdozt / de bloem versmelt /
„Sal uw' eere / ras verkeere/
„Wel hem die d'ydele eere bloeckt /
„En al sijn roem in Christo soeckt.

10. „Daer bindt eer' die altijd drijft/
„Doch eerst om uw' sonden truyft /
„Want u jaren / suel wegh-baren:
„Cracht dan als eene die betaen /
„Nederigh magh booz Godt bestaen.

H Ieronymus seyt: De ydele roem en eere, is een ongema-
tighde beweginge des gemoedts, waer door yemandt

na groote lof en eere janckt, om meerder als een ander geacht en ge-eert te werden. Maer eylaes, sy is soo broos, datse oock soo ras verdwijnt als sy opgaet. Waer over oock *Marcus Tullius Cicero* achter 't boeck van de Officien of Onderlinge plichten der menschen, dat wel waerdigh is gelesen te werden, in den droom van *Scipio* seght: Heeft wel yemant, onder ons in dese bekende werrelt, den Bergh *Caucasum*, dien ghy fiet, kunnen overspringen? Of de Reviere *Gangem* kunnen overswemmen? En wie sal in d'andere deelen ten Oosten, Westen, Zuyd en Noorden, van hem hooren? Dese afgescheyden zijnde, kondy sien, in hoe kort begrip uwe ydele roem en eere sich sal hebben verspreyt. *Macrobius* seyt: De menschen mogen sich wel schamen, die door eene ydele eere sich willen beroemt maken. Waer van *Sostphanes* meer Christelijck als Heydens singht.

*Hoe ongeluckigh is de mensch,
Die schijnt te hebben sijnen wensch,
En roemt op rijckdom, eer en staet,
Die in een dagh komt en vergaet?
En als 't geluck u eens toelacht,
O arme mensche! vol van pracht,
Dan steeckt ghy uwen trofsen kop,
Hoovaerdigh na de Sterren op,
En ondertusschen is de Hel,
Of Pluto uwe med-gesel.*

Doch wilt ghy de ydele roem en eere met hare verwen klaerlijck sien afgeschildert, leest dat geleert en stichtigh verhael, 't welck van *Cesare Ripa* in sijne *Iconologia* of Uytbeeldinge des verstants, is afgebeeldt, Fol. 102. Daer suldy die selve met levende verwen, en groot vermaeck, aerdigh vinden afgemaect, waerdigh te lesen.

Deughds Kroone.

Deughde bestaet in de daet, niet in de schijn.

Stemte: Engelsche Fortuyn. **Of/** Al wat men hier in dese Werrelt siet.

M In hert ontbonckt en schiet haer stralen uyt /
 't Hert is verheught en 't kraelt een soet geluyt /
 Het hert is vzoov dooz 't innerlijcke soet /
 In 't oprecht hert daer schuyt een blijd' gemoet.

2. 't Gemoed is bly als 't in de deughde tiert /
 De Mensch is schoon / die sich met deughde tiert :
 Daer deughde wast daer bloept een edel kruyt /
 Want deughde blinckt aen alle zijden uyt.

3. De deughde geeft den Mensch een edel loon /
 Een Goude Staf en eene Eeren-kroon /
 Een Goude kroon / wiens Scepter eeuwigh blijft /
 Om dat geen tijdt des deughdens glants verdrijft.

4. De deughde klimt van self ten Hemel op /
 En herberght daer tot in den hooghsten top ;
 Want deughde maect doozluchtigh / dat een hert
 Gelijk de Son / by God geleken wert.

5. De deughd' sal steets na 't alderbeste staen /
 En nimmermeer op slinkse paden gaen :
 De deughd alleen het suode oberheert :
 Vermijdt de sond' en alle quae begeert.

6. Streeft dan na deughd' / na tucht en eerbaerheit /
 Na Christi stem / die u ten leven leyt ;
 Want wie daer in stelt al sijn lust en vzeughd' /
 Krijght een kleynoot van d' al-volmaecte deughd'.

DE Deughd verheft den Mensche, en stelt hem boven
 het gesternte. Dit is alleene de eenige Deughd, die
 ons onsterflijck en den Goden gelijk maect. 't Is
 Deughd sijne gramschap en begeerte te dwingen en de wel-
 lust in toom te houden: Want by na alle gebreken spruyten
 uyt dese herts-tochten. Die de sotheyt vliet is der Deughden
 Suster en mede-gesellinne.

Als eenen wierde gevraeght *wat meest in de Werrelt uyt-*
blonck? Aantwoorde hy, *de Sonne.* De ander seyde, dat 's waer,
 noch.

nochtans kunnen de blinde de Sonne niet sien, om datse van hare oogen berooft zijn. En sprack hy voort, *Eyl soo moet dan de deught noch veel meer wyblincken, die oock de blinde seer klaerlyck kunnen sien. Want als ghy de deught hebt, soo hebt ghy 't alles, maer als ghy de ondeught hebt, soo hebby oock niet u selven.*

Cebes stemt hier mede, in sijn Tafereel, over een, seggende: Geen ding sal u beschadigen, so ghy met de vastigheydt des deughts zijt omvesligh. Dese is voor alle quaden en ondeughden een krachtig tegen-vergif, ja even als de vergiftige kracht des anders, waer mede men alle andere vergynen wyt drijft.

De Naerstigheydt.

*De naerstige handt,
En sobere tandt,
Koopt eens anders Landt.*

Stemme: Jonge Dochters vol van jeughden;

Wilt ghy denght en rust beminnen?
Doet uw naerstigheyt en blijft /

In de soete jonge tijt /
En bestiert daer toe u sinnen /
Dat ghy wacker zijt en fris /
Mer u Son aen 't dalen is.

2. Wilt dan van de Spkens leeren /
Hoe sy wyt het bittre kruit /
Crecken Seem en Honingh wyt;
Waerom sy altydt verheeren /
In de bosschen en het groen /
Daer sy haer met voozraet voen.

3. Wilt oock wyt het bitter suggen /
Uwen honigh / door u zweet /

Anders naecht u herten-leet:
 Leert by tijds u necken buygen /
 Wied' u Cynn en Hof ter stout:
 „ Goed krupd eysch een goede gront.

4. Wilt dy u beroep doch letten /
 Als het Mierken in sijn werck/
 Met een blijtigh oogemerck;
 Want wie niet sijn vlijt wil setten/
 Tot sijn eerlijck onderhout/
 Siet seer haest dat hem berout.

5. Doch hier toe dient sozgh en vzeese /
 Want ghy moet die niet ontsien/
 Maer booz al de traegheyt blien/
 En in 't u gestadigh weese /
 Eben als de Hans doet /
 Als hy schzaffelt met de voet.

6. Om booz sijn gesin te sozgen/
 Is hy dapper in de weer:
 En dit dient ons tot een Leer /
 Op dat wy oock schier of mozgen/
 Sullen wercken als de spin /
 Naerstigh booz het huysgesin.

7. Wieder traeghlijck lept te sluymen /
 Als een ander waecht en vzaecht /
 Strachs hy in benaentotheyt raecht:
 Wilt booz al geen tijdt versluymen;
 Want wie vlijt en moeyt ontsiet/
 Krijght han al de vzychten niet.

^t S Al ons lusten van de Mieren een weynigh op te halen,
 't welck ick uyt het Latijn hebbe gevolght. Dat de
 Mieren by na een fract-bestieringe hebben, als de *Byen*, daer
 van hebben wy, seydt seecker Schrijver, eene vaste proeve;
 doch sy hebben geen en Koningh noch boven-sitter,
 maer sy hebben eene gelijkmatige bestieringe: Want sy
 arbeiden te samen tot gemeen voordeel. Ick kan niet nala-
 ten, seydt hy, te beschrijven 't geene ick in 't Bosch *Span-*
dou, in 't Marckgraeffschap *Brandenburg*, met seeckeren
 Vogelvangere, onder een vermolfemde balcke hebbe ge-
 sien, te weeten, een Stadt afgedeelt, gelijk die de *Bis-*
shop

ſchop van Vulturien beſchrijft oock in *Apulia* geſien te hebben. Ick gingh, ſeyt hy, des morgens vroeg om my te vermaken in *Julio* buyten de Stadt *Bartholomé* in *Apulia*, en aldaer vondt ick een vierkante balk, ontrent acht voeten lang, en vermerckte dat de *Mieren* aldaer hare woonplaets hadden. Ick hadt luſt om die te ſien. Ick liet dien ſachjes af-halen, ſonder ontſtelteniſſe. Bevondt daer onder een vierkante Stadt ontrent vier voeten langh en ruym een voete breedt, en verſcheyde wegen tot hare handelingē noodig. 't Waſte verwonderen hoe ſy die in hare hoecken, ſoo lijnrecht hadden getrocken, en met eene gelijke mate over al af-gedeelt, dat geen paſſer die koſt nauwer afmeetten. Daer liep recht midden een diepe wegh door, een vinger breed, daer in 't midden, drie wegen ſeer konſtigh waren afgeſneden, van die voorige groote, ſulcks dat daer drie pleynen als merckten wierden geſien. In de uyerſte hoeck der wegen, was een plaetle daerſe broeyden; de andere Voorſtadt, hadden ſy met kooren en voorraet ſo opgehoopt, dat het overvloeyde. Men bevondt een ſonderlinge ſuyverheyt in hare wegen, ja noch ſteentjes, ſtruyckjes noch vuylnis. Want deſe Stadt was van hare Burgerye ſeer net geciert, en met voorraet voorzien tot verwonderinge. Sulcks dat deſe Dierkens ons leerden, de gemeene Vreede en Eendracht, dieder in eene Staets-beſtiringe behoort te zyn. Want yder dedde ſijne arbeydt, ſo wel dieder uytrocken als die te huys bleven, want ſy lerteden op de welvaert. In 't midden van deſe lange weg was maer een eenige poorte, die tegen 't Zuyden was opgeworpen, maer aen d'ander zyde was ſy vry, 't welck haer de natuure alſo moet hebben geleert. Wy ſagen alle deſe dingen, ſcherpſinnigh na, en wy verwonderden ons boven maten, dat deſe Dierkens, in 't duyſter, ſoodanigen Stadt hebben konnen bouwen. Wy teyckenden alles op, en verwonderden ons ſoo ſeer niet over de Stadt *Napels*, die een Man met reeden begaeft, hadde gebouwt, als wy dedden over

over dese Stadt, die de onvernuffige Dierkens hadden toegeftelt. Dese Dierkens gaen meeft al op eene uyre uyt, doch d'eene na d'ander, maer houden al een padt, daer fy oock haer kooren in dragen, voor den Winter. En op dat het kooren niet soude uytſchietten, ſoo byten fy de kruyne boven af. Dat vocht is droogense in de Sonne. Ja eenige hebben waer genomen, dat als fy dit doen, men geen ſlagh-regen heeft te verwachten. Sy doorsnuffen alle hoecken, en zijn daer in ſeer naerftig, ja men heeft bemerkt, dat ook de ſteentjes in hare paden, door den geftadigen gang waren geſleten. 't Schijnt offe in 't bejegenen, met malkanderen geſprek houden. Sy hebben hare kooren-plaetsen, wooningen en begraefniffen hunder dooden. 't Is aenmercklijck dat onder alle Dieren, dese *Mierkens* alleen hare dooden begraven. *Cleantes* verhaelt geſien te hebben, dat de *Mierkens*, een doode *Miere* uyt-droegen, daer veele met een groote ſleep navolgden, en dat fy daer over by een quame, als offe daer over ſpraek hielden, en dat tot driemaal toe. Is dit onder dese Dierkens, uytter natuure aldus, ſo mogen ſich dese wel ſchamen, die den afgestorvenen, de aerde miſgunnen. En als men deser *Mierkens* naerftigheyt aentiet, ſo mag men wel bedenken, wat *Salomon* daer van ſeyt in ſijne ſpreucken, *Prov. 6. 6.* en *30. 24.*

Cicero ſeyt in ſijnen Redenaer. Naerftigheyt vermag in alle dingen ſeer veel: dese behooren wy altijd te eeren en aen te hangen; want daer is niet of het wordt door haer verkregen om dat in eene deughd alle andere deughden werden begrepen. *Virgilius* ſeyt niet onbequaem: Indien ghy niet altijd het goede kruyt uyt het onkruyt wied, noch de Vogelen daer uyt-jaeght door u geroep, en druckt de ſchaduwe des velts met uwen ploegh, en bid God om regen, ghy ſult te vergeefs ſien, dat een ander met groote hoopen ſal in-famlen, en ghy ſult, door den grooten honger, moeten Eyckels eeten.

Siet de muſijck-nooten in Bellerophon, Fol. 49.

Gierig.

Gierigheys Quaet.

Stemme : Schoonste Nymphje , &c.

Gierigheyt dat snoode heeft / berghyt sich meest/
 By haer selschap en haer vanden /
 Die haer zaet haest stroopen sal / ober al/
 Waer ghy soecht ghy sult haer binden.

2. Schoon sy heeft de kassen vol / eben dol/
 Sal sy na de gELTSucht rasen/
 En met een verkeert gemoet / datter woet/
 In eens anders goed sich asen.

3. Dorge wast met gELTSucht aen / en belaeen /
 Sal sy altijt meer begeeren/
 't Geen sy heeft dat acht sy niet / maer sy siet/
 Hoe sy magh haer schat vermeerren.

4. Sy plaeght self haer dagh en nacht / als versmacht/
 Of sy most van honger sterben ;
 Ja sy gunt het vriend noch maegh / 't is een plaegh/
 Ja al waer 't haer naeste erben.

5. Dietse hares naesten spoet / en sijn goet/
 Dooz den zeegeen Gods vermeerren /
 Dan sal sy uyt haet en uyt / en uyt spijt/
 Al haer blees en bloet verteeren.

6. Ja als haer de doot aenraecht / sitse naecht /
 En wel vast op hare kluyten/
 Ja sy schuyft booz huys en deur / grendels beu/
 Om den doot noch uyt te sluyten.

7. Aln verdoolde menschen kint / hoe verblint/
 Zijt ghy in dees aerdsche zorgen ?
 Daer ghy doch onseker zijt / of de tijt /
 U noch sparen sal tot morgen.

8. Als ghy alles hebt geschzaept / en geraept/
 Wie sal dan u goed behooren ?
 O ghy dwaes in dese nacht / onberwacht /
 Sal Godt ulwe Ziel verstooren.

Cicero seyt in sijne Paradoxen , of wonder spreucken : Gy
 pynight u dagh en nacht , dat ghy niet genoegh hebt , en
 ghy.

ghy vreesft, dat het geene, ghy noch hebt, niet altijd fal geduyren, en noch wordt ghy noyt vervult noch verfadight van den dorft uwer begeerlijckheit. Soo wordt hy dan niet alleen geplaeght met de begeerte, om altijt meer te hebben, maer oock met de vreesfe, om het al te verliefen.

Seneca feydt in fijnen 16 Sendtbrief: Wat is daer aen-gelegen hoe veel hy in fijne kifte, of hoe veel hy in fijne fchuyre heeft, foo hy altijt na eens anders janckt? Want hy is niet vernoeght met het geene dat alreede verkregen is, maer hy foeckt dat noch te verkrijgen staet. Hy is niet arm die weynigh heeft, maer die te veel begeert: maer die is rijk die veel heeft en weynigh begeert. De overtollige rijckdommen zijn als de ongeschickte en al te groote roers aen de fchepen, fy beletten meer als fy wel ftieren, om dat fy een al te fchadelijcke groote hebben.

Ick fal hier noch by voegen 't gene *Horatius* verhaelt *Lib. 2. Satyrarum*: Van eenen rijcken armen Gierigaert *Opimius*, die van eene diepe dood-flaep, *Lethargia*, overvallen, men door geen middel koft wacker maecken. Sijne Erfgenamen dit fiende, quamen als rechte grijp-vogels tot hem ingevlogen, en trocken, kreeten en raelden, om fijn bedde, om te beproeven of hy waerachtigh den dood-flaep hadde. Maer een fchrander *Doctor*, bedacht over defen krancken *Opimio* een ander lift, en verdreef de fieckte van hem. Hy liet voor fijn bedde eenen tafel toe-ftellen, en daer op veele facken met gelts uytftorten, en met veel gerammels opflaeplen en uyttellen. En kreet daer na defen krancken Man feer luyde in de ooren, *Opimi! Opimi!* luyfter toe, en wilt op uwe faecke letten, want uwe Erfgenamen zijnder tegenwoordigh, en fullen al u geld weghdragen. Hier op begoft *Opimius* fijne fwaermoedige oogen open te doen, borft tegen die felve uyt, krijtende, wegh van hier ghy gieren en grijpvogels, wilt ghy my daer ick noch leve, mijn goed rooven? en my alsoo levendigh begraven? Flux packt u van hier, of ick maeck u voeten. De *Doctor* feyde, dat 's recht, *Opimi*, houdt een oog in 't feyl, want het is om u goed en leven gedaen: Maer dit dienter noch beschickt, op dat

dat ghy uyt dese slaepsiekte u leven mooght redden, dat ghy een weynigh spijsse gebruykt, om uwe slappe mage te verstercken: neemt daer op een drancken in van rijse gesoden. De krancke vraeghe, hoe veele dat het wel soude kosten? Seer weynig sey de *Doctor*; hy weder hoe veele doch? Wel twee stuyvers. Ey so veele! antwoorde hy. Maer ick bid u, wat onderscheydt isser doch, seyde hy, of my door de siekte of door dese kostlijcke drancken het leven wort benomen? Waer over *Horatius* seght: *Wie isser wijs? Die geen sot is. Wat is doch een Gierigaert? Dieder te gelijk sot en uyt sinnigh is.*

Geruste Rijckdom.

Stemme: Psal. 24. De Aerd is onses Gods, &c.

Wie isser rijck? Die niet begeert/
En die sijn lusten oberheert/
En is in alles wel te vreeden:

Die vry van schulden en van druck /
Sich kan ontlaen van 't lastigh juck /
Om sich te boegen na de reeden.

2. Die onrust noch geen vreesse heeft/
Maer sich na Godes Wetten geeft/
En leeft een leven seer onschuldigh:

Die reyn en suver is van hand /
En past op lof noch laster-tand /
Maer draeght in alles sich geduldigh.

3. Die schoon hem Godt veel goeden schenckt/
Dus needzigh in sijn herte denckt /
Hy is dees gaven heel ontwaerdigh/
Die meer heeft en die min geniet/
En altydt op het beste siet/
Om Godt te dienen heel wilbaerdigh:

4. Die noch de pracht noch staet-sucht quelt/
Maer sijn gemoedt eenparigh stelt/
't Zy dat hem treffen storm of winden:
Want hy heeft vry / sijn eygen Heer /

Hy snoeyt sijn tochten langhs soo meer/
En past niet op gebley van hzienden.

5. Hy weet wel dat dees werelt is/
Een Zee vol twist en ergeruis /
En dat hier is geen rust te erben /
Dies wil hy lieber kleyn en slecht /
Dooz Godt in stilte leven recht/
En een vergeten Burger sterben.

4. Geluckigh wie dees werrelt kent/
En sich van alle quaden went /
En laet de werrelt woelen / rasen/
En die in Godt sijn hoope set/
En nedzigh op sijn wegen let:
Dees is noch trots noch op gelasen.

S *Tobæus* seght, Dat het gemeene spreekwoordt van *Socrates* was; gelijk een Pylaer op sijn grond moet vast staen, soo most oock een Man alijt in de Deughd en in een goed opset, onbeweeghlijck zijn.

Diogenes Laërtius verhaelt, Dat als *Anaxarchus* in een holle steen van *Nicocrëon* den tyran van *Cyprus*, wierde gestooten, de *Philosooph* riep met onverichrocken gemoede, *Stoot, stoot vry dit aerden vat van Anaxarchus; doch sijne stant vastigheyt sult ghy niet verbryselen.*

Vreedes Vreughde-Beeldt.

Stemme: Schoon lief wilt my troost geven. Of/ Wilt
my niet straffen Heere. Of/ Madame de Chevreuse.

I Ek wil een Maeghd bekranssen /
Met Palm en groene Cranssen /
Ghijf en ander Kruid:
Ick wil haer hooft omcieren /
Met kranskens van Laurieren /
En maechen haer de Buid.

2. Sy sal in hare dagen/
Een gulden Hooren dragen
Geladen met de vrucht/
In oberbloet van goeden/
Daer 't veit ons mee komt boeden/
Dooz hare blijde lucht

3. Sy sal dooz hare handen
Mars oorloghs-tuygh berbranden/
En schencken ons de rust:
De Aekers sullen bloeyen
En al de vruchten groeyen
Tot pders vreughd en lust.

4. De Schipper sal met lusten/
Bebaren vreedende kusten/
En bepligh ober al/
Sijn vreedende handel drijven/
En by het sijne blijven/
Bebzijt dooz ongebal.

5. Sy sal 't gemoed bereenen/
Dat eerst als harde steenen/
Van een gescheyden was/
Sy sal de Lammers weyden
By wolven op der Heyden/
En zeeghnen 't groene gras.

6. Sy sal de konst doen leben/
Die nu scheen wegh-gedreben/
't Verwoeste rechten op/
En hooge muren bouwen/
Die nu als neer-gehoutwen/
Weer rijzen in den top.

7. De reedelijcke Menschen/
Die na dees Vreedde wenschen/
Die sullen haren vlijt/
Oock na den Vreedde wenden/
En dese Maeght niet schenden/
Dooz tweedzacht / haet of nijt.

8. d' Een vriendt sal uyt mededoogen /
 Met tranen in sijn oogen /
 Men d' ander klagen 't leet /
 En wenschen dat de vrome /
 Dees ramp noyt overhorne /
 Welck hun valt hart en weect.

9. Men sal tot vreughdigh teken /
 Een Vrede-blam ontsteken /
 En kroonen dese Feest /
 Met onderlingh ont-armen /
 En by dit byer sich warmen /
 Uyt een verheughde geest.

10. Geluckigh zijn de Landen /
 Die met soo vaste banden
 Dees blijde Sonne sien /
 Daer nevels / mist en dampen /
 En alle snoode rampen /
 Door dese sackel blien.

11. Weest welkom dan / O Schoone !
 O dautu uyt 't Hemels troone !
 En bindt de herten t'saem /
 Die 't wreede oorlogh scheidt /
 Dat wy in liefde bejden /
 Hof-singen Godes naem.

*Mars is verdreven uyt ons Landt ;
 En al sijn Wapentuigh verbrandt.*

L Eest van de vrede, wat die is en hare nuttigheyt, hoe die by den Ouden is afgebeeld, in dat geleerde boek *Iconologia* of *Uytbeeldingen des verstants*, van den Romeynschen Ridder *Cesare Ripa*, fol. 569. By ons vertaelt en uytgegeven. Daer die op veelderley maniere is uytgedrukt. Siet ook in *Urania* of *Hemelsang*, fol. 156. Laet ons de vree beminnen. En ook fol. 173. *Het padt der vrede.*

Aen Mars den Vreede Verstoorder.

U Wiecken zijn gekort, u aembeelt leyt vertreden,
 Waer op *Vulcaen*, voor u, de Wapens plagh te smeeden:

U Helmen zijn verplet, u Harnas leyt verroeft,

U Standaert afgeruckt, en al u Heyr verwoeft.

De blixems van 't geschut, de donders van der Aerden,

De Trommels en Trompet, 't geknars der wreede swaerden,

Die leggen heefsch en stomp. U stroomen root van bloet;

Die zijn als nu herschept in een cristalle vloet.

U Henghsten die wel eer schuymbeckende vol tooren,

Ten strijde aengehitst, haer briesschen lieten hooren,

En brandende van vuur, dat uyt haer oogen straelt,

Die zijn nu al ontgespt en voor den ploegh gehaelt.

Palleyfen die van u door vuur en vlam geschonden,

Ghy had tot gruyts vermaelt, daer bouwten nu de gronden;

En 't Landt daer d'Ackerman sijn' goude ayren maeyt,

Dat had ghy dolle *Mars*, met breyn en bloed besaeyt,

De Zee en Handelsman, die ghy soo vreeslijck quaelde,

Die slapen nu gerust ter Zee en op den Velde.

Bellons die voor u stack alles in den brandt,

Diens fackel is gesmoort, gedreven uyt het Landt,

Nu komt in plaats de *Vreed'*, de Moeder aller goeden,

En toomt u, wreede *Mars*, met u moordadigh woeden,

En schenckt ons haren *Hoorn*, gepropt vol oversoet,

Met velt-gewas en graen en allerhande goet.

De *Tweedracht*, *Schrik* en *Vrees'*, 't *Verderf*, als helsche boden,

De *Twist*, de *Wrack* en *Moort*, die zijn nu wegh gevloten:

De *Eendracht* haer vertoont als in een gulde Eeuw,

Waerin de Liefde blaekt, en 't Lam weyd by den Leeuw;

Daer vestight sy weerom, wat tweedracht dee vervallen,

En recht de huysen op, en slicht weer hooge wallen,

En schakelt daer in een de herten, die de nijdt,

Eerst afgescheyden had in dees verwarde tijdt.

Want *W'beeyren* de *Vreed'*, als Goddelijcke panden,

Doen Godsdienst en het Recht weer bloeyen in de Landen;

Want *Vreede* buyten dwangh, of plicht tot slaverny,

Is uyt haer eygen wet en na de reeden vry.

Wat fraet ons nu te doen? Wy sullen Vreede-vieren,
 En d'offer van ons Ziel, recht na den Hemel stieren,
 En bidden dat dees Vree ons blijf geduurigh by,
 Op dat die door geen twist noch haet geichonden zy.
 Om Vryheyt en om Vree, soo heeft het Landt gestreede,
 Nu hebben wy die beyd' de Vryheyt en de Vreede,
 De Vryheyt voor het volck, voor lichaem en voor goedt,
 De Vryheyt voor het Landt, de Vryheyt voor 't gemoedt.
 Dees Vryheyt en dees Vreed' zijn vruchten van Godts zeegen,
 Die hebben wy nu bey voor yder een verkreegen.
 Dies singh nu Heer en Knecht, en yder Onderdaen,
 Dit wonder-werck alleen is van den Heer gedaen.

*Men kent geen Vree noch achte niet,
 Voor dat men eerst den Oorlogh siet.*

B. MANTUANUS seyt:

Nil sine pace Deo gratum, nec munus ad aram.

Indien ghy na geen Vreede jaecht,
 Godt all' u Offerhand mishaecht.

Christus seyt *Matth. 5. 9.* Saligh zijn de vreedsame;
 want sy sullen Godes Kinderen genaemt zijn.

Nulla salus bello.

In d'Oorlogh siet men moort en wee,
 Wy wenschen alle na den Vree.

Stemme: Si tanto gratiosa. Of/
O schoonste Personagie.

Ick heb stof om te klagen
In mijne Ziel van mijn ondanchbaer wesen/
Daer Godt my nacht en dagen/
Dus heeft behoet / vooz schande / schrick en breefen/
Daer hy my boedt / met al sijn goedt /
Aen Ziel en Lijf niet zegen.
Ondanchbaer herte / ick voel in my de smerte/
Deer verleegen.

2. Ick wil mijn hert outboulwen/
En dancken Godt vooz alle sijn' weldaden/
Die nimmer hem beroulwen /
Ick steun' alleen op 't heyl van sijn genade:
O groote Heer! u komt de eer/
Ick ben u gunst niet waerdigh /
Die ghy in 't leven / my altijd hebt gegeven
Deer wilbaerdigh.

3. O Boren en Heyl der goeden/
Sprynch-ader aller gaben en geschencken!
Stort doch in ons gemoeden/
U goede Geest / dat wy aen u gedencken;
Want ghy alleen / zijt ons die geen/
Hyt wien dees stroomen blieten /
Daer wy ons laben / en ulwe milde gaben
Hyt genieten.

4. Ghy onderhout mijn leven /
U handt my stiert en leyt my op u gangen/
Ick wil u d' eere geben/
Dooz alle deughdt dooz u soo mild' ontfangen:
Alwaer ick ga / alwaer ick sta /
Soo moet mijn Ziel u prijsen/
Dooz u genade / die ghy my vroegh en spade /
Komt bewijfen.

5. Zijf wegh d' ondanchbaerheeden/
Die my tot noch beneblen en beletten:
Begaef mijn Ziel met reeden /
Dat suoo vergif daer in geen wortel sette;

Maer dat u Soon / in my bekroon /
 't Geloof en 't goedt geweeete /
 Dat ick den zegen / door uwe gunst verkregen /
 Nont vergeete.

Lof der Liefde.

Stemme: In Babylon met onverstande.

Schoon dat ick had de Propheten /
 En al 't gehey in van Godes raedt /
 Schoon ick verstont, de byomeryen /
 En dat ick wisse goedt en quaedt /
 Wat sou my baten dese daet ?
 Schoon ick kost als een Engel sprecken /
 En kende niet mijns selfs gebreucken /
 Was ick dan niet in slechte staet ?

2. Als ick dan most de Liefde derben /
 Waer wylt dat alle deughde spruyt /
 En dat ick most ellendigh sterben /
 Was dan niet al mijn byeughde wylt ?
 Ja ick was als een hol geluyt ;
 Want sonder Liefd' is 't al verlooren /
 Liefdeloos hent weckt Godes tooren /
 Liefde het al in sich beslyt.

3. Schoon ick 't geloof had dat ick bergen
 koste versetten van sijn stee /
 En dat ick dorst den Hemel tergen /
 En aen 't gesternte grijpen mee /
 Wat was het al / soo ick geen Dree /
 Noch geene Liefd' in my bevonde ?
 En dat ick d'armen t'aller stonde /
 Gaf al het mijn / ja Haef en Dee ?

4. Ja soo ick gaf mijn Lijf ten brande /
 Wat was 't als sonder Liefd' geschiet ?
 Liefde is lijdt saem / goederhande /
 Opgeblasen soo is sy niet /

Alle boosheit van haer bliet /
 Want sy geloof en hoopt alle dingen /
 Laet ons van ware Liefde singen /
 Want sy heeft breefe noch berdziet.
 5. Liefde sal nimmermeer ophouden /
 Schoon noch 't geloof en hoop vergaet :
 Liefde sal nimmermeer verkouden /
 Want sy altijd in bloeyen staet :
 Ware liefd' houdt stal en maet /
 Laet ons dan in de Liefde branden /
 Want sy verlicht hert en verstanden /
 En ware Liefde noyt vergaet.

6. Liefde die is uyt Godt gebooren /
 En sy behoudt de hooghste stee :
 Laet ons dan als Godts uytberkooren /
 Houden met alle menschen bree :
 Want hun naecht een droebigh twee /
 Die ware Liefde hier bertreden /
 Want Godes Liefd' bestaet in reeden /
 Hout dan met alle menschen bree.

HUgo seght in 't boeck van de Liefde: O Liefde! ghy hebt groote kracht, dat ghy Godt uyt den Hemel ter Aerden hebt kunnen trecken en verwinnen, ja den onverwinnelijcken te binden die niet is te binden. O hoe sterck is uwe band! daer God mede kost werden gebonden. Want geene menschen kosten hem binden, doe hy ook aen den Pylaer gebonden, en aen 't Cruyce was genagelt, ten ware de band der Liefde, hem hadde behouden. Ick weet niet wat ick grooters tot u Lof magh seggen? Dan dat ghy Godt van den Hemel ter Aerden hebt getrocken, en hebt den mensche, van der Aerde, ten Hemel opgeheven. O heylige Liefde! vereenight ons meer en meer met u, ons lief hebbende met uwen Beminden.

Stemme : Wat baet der nijders argelift. *Siet de
Musijk-nooten in Bellerophon, Fol. 198.*

Indien u oogh een weynigh schozt /
Strackis soecht ghy raedt om dat te weeren;

Maer als de Ziel bedorven wort /
Dat acht ghy kleyn en voelt geen zwoeren;

Schoon dat u Ziel is heel doorwont /
Ghy waent dat ghy zyt heel gesont.

2. Inwendigh sit de eelste schat /

Waer vooz de Mensch moet sozge dzagen:
't Uytwendigh is een aerden vat /

Dat haest verbycecht vooz angst en plagen;

Maer wie een reyri geweten heeft /
Dooz geene ramp noch onrust heeft.

3. 't Geweten / 't welck is onbesmet /

Dat dzyngt dooz Bos en Swaerden heenen /
Het voelt geen angst / die haer belet /

Om dat het staet op vaste beenen /
Het wordt dooz greene schult verbleecht /

Het is al waerheyt / wat het spzeecht.

4. Laet by laster-tongen slaen /

Om schenden sijn onschuldigh leben /
Hy sal dooz vuur en water gaen /

En vooz geen schult noch laster leben:
Hy schyecht noch vooz het soet noch suur /

't Geweten heeft een stale muur.

5. Als ghy 't uytwendigh dan geneest /

Soo let eerst op 't gemoedt van binnen /
Of daer oock schuyt een quade geest /

Die ghy niet ernst moet oerwinnen.

„ Wie dat sijn boose tochten haet /

„ Sijn byandt haest te gronde slaet.

DE Wijsheyt, door den tijdt onderstut, soeckt de dood-
lijke sozge, en andere moeylijke herts-tochten des
gemoedts, te verdrijven; maer wy ellendige, dragen meer
sozge voor 't lichaem, als voor 't gemoedt.

Plutarchus seght in de bewaringe der gesontheydt. *Dieder onvast van gemoedt zijn, hoese onvaster zijn, te meerder verschricken sy voor de Medicijne.*

Antisthenes vermaende, datmen dese goederen soude sien te verkrijgen, die voor de schipbreuck kunnen werden behouden. *Bion* seyde, dat schoonheyt en bevalligheyt eens anders goederen waren, maer die van de ziele waren de onse en onsterflijcke.

Horatius seght, *Dit is een stale Muire voor een oprecht gemoedt, dat het niet quaets bewust, noch door geene schuld, verbleeckt wordt.*

Een goet man is om 't gemeene volcx geruchte weynigh bekommert. Hy verheught sich met sijn eygen geweten, en stelt sich altijd eens anders gebreken voor oogen: *Bias* gevraeght zijnde wat doch in des menschen leven vry van vreesse was? Antwoorde, een goet gemeten. Waer over *Cicero* seyde, *Onschuldigh te leven is een groote troost.* Oock seght *Ausonius*, *dese sal geen Koningh zijn dieder keersch en sijnen Scepter swaeyt, maer die oprecht sal leven en doen.* Sulx dat ook *Plautus* leyt, *daer is geen ellendiger leven, als een gemoedt dat sich qualick bewust zy.*

De Eenvoudige Natuure.

Stemte: Te May als al de Vogelen singen.

Natuur met weynigh is te breeen /
 Sy hoeft noch vracht noch kostelheer /
 Geen cier noch heerlijk wesen;
 Want sy vernoecht / hoe 't Godt oock boeght /
 En heeft geens dinghs te breeen.
 2. Indien sy yet behoefighs heeft /
 By haes en broodt sy sober leeft /
 Sy braecht na goude schalen /
 Na Delp of Zyp / na hoovaerdy /
 Noch na 't hooghmoedigh pralen.

3. Sy soeckt dat oprecht is en goedt/
Geen oberdaet noch overmoedt ;
Maer stelt sich heel te breedten /
In soberheyt en matigheyt /
En boeght sich na de reeden.

4. Sy toont haer lusten na de Wet/
Want sy altydt op 't beste let/
En teugelt hare sinnen ;
Op dat sy niet / tot haer verdziet /
Het snootste sou beminnen.

5. Maer wie sijn eygen lusten mint/
Die is gelijk als dwaes en blint /
En schent Wet en Natuure /
't Welck hy eplaes ! soo dom als dwaes /
Ten laetsten moet besuure.

6. Het domme Dier dat kent haer aert /
Dat walght van 't geen dat haer bezwaert /
Na schouwt wat haer staet tegen ;
Maer laes ! de Mensch / die volghet sijn wensch /
En schent sijn eygen zegen.

7. Het Lijf / dat frisch is / maect hy krank /
En vult het op / met spijs en dranck /
Dooz oberdaet en teeren /
Met Caert en Dey / Wijn en Pastey /
En doet Natuure verheeren.

8. Men doet de eel Natuure gewelt /
Als men haer te gronde velt /
Dooz aenwens en quae zeeden /
En 't eel gemoedt / dan volgen moet /
En missen goede reeden.

9. Ach ! soo men sich vernoeegen liet /
Met sobze kost / met dranck en klijet /
Men sou sich niet bedzoeben /
Maer hoobaerdyn en leckeruy /
Doen dat wy veel behoeven.

DE Natuure, als een bestierster, schrijft altydt het beste voor, en geeft yder herts-tocht een behoorlijcke mate. Seneca seght, in 't boeck van de Weldaden, Als wy de natuure volgen, soo zijn alle dingen vaerdigh en licht.

maer soo wy daer tegen doen, soo is ons leven niet anders, als of wy tegen den stroom op voeren: Want sy geeft een yder dat betaemlijck is. *Socrates* plaghdien te vervloecken, die eerst de natuure van de nuttigheyt hadde af-gescheyden; en hy noemde de natuure de reeden van het eerlijcke, die den Mensch van Godt was in-geplant.

De Ongeluckige hooge Staet.

Stemme: De May die ons de groente geeft.
 Of/ Het vinnigh stralen van de Son. Of/
 Hansjen ineet het koorn, &c.

DE sotte mensche seer verlaught /
 Na Staet en Koninghrijcken;
 Maer als hy die al schoon ontfanght /
 Dan gaet de ruste strijcken.

2. 't Was Damocles die dom en dwaes /
 Wenscht na dees heerlijckheden:
 Als hy 't verkreegh / heeft hy eplaes!
 Stracks om verlof gelieden.

3. Hy sach recht boven op sijn hooft /
 Een snijdend zwaert op-hangen:
 De bzeughde wierde stracks verdooft /
 En 't ydelijck verlangen.

4. Schoon datter Koninghlijck bancket /
 Sijns tafels rugh bedeckte /
 Met speelin daer rontom beset /
 Die alle bzeughd' verweckte.

5. Noch tasted' hy niet aen 't gebzaet /
 Bancket noch geene spijsse:
 Door bzeese was hy heel versaet /
 En had hier van afgrijssen.

6. Iek achted' u geluckigh / Heer /
 Als ick u luck beschoude:

Maer als ick sagh de forge weer /
 My haest mijn wensch beroude.

7. Ick sie der Grooten leben is /
 Soo schoon niet als wy meenen :
 Het is een Zee vol droeffenis /
 Dol sorg en angstigh steenen.

8. Al schijnt het ons van buyten aen /
 Vergult en schoon voor oogen ;
 Maer als wy daer op gade slaen /
 Wy binden ons bedzoogen.

9. Uyt goude schalen schenckt men meest /
 't Demijn om mee te dooden /
 't Uytwendigh / 't welck vermaecht den Geest /
 Dat zijn maer balsche booden.

10. „ Wie 't valsch geluck voor 't beste kiest /
 „ Verkiight maer smert en vreesse ;
 „ Maer wie de ware rust verliest /
 „ Kan niet geluckigh wese.

Cicero verhaelt in sijne Tusculaensche vragen. Als *Damocles*, eene uyt den pluymstrijckers van *Dionysius*, hem prees dat hy noyt geluckiger Man hadde gesien, antwoorde *Dionysius*: Wilt ghy dan O *Damocles*! mijn geluck niet eens beproeven? En als hy het toestemde, settede hem *Dionysius* in sijnen Koninghlijcken Zeetel, en bestelde dat een deel uytnemende Jongelingen hem sijnen tafel aendischten, en met heerlijke Bancketten en Musijck vermaeckten. Hier overscheen *Damocles* verheught en achtete sich geluckigh, maer in alle dese Vreughde, liet de Koningh een snijdent swaert recht boven sijn hoofd hanghen; waer over hem alle vreughde en te gelijk al sijn honger vergingh, en aen geen gerechte, sijn hand roerde, maer bad den Tyran, hy wilde hem veroorloven dat hy moght vertrecken, want hy socht dese gelucksaligheyt niet meer. Derhalven is dese gelucksaligh, die altijd de vreesse boven het hoofd hanght, gelijk dat de Koningen veeltijds zijn onderworpen.

Siet de Musijck-notten in *Bellerophon*, Fol. 353.

De meeste rust en 't minste quaedt,
Is in de middelbare staet.

Stemme: Fredrick Hendrick, &c. Of/Baise moy ma Janne-
ton. Siet de Musijk-nooten in Bellerophon. Fol. 123.

Wie de gulde middelmaet /
Kan in eeren houwen /
En die niet in hooge staet /
Sich te seer vertrouwen ;
Maer is in het sijn te vreen /
En Godt danckt voer al het geen /
Dat hy hem bescheere /
En wyt gunst ver eere:

2. Dees is byn van 's werrelts lust /
Die het hert beroderde ;
Want hy soecht de soete rust /
Die hem noyt verboerde :
Hy past niet op 't dertel Hof /
Noch in armoe traegh of slof
Sijne Ziel te plagen /
En sijn bleesch te knagen.

3. Hy weet dat de Blixem knelt /
Eerst de hooge bergen /
Dat sy toorens neder belt /
Die den Hemel tergen /
En de steyle Pijl licht last /
Als de storm haer overrast ;
Want de hooge boomen /
Hebben meest te schroomen.

4. Wel geluckigh is de man /
Die sich stil kan dragen /
Die 't al siet van verre an /
Sonder rouw of klagen /
Hoe dees hooge trotsse staet /
Door den hooghmoet t'onder gaet /
En hoe 't matigh leven /
Wem de rust kan geben.

5. Dies hy d'armoe vreesst te recht /
Die vaeck leyt ten quaders

Schoon dat hooghmoet hem bevecht /

Hy blijft onbeladen :

Hy past niet op hooge schijn /

Wil oock niet verschoven zijn /

Want hy soeckt geen grooten /

Om te zijn verstoeten.

6. Maer de middelbare stant /

Acht hy voor hem beyligh /

Om gerust in Stadt of Lant /

Godt te dienen heyligh :

Hy weet dat het minste quaet /

Is in middelbare staet ;

Dies wil hy sijn leven /

Cot de rust begeben.

7. Noch gebedt noch Koninghs pracht /

Kan sijn hert behooren /

Hy slaet op sich selven acht /

Noch behoeft te hooren

Groot verwijt van heerschappy /

Want hy leeft gerust en vry /

Noch hy vreeft geen woeden /

Dan de smoo gemoeden.

8. Wel onsaligh is de mensch /

Die wil hooghmoet volgen /

Schoon dat hy verkrijght sijn wensch /

Noch blijft hy verbolgen :

Maer wie in sijn palen blijft /

't Hof en al de pracht verdrift ;

Dies leeft vry en rustigh /

Matigh en wellustigh.

Lippus seyt in sijne Handleydinge tot de Wijsheyt: Dese is, in 't kort te seggen, de volmaeckte Vrybeyt, dat men geene menschen vreeft, noch oock het geluck; dat men oock niet schandighs begeere, noch al te vele goeden, maer dat men over sich selve de meeste macht hebbe. Hy is vry, seyt Epictetus, dieder leeft als hy begeert, die men niet behoeft te dwingen noch te gebieden. Dionysius verhalende de versen van Sophocles, daer hy seyt, So sich yemant onder eens tyrannen dack begeeft, die is een slave. Schoon hy daer als vry is gekomen, Daer Aristippus op 't laetste ant.

antwoorde, Hy kan geen slave zyn, soo hy daer als een vrye is gekomen. Want seyde hy, dese is niet te recht vry, ten zy hy te vooren sijn gemoedt van de vreesse en hoope door de wijsheyt heeft oncleidicht.

*Schimp noch Ernst, by t vrienden mael,
Past niet onder 't soet onthael.*

Stemme: Schoonste Nimphe, &c.

MEnigh wil by dranch en spijs / wesen wijs /
Schoon hy is van wijn beschoncken /
Daer doch yder kan bespien / dat dees lien /
Zijn van sotte grillen droncken.

2. d'En heeft uyt de Heyl'ge Schryft / wat gesift /
Schoon hy is geheel bestooven /
En om dat hy reeden mist / soecht hy twist /
En een hant in tweeën te klooven.

3. d'Ander roemter van sijn goedt / dat sijn bloedt /
Daelt van Adelijcke stammen /
En verguyft een ander Man / die als dan /
Sich daer ober sal vergrammen.

4. d'Eene heeft een trotse sin / als een Spin /
Steecht hy / met sijn schamper spreekken /
Dat een ander dapper spijt / die berwijft /
Hem sijn eygene getreecken.

5. d'Eene wrocht en soecht krackeel / eben veel /
Wie dat slechts met hem wil schelden /
Hier door krijght hy 't in den bol / en als dol /
Doet hy sijne wijsheyt melden.

6. „ Wildy na de reeden sien / schouwt dees lien /
„ Die in wijn haer wijsheyt roopen:
„ Dus wilt noyt in buyl gesnay / of geklap /
„ Koozen voor de Derckens stroopen.

7. „ Weest dan by het Vrienden mael / soet van tael /
„ Menght geen errenstige saecken /
„ Onder 't hoolijcke gerecht / daer gebecht /
„ Twist of onlust / uyt sou raecken.

8. „ Och wat komt uyt vrolichheit / menigh leyt /
 „ En wat onrust raechter hooren ?
 „ Dus brenghet nimmer in 't gelach / voor den dagh /
 „ Dat u broncken wijsheit hooren.
 9. „ Wijsheit eyscht een sobre mondt / en een grondt /
 „ Dieder kan in 't duyster lichten :
 „ Sy soecht eensaeinheit en rust / daer met lust /
 „ D' Eene kan den and'ren sichten.

M Enander seyde, Dat die geene die met spijsse en dranck was overladen, soude opstaen, of dat hy sijn ampt niet recht kost bedienen, want hier uyt quam krackeel, en door te veel reeden-twisten, wierde ook selfs de waerheydt verlooren; maer dit moft van sobre en nuchtere luyden geschieden. *Plutarchus* verhaelt in 't Leven van *Antonius*, dat als *Geminus* van den Romeynen tot *Antonium* was afgesonden, om alles by te brengen, waer mede hy met *Octavio* in vriendschap mocht geraecken; en als hy van *Antonio* in tegenwoordigheit van *Cleopatra* te gaste wierde genoodicht, en bevoelen hy soude daer sijnen last openen, antwoorde *Geminus*,
 „ Geene my ô Antoni! gelast is u te seggen, sal ick voort-
 brengen als ghy nuchteren, en op eene andere plaetse zijt.

Een Aep blijft een Aep.

Stemme: Yets moet ick u Laura vragen,

S Chout de werrelt met haer schatten /
 Laetse trots en moedigh pratten /
 Met haer bertel hooberdy :
 Laetse broncken met haer kleeeren /
 Stracks siet ghy wel aen haer beeren /
 Een gemacchte heerschappij.

2. Pronckt een Sim met goude hanten /
 Ja met Bagh en Diamanten /

Set hem op een Koningshs Kroon /
 Met een Rijcks-staf in sijn handen /
 Stracks siet ghy wel aen sijn tanden /
 Dat het is geen Koningshs Doon.

3. Ghy sult stracks aen 't wesen mercken /
 Dat dit zyn versierde wercken ;
 Want een Ape blijft een Aep /
 Schoon hy is vergult en heerlijk /
 Siet hem aen / hy griant soo deerlijck /
 Met sijn blicken en gegaep.

4. 't Luck dat is een blinde Vrouw /
 Die schenckt hare valsche trouwe /
 Dieck aen die 't onwaerdigh zijn /
 Sy maect Apleu / Bontekrapen /
 Sy maect Erters / Papegaven /
 Al met een bermomde schijn.

5. 't Kleedt dat kan 't berstant niet decken /
 Sijn het sotten / 't blijven gecken :
 't Kleedt dat jaeght natuur niet upt /
 Watter in is komter booren /
 d' Ezel kent men aen sijn ooren /
 Dieck in 't Purper schijnt een ghyt.

6. 't Snoode paert wort dooz geen tierfel
 Beter / dooz vergult noch zwierfel /
 Noch dooz zael / gebit of toom :
 Heeft een man geen goede zeeden /
 Waer toe dan de gulde kleeden /
 Is hy niet oprecht en broom ?

7. „ Coont geen valsche schijn uytwendigh /
 „ Maer u ziel' en geest inwendigh
 „ Ciert met deught / en hepligheyt ;
 „ Op dat elck met groot opmercken /
 „ Speur in al u doen en wercken /
 „ Wat in 't hert verhoorgen leyt.

S Evoca seght in 't salige Leven, De gulde toom en hals
 banden, maecten geen paerdt beter, noch de overvloet
 dige

dige goederen der fortuynne geluckiger den mensche. De goederen der fortuynne zijn gelijk, als het gemoedt is van die dat besit. Kont ghy die wel gebruycken, soo zijns u goet, maer gebruyckt ghy die niet recht, soo zijns u quaedt.

*Vir bene vestitus, pro vestibus esse peritus
Creditar à mille, quamvis idiota sit ille.*

Die cierlijk is gekleet, van duyfent wert ge-eert
Voor een ervaren man, al is hy ongeleert.

Siet de Musfick-nooten in Bellerophon, Fol. 130.

Niet in schijn, maer in zijn.

*Hy leeft'er vroom, die niet in schijn,
Maer in der daet oprecht sal zijn.*

Stemme: Schoonste Nympe, &c.

- W** AER de mensche in het sijn / als in schijn /
Elck sou dan gerustigh leven ;
Maer het uytterlijke lieght / en bedrieght /
Maer door menigh mensch moet beven.
2. Schoon booz d'oogen en gelaet / soete praet /
Is een strich om mee te hangen ;
Want in d'uytterlijke sijn / schijnt een Spin /
Om d'eenboudige te vangen.
3. Bupten is 't een Schape vel / daer de Mel /
Lept inwendigh in verborzen ;
Ja een Wolfen Cyger-dier / dat u schier /
Al of morgen sal verwozen.
4. O ghy snoo gebeynsde schijn ! die met pijn /
Soecht u eben mensch te wonden /
Als ghy utwe pijlen doopt / en selfs loopt /
In 't verderf en snoode sonden.
5. En u schoon schijn-heyligh kleet / sterckt vol leet /
Schoon ghy toont eens Engels weesen ;
Maer het is een Scorpioen / booz wiens doen /
Sich d'ommoesele moet breezen.
6. „ Al wat ghy uytwendigh doet / laet 't gemoedt /
Oock inwendigh daer na poogeni :

130 De wijn baert in den Wijfen kracht,

„ Wilt ghy wesen dat ghy schijnt / u oock pijn /

„ Dat u schijn de daet kan toogen.

7. „ 't Herte moet gelijk de mond / kilaer en rendt /

„ Staen oprecht met vyen deuren /

„ Anders is 't bedroggh en schijn / en benijn /

„ Dat u namaels bzeught in treuren.

En oprecht Man, die soude oock niet durven ghe-
dencken, dat hy niet soude durven in 't licht verhar-
len. *Socrates* seyde, Dat dit de naefte wegh was tot de
eere, dat yemandt deede als hy wilde geacht zijn, en
dat hy oock fulcks, als hy was, vertoonde.

Lipfius verhaelt in sijne Burgerlijcke vermaningen,
dat als *Livius Drufus* een Paleys wilde bouwen, dat hem
de Bouw-meester seyde, Hy soude het soo bouwen, dat
hy vry van alle opficht der menschen zijn soude: O!
neen antwoorde hy, *Iffer eenige konst by u overigh, bouw
het liever dat alle menschen mogen sien, watter by my wort
bedreven.*

Seneca seyt in 't boeck van de Zeeden, *Wy moeten so
leven, dat alles wat wy doen, magh voor yders gesichte staen.
Onse gedachten moeten oock daer toe strecken, als of een yder
het binnenste van ons gemoedt soude mogen doorsien.*

De wijn baert in den Wijfen kracht,
Den dwafen maeckt sy heel veracht.

Stemme: Soo langh is 't Muysjen vry, &c.

H

De edel is de Wijn / want sy verdrijft de pijn /
De droefheyt van 't gemoedt / en sy verquicht ons hert /

Wacht

Waer door dat sy dan voedt / de bzeughde voor de smert.

2. Wie stadigh sit en sust / en selfs sijn Ziel verbluft /
Met sorggh en anghstighheyt / sijn rust geheel berooft /
En hoost sijn hert vol lept / als hy sijn geest verdooft.
3. Schoon d' Hemel is ontfelt / en toorens nederbelt /
Stracks volghet het Sonne-licht / dat ons veel bzeughde doelt
Als sy door haer gesicht / ons met haer stralen streelt.
4. 't Is altijd geen geklagh / daer rijst wel eens een dagh /
Dat sich ons hert verheught / 't is steets geen suffens tijdt /
Maer dat de mensch sehey bzeught / en sich in Godt verblijdt.
5. Het suffen is geen deught / maer baert veel ongeneught /
Die al ons bzeughd' verbijdt : Zijst die dan ynt u Ziel /
De tijdt die alles sijt / geen sufferijc beviel.
6. Is u gemoedt bedcest / en droevigh in den geest /
Leest naer stigh Godes Woort / en bzuucht een weynigh wijn /
Van sijt de droefheyt voort. Laet wijsheyt schenckster zijn.
7. Schenckt u de wijsheyt in / den wijn nae hare sin /
Van is de bzeughd' volmaect / sy kent de rechte maet /
Die ons in 't herte raect / dat suffen ons verlaet.
8. Van sal u droef gemoedt / door blijdschay zijn versoet /
In deughd' en eerbaerhent. Geen sufferijc is deught
Die u ten quade leyt / bzuucht dan oprechte bzeught.
9. Geen boogh kan altijd staen / gespannen dat steets aen
Sy niet ontspannen zy: verposinge baert rust /
Het hert moet somtijds bly / gevoelen soeter lust.
10. Geluckigh is de man / die 't hert verquicken kan /
Doch op sijn maet en tijt: zijt ghy bezwaert van geest /
Gijpt moedt en weest verblijt / als Godt u weet geneest.

S Trach soyt c. 31. 20. De wijn is den mensche gelijk 't leven,
als men die matigh drinckt. Wat heeft hy voor een leven,
die 't aen wijn gebreekt, nademael die voor den mensche ge-
schapen is, tot vrolikheyt. Ja hy verhaelt die onder de voor-
naemste deelen des menschlijken levens, Syr. 39. 30. Paul-
lus vermaent oock sijnen Timotheum, 1 Tim. 5. 23. Dat hy
niet altijd sal water drincken, maer een weynigh wijn ge-
bruycken

bruycken, om sijner magen wille, dewijl hy veeltijds
kranck was.

Deughden-padt.

Stemme: Wilt my niet straffen Heere. Of/ Schoon Lief
wilt my troost geven. Of/ Madame de Chevreuse.

Wilt ghy het padt betreedden /
Van deughd' en goede zeeden /
Soo mijdt booz al het quaet /

Den wijn en lichte vrouwen /
Of 't sal u haest berouwen /
Want ghy daer dooz vergaet.

2. Wilt daer u oogh afwenden /
Of ghy raecht in ellenden ;
Maer siet alleen op deught /
Op een Godtsaligh weesen /
En wilt den Heere vzeesen /
In uwe jonge jeught.

3. Siet hoe u jonge jaren /
Stilzwijgende weghbaren /
De krachten nock vergaen /
En hoe de rouw en sinerte /
Bestozmen 't jonge herte /
Maer spae-berouw blijft staen.

4. Haer boose Lustigheden /
Bezwaren uwe leden /
En krencken Ziel en Lijf /
En teeren op u goeden /
Tot onrust der gemoeden /
En u groot ongerijf.

5. Den wegh na 't perck der eeren /
Moet ghy van jonghs af leeren /
Ont sien noch zweet noch tijt /
Want Godt geeft niemant gaben /
Als dooz veel moept' en slaven /
Dooz arbept en dooz blijft.

6. „Wie na de deughd' wil streben /
 „Dooz hroom en eerbaer leben /
 „Die sal op Gode sien /
 „En schouwen steets het quade /
 „En mijden snoodde yade /
 „En 't quaedt geselschay blien.

En Jongelingh, die den Wijn en lichte Vrouwen veracht, gaet regel-recht na het perck der eere en ruste, terwijl hy waect en draeft, en het ongemack des Hemels en des gelucks bestandigh verdraeght.

Tegen de Gramschap.

Stemme: Goude Koninginne. *Of / Philis quam sich buygen. Siet de Musijk-wooten in Lust tot Wijsheyt, Fol. 237.*

Opgestoochte sinen /
 Daer het vier van binnen /
 Herbergh in u bozst /
 Die altijd na wreethent dozst /
 Leert u tochten overwinnen /
 Want ghy alle deughd' bemozst.
 2. Laet dit zijn een leere /
 Dat ghy mooght afweere /
 Alle woorn en list /
 Die dooz u wordt opgehitst /
 Wilt dan na de reeden keeren /
 Die een byandt is van twist.
 3. Als u oogen branden /
 En 't geknars der tanden /
 Sich dan openbaert /
 Dan siet elck u felle aert /
 Dan is 't of ghy in u handen /
 Doert een scherp en bloedigh zwaert.
 4. U Ziel is verduyfster /
 En u geest ghesuyfster

Dooz dees raserny /
 't Is dan heel een dolle ty /
 Want ghy na geen reeden lustert /
 Maer na wreedde tyranny.

5. Mer moet sich breefen /
 Dooz u schizckelijck weesen /
 Dooz u noztsche wroek.
 Die wil slaen vint haest een stock.
 Aeh ! laet u doch eens genesen /
 Van dit schadelijcke jock.

6. Want u felle woorden
 Sels den Mensch vermoorden /
 Dooz u binnigheyt /
 Die u blindthoekit en berlept /
 Als ghy toont aen alle woerden /
 U benijn en bitterheyt.

7. „ Dus betoomt u reeden /
 „ Dooz goe tucht en zeeden /
 „ In een soeter vier /
 „ Niet in Leentw of Tyger-dier ;
 „ Maer dat elck magh zyn in breezen /
 „ Dooz u wildt en woest getier.

Leest van de Gramschap in de *Iconologia*, Fol. 186. Daer
 sult ghy die levendigh vinden af-gebeelt.

Aenmerckinge op de Spinne.

Stemme : Als ick uyt wand^len gae , &c.

In 't alder-kleynste Dier / men Godes wonder merckt /
 In een Spin , hy wonderlijcken werckt /
 Al schijntse seer veracht / soo heeft sy nochtans net /
 Waer in de mensche stof / tot sijn opmercken siet.

2. Dit Dierken weest en breept met een gestade vlijt /
 't Is besigh ober al / na 't boegen van den tijt /
 't Vaught van het middel-punt / haer konstigh breepdsel aen /
 Als of het met verstandt eens konst naers was gedaen.

3. Met

3. Het maecht wyt eygen stof een aerdigh cirkel ront/
 En strickt het nau en wijt / met pootjes wyt haer mont/
 Met een soo sterck geweeft / dat regen / stof of wint/
 Verbreken kan haer dzaet / die sy soo vast verbint.
4. Daer vanghtse dan niet blijt / de teere Vlieghjes in/
 Die stracks verslonden zijn / van dese loofse Spin/
 Maer komter grooter dier of cenigh slimmer gast/
 Die blieghter stracks dooz heen / en op haer funck niet past.
5. „ Dit doet ook 't wetloos volck / dat u haer strikken stelt/
 „ En loert vast op den byt dooz loofsheyt of gewelt/
 „ Om van het weerloos volck te rooben haef en goedt/
 „ En dit 's een beeldenis van een verkeert gemoedt.
6. „ En Rechters die het Recht booz groote Mansen spaert/
 „ Komt siet hier aen dees webt' u wetloofse aert/
 „ Als ghy den Grooten spaert en hanght de kleynen op/
 „ A Recht een Spin'web is en onrecht in den top.
7. „ Ons leben is alleens gelijk dees toeren dzaet/
 „ Dat alsoo ras verbreekt / gelijk dees web' bergaet.
 „ Ons jaren blieden wegh / gelijk een snelle stroom /
 „ De tijdt gaet altijd boozt / gelijk een stille droom.
8. „ O wee dan ! die sijn huys op eene spin'web bouwot/
 „ En op gewaende macht en sterckheyt sich vertrouwt/
 „ Op wellust / staet of eer / op rijkdom of op praecht/
 „ Eplaes ! eplaes ! de doodt verrast u in een nacht.

Als *Salon* wierde gevraeght wat de *Wet* of het *Recht* was? Antwoorde, *een spinneweb*; 'want soo'er de *Muggen* en *Vlieghjes* in raecken, soo blijvense daer in hangen; maer de groote vliegen daer deur. En dit is, 't genee *Juvenalis* seydt:

Dat veniam corvis, vexat censura columbas,

De kleyne blijft'er in gevat.

De groote maecht daer door een gat.

Van de onbestandigheyt van dit webbe spreeckt *Job* cap. 8. 14. Het vertrouwen des huychelaers is 't huys van een *Spinnekop*, hy sal daer op steunen, maer 't sal niet bestaen.

Siet de Musyck-nooten in Lust tot Wijsheyt, Fol. 109.

Lof der Stilswijgentheyt.

Stemme: Schoonste Nymphje van het wout, &c.

- W** Ie sijn tongh besnoeren kan / dat 's een Man /
 Die kan hoozen en oock zwijgen ;
 Want doo? ydelijck geklap / en gesnap /
 Schuld beel onrust verkrijgen.
2. Drukt een zegel op u mondt / wilt u grondt
 Geenen bzeemden toe-vertrouwden ;
 Want soo ghy u gul gemoet / open doet /
 't Sal u selve haest berouwden.
3. Weest in 't hoozen niet te heet / dat ghy weet /
 's Andren mans geheym te gronden ;
 Want wie neus-wijs daer na tracht / heeft haer kracht /
 Dickwils al te laet bebonden.
4. Houdt in toozn of by den drauck / 't hert in dwangh /
 Laet u doch geen wooydt ontslippen /
 't Zy tot smaet of 's anders schand' / houdt u tand' /
 En u bingers' booz u lippen.
5. Siet dat ghy met reeden spreeckt / noch verbleect /
 Als ghy brengh't u stemme boozen ;
 Doch let dat geen schamper wooyt / werdt gehoozt /
 Daer sich pemandt in sou stoozen.
6. Wieder zwijght en wieder denckt / niemant krenckt ;
 Hoozt en siet en leert verdragen /
 Beter een gesproken wooydt / stil gesmooyt /
 Als daer na van rouw te klagen.
7. Doyt heeft zwijgen / wel bedacht / pement bzaecht
 In gebaer / anghst / of benouwden ;
 Maer het klappen menighmael / want ons tael /
 Stort ons dishwils in 't benouwden.
8. Leert dan spreekken op sijn tijdt / Mijdt en Lijdt ,
 Van sult ghy veel rust verwerben /
 Wie wel spreek't en zwijgen kan / dat 's een Man /
 Die gerust leeft en kan sterben.

Aenmerckings.

D Aer is seeckere spreucke, ofte veel eer een raedtsel,
 't welck op de Stilswijgentheyt gepast wort, van der
 sen

fen fin: 't Is voor een al te nauw, voor twee ruym genoeg, voor drie al te wijdt. 't Welk aldus wierde uytgeleyt: Hebt ghy yet op u herte dat u te nauw is, en ghy 't niet alleen kont dragen, soeckt daer toe eenen getrouwen Vrient, dien ghy u heymlijke noot openbaert, en gaet dan niet verder. Want het is voor twee ruym genoeg: Maer indien ghy 't eenen derden openbaert, dan is 't al te ruym en wijdt. Want selden sal eene saecke als 't tot de derde komt, blijven verholen. Daerom vertrouwt alleen eenen of geene; om dat een getrouwe vriendt een selfame gast is, die selden wert gevonden.

De Oude maelden *Harpocratem*, die den vinger op den mondt hiel, voor een Godt der Stilswijgentheyt af, als mede de Goddinne *Angerona*, die geheel met een kleedt was omsloten: Daer mede sy uytdruckten, dat men alle geheymnissen most bedeckt houden, en den mondt met een zegel toedrukken. Want van geene dingen kondy soo geruft zijn, als dat ghy weynigh met vreemden spreekt, doch meest by u selven.

Cato seyde, *Leert voor eerst u tonge bedwingen, want hy is Gode aldernaest, die met reeden kan swijgen.* *Diogenes Laërtius* verhaelt, dat als *Xenocrates* in 't gastmael wierde gevraeght, waerom, terwijl de andere scherften en krioelden, hy alleen stille sweegh? Antwoorde, *My is noyt berouwt dat ick heb' geswogen, maer dickwils dat ick heb gesproken.* Want hy hadde sijne tijden afgedeelc, en had oock de *Stilswijgentheyt* hare tijdt gegeven.

Leest van 't gebruyck der tonge *Jac. 3.* Daer ghy 't selve wijloopigh sult vinden. *Salomon* seydt *Prov. 18. vers 21.* In de macht der tonge bestaet doot en leven.

Van de Stilswijgentheyt kondy oock lesen in de *Icologia* of uytbeeldingen des verstants, Fol. 487. en vervolgens, waer in ghy sult groot vermaeck scheppen.

Tegen de Gierigen en Verquisters.

Stemme: De May die ons de groente geeft. Of/ Hansjen
 facet het kooren was langh. Of/ Het vinnigh
 stralen van de Son.

- D**E Stemper en een gierigh mensch /
 Die hebben noyt vernoege /
 En ontversadicht in haer wensch /
 Om sich na deughdt te boegen.
2. De Sloock-lust is van snooder aert /
 Van ongetoemde sinnen /
 Die booz sijn mondt geen kosten spaert /
 De lusten te beminnen.
3. Het Vercken is haer beeldenis /
 Dat gulfigh leyt te woeten /
 In dreck en snoode duplenis
 Om sijne last te boeten.
4. De Gulsige die let alleen /
 Hoe hy sijn buck magh vullen /
 Hy is in 't kleyne niet te vreen /
 Maer past slechts op het smullen.
5. De Gierige in 't tegendeel /
 Hoert op eens anders haben /
 Sy gunt haer naesten / noch haer keel /
 Een noodruft om te laven.
6. Dies schrobt en woet sy waer sy kan /
 Om d'arme man te killen /
 En boben dat / soo soeckt sy dan /
 Den huydt hem af te villen.
7. Dees vratigheyt die maect haer graegh /
 Om 's naesten bloedt te swigen /
 Sy jancit altijdt in haere naegh /
 Om 't recht na 't quaedt te buigen.
8. Sy heeft noch ruste noch gemak /
 Maer quelt sich nacht en dagen /
 Hoe sy 't magh krijgen in haer sack /
 En and're menschen plagen.
9. Gelijck het Vercken in sijn mondt /
 D'eyre epichel heeft verkregen /

Soo is haer Slock-lust oock terstont /
Om d'ander mee berlegen.

10. Schutut Slock-lust dan en Gierighent /
Want d'een bzenicht u om 't leben /
En d'ander knaeght het hert vol leyt /
En kan geen ruste geben.

T Hoogenos seyde, Datter meer menschen door de Slock-lust en Gulsigheyt waren om hals gekomen, als door honger.

Van de gierigheyt kondy overvloedigh lesen in mijne *Iconologia*, Fol. 169. 170. Van de Slock-lust leeft, Fol. 171.

Rijckdoms schijn.

Stemme: Schoonste Nymphje van het Wout, &c.

Rijckdom schijnt een heerlijck goedt / in 't gemoedt /
Dat uytwendigh blincht in d'oogen ;
Maer als ghy 't van na besiet / isst niet /
Als een schijn van groot vermoogen

2. Saegghdy wie dit goedt geniet / 't waer noch yet /
Soo 't geraeckte tot den bzenen ;
Maer 't verkrijght dan hoer of dief / leet of lief /
't kan niet tot de beste komen.

3. Rijckdom is een blinde Vrouw / ongetrouw /
Opgeproncht in goude kleeden /
Die midien sy oogen hadt / al haer schat /
Niet aen boeven sou besteeden.

4. 't Schijnt dat sy 't gesicht berooft / en verdooft
Dooz een schaduw onse sinen /
Die als dan betobert zijn / dooz haer schijn /
Om het uytterlijck te minnen,

5. Maer

5. Maer sy schenckat geen ware deught / noch geen bzeught /
 Dieder bloeyt ynt Godts genaden /
 Maer veel onrust dieder doet / ons gemoet /
 Met veel hooghmoedt oberladen.

6. Want de sozge / anghst en smert / krielt in 't hert /
 Als men Rijckdom heeft verkregen ;
 Maer als die verlooren wert / volghet de smert /
 En men is in 't hert verlegen.

7. Ghy weet dat des werrelts goet / is een bloedt /
 „ Die haest sleggert en daelt neder /
 „ Hanght u hert daer nimmer aen / 't sal vergaen /
 „ Deelt daer van u haesten weder.

8. „ Hoe geluckigh is de man / dieder kan /
 „ Diecht gebuycken dese goeden :
 „ Hebt ghy Rijckdom / danck u Godt / voer dit Lot /
 „ En zijt nedzigh van gemoeden.

P *Lutus* of *Pluto*, de Godt der Rijckdommen, is kreupel en blind als hy komt aentreden, maer heeft vleugels als hy wegh gaet. Waer mede sy te kennen gaven, dat men met eerlijcke midlen, kreupel en langhsaem tot de Rijckdom quam, maer soo men die niet in acht nam, datse gevleugelt en in der yl weder wegh stoof.

Democritus seyt, In de menschen steeckt een geduurige begeerte na Rijckdom : kan hy die niet verkrijgen, soo quelt hy sich daer in, verkregen hebbende, is hy vol bekommeringe, maer verlooren hebbende, vol droef heyt ende hertsfer.

Van de Rijckdom leeft *Iconologia*, Fol. 439.

Geen macht soo groot, of sy is een grooter
onderworpen.

*De boosheyd die een Prince doet,
Wort door den Onderdaen geboet.*

Stemme: Ach treurt nu mijn bedroefde Schaepjes. De
Musik: k-nooten slaen in Hemel-sangh, Fol. 78.

Ghy Princen die u Onderdanen /
Met uwen Scepter strenggh bestiert /
Ick moet u hier nu eens vermanen /
Dat ghy u na de reeden stiert ;
Want daer is hooger / die u hier gebiet /
En veel vermoger / die dit alles siet /
En acht op 's volckes verdriet.

2. Ghy meent wel ghy zijt groote Goden /
Als ghy op uwen Zetel sit /
En stelt in wetten en geboden /
Daer elck moet oogen op dit wit ;
Maer ghy sult sterben / vooz u rechter staen /
En sult verwerpen / wat ghy hebt gedaen /
En loon na werck ontfaen.

3. Leegh af u op-geblasen weesen /
U stuur en wezeb' ligh aengesicht /
Dooz grooter Godt / soo moet ghy breezen /
En schrieken vooz sijn strenggh gericht :
Hoe hoogh verheben en hoe groot geslacht /
Dat moet hier beben / oock hoe hoogh geacht /
Dooz Godes groote macht.

4. Wat minder Man vooz u moet breezen /
Dat dreyght u nu een grooter Heer ;
Wilt daerom seer voozsichtig wesen /
En buight u vooz sijn roede neer ;
Want hy is krachtigh / die den blickrem boert /
Die u Hofprachtigh / dus geheel ontroert /
En op u weesen laert.

5. Weest dan in 't hert noyt op-geblasen /
Dat ghy u waent meer als een Mensch /
Daer ghy sult sterben als de dwaesen /

En noyt verkrijgen ulwen wensch:
Denckt dan in 't herte / al heerscht mijne Staf /
Sp is vol smerte / en daelt in het graf /
Gelijck het lichte kaf.

Josephus verhaelt, dat als *Herodes Agrippa* met een Koninghlijke tabbaert op den Rechterstoel sat, en hem de pluymstrijckers voor eenen Godt uytriepen, en kort daer na met seer sware hartnepen wierde aengetast, siende als nu sijn doot voor oogen, keerde hy sich tot sijne Vrienden, en sprack: *Siet nu desen aen, dien ghy als een onsterflijcke Godt hebt gegroet, siet hem nu aen, als die door een doodlijcke noodwendigheyt dit leven moet verlaten, op dat ghy daer door in u loogen werdet bestrast en beschaemt.*

Maet houdt staet,
Onmaet vergaet.

Stemme: Roosmond die lagh gedoken.

Wie de Maet houdt in sijn saken /
Die bestaet een loflijck werck /
Die sal oock ter eeren raken /

Doo? sijn vlytigh oogemerck.

Wie de Maet te buyten treet,
Maeckt sich tot den val gereet.

1. Sonder Mate loop 't in 't wilden /

Al wat ghy ter handen staet /

Want daer doo? sult ghy verspilden /

Al u habe / eer en staet.

Wie de Maet te buyten treet, &c.

3. Wie sijn staet niet wil af-meten /

Als hy jongh is en vol jeught /

Kan 't niet doen als hy versleten /

En tot geene dingen deught.

Wie de Maet, &c.

4. Wilt ghy al u tijdt verloopen /
 En op alle Feesten gaen?
 Wilt ghy quaenslen / tusschen / koopden /
 En op ruymne paden slaen?
 Wie de Maet, &c.

5. Soeckt ghy paerden / hoetsen / boelen /
 Jachten / honden en gerit /
 Deel te hand'len en te woelen /
 Ghy verliest al u besit.
 Wie de Maet, &c.

6. Wicht booz eerst / of ghy mooght springen /
 Wyder als u stock vermagh:
 Wie sijn hertg-tocht niet wil dwingen /
 Nadert spae-beroude en klagh.
 Wie de Maet, &c.

7. Wilt ghy leuen na de veeden /
 Na de maet en billichheit /
 Volghet de wet en goede zeeden /
 En de tucht en eerbaerheit.
 Wie de Maet, &c.

8. Wilt de gulde Maet bennimen /
 Die u tot de deughden leyt:
 Streeft dan eerst met Ziel en sinnen
 Naer 't padt der Godtsaligheit.
 Dan sult ghy in uwen staet,
 Houden een oprechte Maet.

Aristoteles verhaelt in sijne Zeede-konst, als mede Cicero in sijne *Offitii* of Onderlinge plichten, by my in duyts gedrukt: De mildadigheit, seyt hy, stont in bet circkel-punt tusschen gierigheit en verquickinge; want de deughdt houdt de middelwegh tusschen dese beyde gebreecken. d'Eene tegen die al te verre buyten springht, en d'ander tegen die geene die al te siltigh en bekrompen is. Want sonder de middelmatigheit kan ons niet goets toe-komen. Derhalven soo yemandt de Mate overtreet, soo worden oock de dingen, die ons geneughlijck schijnen, walgelijck. Eendwaes den middelwegh des deughdts verlatende, en de gierigheyt willende vermijden, valt tot de verquissinge waer door
 hy

hy dan het gelucksaligh leven te rugge stellende, de straffe sijner onbedachtsaemheyt moet dragen, 't en zy hy tot een beter leven werde over-gebracht. Siet van de Mate in de *Iconologia* of Uytbeeldingen des verstandts, Fol. 315. Oock achter den *Bellerophon* of Lust tot Wijsheyt, Fol. 257. alwaer ghy sult verstaen wat de rechte Mate zy.

Nootdrustigheydts Voorbeeldt.

Stemme: De May die ons de groente geeft. *Of/*
 Het vinnigh stralen van de Son. *Of/* Hansjen
 sneet het koren, &c.

H leeft 'er stil en wel gerust /
 Die sich in 't kleyn kan boegen /
 En die in kleynder stelt sijn lust /
 En scheidt daer in genoeghen.

3. Het zeedigh kleet / dat door de koude /
 Sijn Lichaem kan bedecken /
 Als is het slecht / ja grof en roude /
 't kan tot sijn nootdrust strecken.

3. Hy past niet op Borduur of Zy /
 Flutweel noch wentse hoorden /
 Hem warmt veel bet een slechte py /
 Als goud' of silbze hoorden.

4. Geen oberdaet noch trotse pracht /
 Pasten noch banketten /
 Bekoozen hem / hy die veracht /
 En gaet op 't noodighst' letten.

5. Hy breeft booz geen vervalschte Wijn /
 Gebult in gulde schalen /
 Waer in men menght het doodt venijn /
 Als in des Koninghs salen.

6. Sy zijn de Goden alder-naest /
 Die 't alder-minst behoeven /
 Het obertolligh acht hy quaetst /
 En 't sal hem niet bedoeven.

7. Die 't weynigh is genoegh / die leeft
 In stille ruste bepligh /
 En die in 't kleyn vernoegeen heeft /
 Die leeft vooz Gode heyligh.

D Iogenes lib. 2. Als Socrates wierde gevraeght, wie den Goden alder-gelijkst was? Antwoorde hy, *Die geene, die alder-weynighst behoest; want de Goden zijn geens dinghs behoestigh.* Ammianus lib. 21.

Als Cyrus van sijnen Waert wierde gevraeght, wat hy hem ter maeltijt soude opschaffen? Antwoorde hy, *Niet anders als broot; want ick hoope by een revier mijn avondmael te houden.*

Armoede in een doorluchtigh
 Verstande.

Stemme: Phillis u rouw wordt gespeurt, *Siet de Musjck*
nooten in Lust tot Wijsheyt, Fol. 194.

A Ch! wat lijdt den arme spot /
 Dan meenigh rijck en dertel sot;
 Want veel vzebe berstanden / krijgen daer een deerlijck
 lot.

2. Hebby gelt het sal wel gaen /
 Of anders salmen u versmaen /
 En oock den rugh inrijden / of niet stock en kunypels slaen.

3. Wyheyt is soo edel goet /
 Die leyt vooz d'arme onder voet;
 Want hy moet het verdzagen / wat vooz trotsheydt dat men
 doet.

4. Wil hy 't deughdigh padt in-slaen /
 D'Armoede dzijft hem daer van daen /
 En boert hem ter zijden af / dat hy treet op snode paen.

5. Hy komt noyt tot staet of eer /
 En d'armoe dzucht hem al te seer
 Zoo dat hy wel moet vzeesen / vooz een strengh en dertel Meer
 6. Schoon

6. Schoon hy siet sijn groot verdriet /
 En of hy sucht hy hoedert niet /
 Noch hy kan noyt beginnen / want hy gantsch geen open siet.
7. Hy kan konst noch handel doen /
 d'Armoede kan hem oock niet voen /
 En hy moet mee verteeren / en na slaessche wercken spoen.
8. „ Weest hoor d'armoe dan bezweet /
 „ En zijt doch naer stigh in u geest /
 „ En wilt hy tijds opwaken / en steets op u hoede weest.
9. „ Raechje in dees slaverny /
 „ Ghy blijft een slaef en nimmer vry /
 „ Dus wilt u dan bedaren / en ontwijckt dees tyranny.

A *Leiatius* maelt in sijne Latijnsche Sinne-beelden, de armoede in een doorluchtigh verstandt, aldus af: Datse met een sware steen aen de rechterhandt geboeyt zy, maer datse aen de slinkkerhandt kleyne vleugels heeft, doch die veel te onmachtigh zijn, om den swaren steen der armoede op te heffen. Waer van hy aldus singht:

*Mijn rechter druckt de steen, mijn slinkker vleugels draeght,
 Schoon of my d'een verlicht, noch meer my d'ander plaeght:
 Ick kost door mijn verstandt, recht na de wolcken streven,
 't En waer' my d'armoe bracht tot een rampsaligh leven.*

Oft aldus:

*Soo d'armoe my niet had geknelt,
 Ick waer oock een doorluchtigh helt:
 Schoon of de vlugge slinke wil,
 De steen van armoe houdt my stil.*

Siet hier van de *Iconologia* of Uytbeeldinge des verstandts, fol. 125. *Horatius* seydt: Ach! dese ellendige werpt, uyt vreesse, sijnen hoedt van vryheydt wegh: En ghy siet dat hem sijn Heere, die met hout is geladen, sijne Ezels rugge inrijt. Ja hy wordt met geessels gedwongen, dat hy oock sacken moet dragen.

De ongeruste forge des gemoedts.

Stemme: Maximilianus van Bossu, Of/ Als mijn
 slondtlijn voor handen is. Of/ O Godt
 wy dancken dijner goedt.

W At is een ongerust gemoedt /
 Een suoo slavin van 't leven?
 Die door de forge wordt gewoedt /

Als door een radt gedreven.
 't Is als een ongestumme zee /
 Die vol gewoel en noyt te vree /
 Sich tot geen rust kan geben.

2. Want schiltwacht / trommel noch geschut

Kan dese sozgh verjagen:
 Hy sit gehoeyt / en vree si en dit
 Door overbal en plagen;
 Ja wat dees Mensch ter handen slaet /
 Hy knaeght sijn hert en vreeft boez 't quaet /
 Door listen en boez lagen.

3. Noch schoon paleys / noch staet / noch eer

Kan dese sozgh verdrjyben /
 Hoe hy meer heeft noch sozght hy meer /
 Geen rust kan hy hem blijven;
 Ja al 't Musijck en 't soet gefangh
 Vermaeckt hem niet / noch 't soet geklangh
 Kan dese sozgh verdrjyben.

4. Wat baet dit ongerustigh hert /

In dese sozgh te leven?
 Waer door sijn pijn verdubbelt wert /
 En moet in onrust zweben.

„ En werpt u sozgh op Godt den Heer /

„ En leeft gerust / hoe langhs soo meer /

„ Hy sal u ruste geben.

S Eeckere Vrouw quam by een *Philosooph*, en klaeghde
 over de ongerustheydt haers ghemoedts, en versochte
 raedt hoe sy daer van mocht worden ontslagen. De *Philosooph*
 antwoorde, sy most te vreden zijn, want niemant
 ter werrelt was daer van vry. Sy hiel evenwel aen. Doch

om haer te voldoen, seyde hy, sy soude soo veel linnen tot een hembt affnijden, en gaen daer mede tot een Vrouw, die sy waende de geruste en geluckighste te zijn, en haer bidden, sy wilde het hembt voor haer opnaeyen, en dan soude sy van alle onrust zijn ontslagen. Sy gaet tot een rijcke Vrouw, en verhaelt daer de reden waerom sy 't verfochte, wanende dat dese de aldergelucksalighste was. Maer dese Vrouw wist soo veel moeylijckheyt en ongenoegen op te halen, dat sy het hembt weygerde te naeyen. En alsoo sy vast van d'eene tot d'ander gingh, vantse over al soo veel ongerustheyt en ongenoegen, dat het hembt ongenaeyt bleef. En soo wort noch niemant gevonden, die vry van misgenoegen 't hembt wil opnaeyen, en dus blijft 'et noch ongedaen.

De vruchtbare Reyfiger.

Stemmen: Psal. 100. Ghy volckeren des Aerdtrijcks als

Ruyt byn dooz bergen en dooz dal /
 Doozsoecht de werrelt over al /
 En rijt en rotst al waer ghy wilt /
 Eplaes! ghy tijdt en ruste spilt.

2. Waer dat u Godt sijn zeegen geeft /
 Siet dat ghy daer verneoght in leeft /
 En wenscht niet na een hooger stant /
 Maer weest te vreedden in u landt.

3. Noyt isser landt / waer na ghy rent /
 Die u voech niet de rust onthwent /
 Schoon ghy komt in een ander lucht /
 Noch blijfde by u eygen sucht.

3. Scheept byn na Zemblas Noorder strandt /
 Na China, of na 't Suyder landt /
 Gaet byn de heele werrelt dooz /
 By Indiaen of zwarte Mooz.

5. Wilt ghy u selven niet ontblien /
 Dooz sult ghy daer oock menschen sien /

Dal snootheydt / boosheydt / wijs of mal /
 't Zijn menschen / menschen / ober al.

6. Bzenght ghy daer deught en eerbaerheyt /
 Ghy hebt een goede grondt geleyt ;
 Maer bzenght ghy daer de ondeughdt mee /
 Dan wordt ghy slimmer als het vee.

7. Wie dan in vzeende L anden gaet /
 En is een snoode onderlaet /
 Die sal wel gaen / maer in dien standt /
 Keert hy veel suoder in sijn Landt.

8. „Wie sich dooz reden niet geneest /
 „Dooz 't roeren van een goede geest /
 „Van lucht verandert / niet van 't quaedt /
 „Mits hy sijn boosheydt niet verlaet.

Seneca seydt : Ghy moet van gemoedt en niet van
 lucht veranderen, 't zy dat ghy te water of te lande
 reyft ; want uwe gebreken fullen u over-al volgen. Als
 dit selve yemandt socht te doen, seyde *Socrates* : Wat
 verwondert ghy u ? Wat sal u het reysen vorderlijck
 zyn : Op dat ghy dan uwe ziele mooght behouden,
 staet af van u reyse ; want dit is slechts een swervinge
 van een kranck gemoedt.

Lof der Lijdtfaemheydt.

Stemme : Payane d'Espagne.

W

De lijdtfaemheydt draecht in 't gemoedt /

Die voert by sich een heylsaem goedt ; Wie smaet en

3

alle

alle waerck veracht / Des werrelt's ydelheydt belacht /
 Want soo wy ongeduldigh zijn / Soo meerdert
 noch ons smert en pijn. O! wel geluckigh man /
 Die smaet verdragen kan.

2. De Heydens schreyten dese deughdt
 Haer kinders in / dat sy met vzeughdt /
 Verdragen soudē smaet en schandt /
 En druckten dat in haer verstandt :
 Op dat haer jeughdt gewemen sou /
 Te oefnen Lijdtfaemheyde en trou ;
 Want door onlijdtfaemheydt /
 Verzwaert ons herten leydt.

3. Was Christi Lijdtfaemheydt niet groot /
 Die voor ons trat tot in der doot ?
 Was hy niet by het volck versmaet /
 En van den Joden seer gehaet ?
 Was hy niet een soo slechten man /
 Na als 't uytbaeghsel van de wamm' ?
 Noch droegh hy niet geduldt /
 't Geen hy niet had verschuldt.

4. Dus Lijdt, en Mijdt, in watmen doet /
 Doch houdt daer by een broom gemoet :
 Geen krupt kan u soo heylsaem zijn /
 Als Lijdtfaemheydt in noot of pijn :
 Ghy wordt met geene druck geplaecht /
 Als ghy dit alles lijdt saem draecht.

Want anghst / quetst lijden meer /
Als pijn of scherp geweer.

5. Wat u de Heer voor lijden sent /
Denckt dat hy 't oogh dan op u went ;
Want die hy slaect geneest hy weer /
En die hy wondt verbint de Heer :
Hy sent u doch dees straffe toe /
Dat ghy soud buygen voor sijn roe :
Hy tuchticht doch sijn kindt /
Dat hy soo seer bemint.

6. 't Zy u Godt siecht' of te genspoet /
Of trenrigheyt siert in 't gemoet /
Wy moeten 't al met Lijdtfaemheyt
Verdragen / wat ons Godt op leyt :
Ja tot ter doodt / soo moet ons hert /
Sijn lijdtfaem / oock in noot of smert /
En oogen op het endt /
Tot Godt sijn straffe wendt.

7. Voor Lijdtfaemheyt / Geloof en Hoop /
Soo moet vol-eynt zijn onse loep /
Wy moeten door den kruys-wegh gaen /
En ons gemoedt op Christum slaen /
Die oock den kruys-wegh in-getreen /
Heest doodt en smaect voor ons geleen :
Heest dit de Heer gedaen /
Den knecht sal 't oock soo gaen.

8. Dus moedicht u met vreughdt en lust /
En stelt u hert in Godt gerust ;
En draecht de tucht-roe van sijn handt /
Voor een gewenscht en heylsaem pandt.
Job sprack seer wel / Godt gaf, Godt nam,
Dies Godt voock met sijn hulpe quam ;
Dus weest getroost in pijn /
Godt is u Medicijn.

H Ebr. 12. 11. Alle kastijsdinge, als sy tegenwoordigh
is dunckt ons geene vreughde maer droefheyt, maer
daerna falsse geven eene vreedsaem vrucht der gerecht-
tigheyt, den geenen, die daer door zijn geoeffent.

Prov. 14. 17. Wie ongeduldigh is, verтоont sijne dwaef-
 heyt. *Prov. 16. 32.* Een lanckmoedige is beeter als een
 stercke.

Seneca verhaelt in't vierde boeck vande Deught: Soo
 ghy grootmoedigh zijt, soo sult ghy nimmermeer oor-
 deelen, dat u smaect geschiet. Van uwen vyant suldy seg-
 gen, hy heeft my geene schade gedaen, maer heeft wel
 een gemoet gehad, om my te beschadigen. En soo ghy u
 vyandt in uwe macht mocht hebben, soo sal dit u wrake
 genoegh zijn, dat ghy uwen vyant had konnen bescha-
 digen. Maer dit suldy weten, dat het een eerlijcke en
 goede aert van wrake is, dat men sijnen vyandt te goede
 houde. Draeght derhalven u smaect geduldigh, en be-
 schuldigh hem niet. Wat geschiet is, kan niet werden
 verandert. Door Lijtsaemheyt wort alles overwonnen.

Tegens de Hoovaerdye.

Stemme: De Schoone die my martiliseert. *Off*
 Na dien het bitter gaet voor 't soet.

De Hoovaerdye spreekt.

Wat ben ick sehoon / en wel-gedaen /
 Gelyck eens koninghs kindt ?
 Ick magh by doo? de werrelt gaen /
 Dan Dyers seer bemint :
 Als ick mijn denghdt en schooneheit stel te pronck /
 Elck siet op my als ick haer slechts belonck :
 Ick ben geciert van boven tot beneen /
 Met Diamant en meenigh kostel steen.
 2. Ick ben een Prins / wanneer ick troe /
 Als ick my stel ten toon /
 Verstandigh / rijck / en wel te bree /
 Doo? al de werrelt sehoon.
 Wanneer ick in den spiegel my beschouw /
 Soo dunckt my dat ick ben eens Princen Vrouw :

Wacht

Waer sou my dan het slechte volck versmaen ?
Die ich veracht / en treckte my niet aen.

De Needrigheyt des Herten antwoort.

3. Is dit de schaone Hoovaerdy /
Met al haer hoofds gestreel ?

Daer ghy doch zijt een buyle py /
En hebt by Godt geen deel.

Ghy maden-sack / ghy buyle dreck en stof /
Hoe bromt ghy wt / en stelt u aen soo grof ?
Weet ghy dan niet dat ghy oock sterben moet /
Daer pier of wozm haer met u lichaem voedt ?

4. U Vader de verrottingh is /
En dat is oock u erf /

U Moeder oock der wozmen is /
Haer Suster / doen sy sterf.

Wat hebt ghy doch / waer op ghy stoffen meught ?
't Is Godts geschenck / en niet u eygen deught.

De trotse gaen en komen tot den val /
Hoe hooger bergh / te dieper is de dal.

5. Weet ghy dan niet dat Lucifer,
Oock hoogh verheben was ?

En Engel Godts / een held'ze ster /
Die blonck als 't klare glas.

Wat was 't al ? Sijn snode Hoovaerdy /
Maecht hem een Satan dooz Godts heerschappij.
Hy wierd' geschopt van Godes aengesicht /
En afgrondt toe / gelijk een duyvels wicht.

6. En ghy waent noch te zijn Godts kindt /
Dat sal ten Hemel gaen ?

Daer ghy de werrelt soo bemint /
En past op geen vermaen ?

O ! neen u vracht en op-geblasen schijn /
Laet geensins toe een Hemels kindt te zijn.
En ghy meent dus / te klimmen booz Godts troon /
Dooz Hoovaerdy siet niemant Godes Soon.

7. Wat leert u doch Godts heyligh woort /
Waer booz ghy schpicht en beeft ?

Dat hy moet gaen dooz d'Enge poort /
Die booz Godt heyligh leeft.

Godt leert u ootmoet en sachtmoedighejdt /
 Om Christ te volgen in sijn nedzighejdt ;
 Dies nam hy aen een 's knechts gestaltenis /
 Die tot den doodt des kruys gehoozsaem is.

8. En ghy wilt dus gepronckt daer heen /
 Dol weeld' en dertelhejdt ;
 En sieets het ruymie padt betreen /
 Dat ten verberbe leydt ;

„Het trotse hert is booz den Heer een stank /
 „Een byle reuck / en een bergifte dzank.
 „Legh af / legh af / u snoode Hoovaerdij /
 „Doet boet' en bidt dat Godt genadigh zy.

P *Row. 31. 30.* staet : Lieflijckheydt is bedrieghlijck,
 en schoonheydt is ydel. Maer een Vrouwe die den
 Heere vrees, verkrijght haer selfs een lof.

L. Vives seyt oock: Een vrouwe moet geen stuur ge-
 sichte hebben, niet geyl in woorden zijn, niet onbe-
 schaemt in haer doen, niet wilt en hoovaerdigh in haer
 gebeer, niet dertel in hare gangh, niet broodt-dronc-
 ken in haer spreken: Maer dat selfs hare gestalte des
 lichaems een afbeeldsel zy van haer gemoedt, vroomig-
 heyt en geschicktheyt.

Tertullianus seyt ook: Wilt ghy vrouwen u verciere-
 n, komt toegerust met de welricckende salven, en vercier-
 selen der Apostelen, met de eenvoudigheyt, oprechtig-
 hejdt, en schaem-roode kuysheydt, en de oogen met
 schaemte en stilswijgentheydt des Geests beschildert,
 stekende voor uwe Baggen, Godts Woordt in uwe oo-
 ren, knoopende aen den hals het jock *Christi*. Onder-
 werpt u uwe mannen, als u hoeft, en ghy sult genoegh
 verciert zijn. Houdt de handen besigh met de wolle,
 spijckert uwe voeten in huys, en sy sullen u meer als het
 goudt behagen. Kleedet u met de zijde der Godtsalig-
 heyt, met de sijne spin-zijde der heyligheyt, en met het
 purper der kuysheydt. Als ghy dus opgepronckt zijt,
 suldy Godt tot eenen Minnaer hebben.

De Edele Natuur.

Stemme: Si tanto gratiosa.

O Edele nature

Hoe heerlijck zijt ghy van Godt geschapen/
Ons vreughd' tot aller ure/

Dan onderhoudt/ een seer noodtwendigh wapen/
Waer door de Mensch/ verkrijght sijn wensch/

En leeft van uwe gaben/
En van u vruchten/ daer wy ons met gemichten /

Mede laben.

2. O milde Doester Vrouwe /

Die wyt u schoot schenckt allerleye zegen /
Ghy zijt ons seer getrouwe ;

Want door u vloeyt des Hemels dauw en reegen ;
Ja Mensch en Bee / die voedt ghy mee /

En vrenckte met u borsten /
Dat wy na reynen / u soete melck-fonteynen /

Stadigh dorsten.

3. Ghy doet u schoot slechts open /

Stracks wy na u seer vierighlijck verlangen /
Wy leden steets in hoopen /

Om door u gunst de vruchten te ontfangen.
U bloeyfel doet / alree 't gemoet /

Dan vreughde opwaerts stijgen /
Waer door w' ons boeden / door hoope / om u goed'ren

Te verkrijgen.

4. Al wat Godt wil bereeren /

Dat schaft ghy ons soo mildt en goederieren /
Ja wat wy self begeeren /

Dat komt / door u / op ons nachomers zwieren /
Ja had ghy meer / ghy soud veel eer /

Met zegen ons besproepen ;
Want wy bemercken / dat Godes wonder-wercken /

Ons toe-bloeyen.

5. Wy hebben stof te loben /

Dat Godt de Aerd' om onsent wil ons zegent /
En dat hy daer en boben /

Door soete dauw 't gewas en 't belt beregent ;

Ghy geeft ons stof / dat wy Godts lof /
 Dooz uwe gunst vermeerren /
 Dat wy sijn wercken / met aendacht en opmercken /
 Steets bereeren.

DE Natuure die sich altijd tot het beste keert, is van Godt heerlijk geschapen, en door sijnen zeegen soo deeltse en teeltse ons alle vruchten, en wat leven heeft ontfangen, mede. Sy verciert selve de edelheyt met heylige zeeden. Want daer is niets edel dat ghebrecklijck is. Derhalven soo verтоont ons de Natuur over al hare gaven, soo datse wel edel magh werden genaemt. En men soude de natuur niet edel mogen noemen, indiense alleen met den naem en niet met de daedt uytbromde.

Klachte over de quade tijden.

Stemme: Jonge Dochters vol van jeughe;

Hoor vast klagen van de tijden /
 Dat die heel verrandert zijn /
 Datse krielen vol benijn /

Datse zijn vol druck en lijden /
 Snooder als de oude tijdt /
 Dol gebeynstheyt haet en nijdt:

2. Dol bedrogh en snoode vonden /

Tot des eben naestens scha;
 Ja men looyt de hoosheyt na /
 En men scooft sich in de sonden /
 't Is vol karmen / krijgh en mooyt /
 't Gene quaedt broet 't ander voort.

3. Men gaet proncken en hooveeren /

Met veel' overdaet en pzaecht /
 Daer men op geen Gods-brucht acht;
 Ja met vzaffen en met sineeren /
 Breynght men dooz het erflijck goet /
 Dat men soo besuuren moet.

4. 'k Sie de tijden heel bedorven /
 'k Sie het onderst' lobben staen /
 'k Sie de deughdt en eer vergaen /
 Liefd' en trouwe zijn verstorven /
 Dalsheyt / logen / hooberdy /
 Heerschen nu en schelmerp.

5. Wromigheyt die leyt verschoben /
 En men acht naer nergens meer ;
 Ja men past op Godt noch eer /
 Ongerechtigheyt drijft boven /
 Waer ghy oock den rugge keert /
 Liefd' en trouwe zijn verheert.

6. Ach ! mocht ick den tijt beleven
 In haer oud' en slechte stant /
 Liefd' en trouwe in het landt ;
 Maer nu gaet sich elck begeben /
 Tot de tweedzacht / haet en list /
 Tot gekijfen woorden twist.

7. „ Al vergeefs wy menschen klagen
 „ Over dese sinneden tijt /
 „ Die soo ras daer heenen glijt /
 „ 't Zijn alleen der sonden plagen /
 „ En ons suoot en quaedt gemoet /
 „ Dat ons dees ellende doet.

8. „ 't Zijn al een en selfde tijden /
 „ Die 'er boozmaels zijn gewest ;
 „ Maer ons ongestade geest /
 „ En de ondeughdt doen ons lijden :
 „ Blijft slechts broom in u gemoet /
 „ Deughde maect de tijden goet.

Heronymus seght in sijne uytlegginge over den Predi-
 ker Salomonis : Seght doch niet dat de voorige tij-
 den beter zijn geweest als dese , de deughdt maect de
 tijden goet , de sonde quaet.

Seneca seght oock: Dit hebben onse Voor-ouders al ge-
 klaeght , dat wy nu oock klagen, en onse nakomelingen
 sullen 't oock klagen, dat de goede zeeden zijn verandert,
 en

en dat de boosheyt de overhandt heeft, en dat alle menschlijke ke dingen arger worden, en tot alle schelmerye vervallen.

Vriendtschaps Beeldt.

Stemme : O schoonste Herderinne.

W Alt ghy Vriendtschap pleegen / uyt een redelijck ghy
moet /
Soo let eens ter deegen / wat de ware Vriendtschap
doet.

Vriendtschap maect een vast verbant,
En een onverbreecklijck pandt.

2. Vriendtschap moet steets bloeyen / soo in Vorst als
Somer tijdt /

En in onspoet groeyen / tegen alle haet en nijdt.
Vriendtschap toont sich altijd bly,

Soo van verre als na by.

3. Sy kleeft in het herte / schoon sy ver' gescheyden is /
't Zy in vzeughdt of smerte / en in rouw en droeffenis.
Vriendtschap toont haer altijd bloot,

't Zy in leven of in doot.

4. Vriendtschap is goedtaerdigh / die steets op het wel-
doen siet /

Om te helpen baerdigh / schoon sy 's anders niet geniet.
Vriendtschap toont een open hert,
Die met deughdt vergolden werdt.

5. Sy weeght de gebzecken / op de schael van reedlijck-
heyt /

Cot een oprecht teecken / van haer liefd' en billichheyt.
Wie dat ware Liefde toont,
Oock sijns Vriendts gebreck verschoont.

6. Hebt ghy deught verkregen / toont die weder aen u
Vriendt /

En laet noyt verlegen / schoon dat hy 't niet heeft verdient.
Vriendtschap toont een bly gelaet,
Waer sy keert of heenen gaet.

7. Sy is als de roosen / aengenaem van reuck en geur /
Die'er altijd bloosen / want sy dzinght de herten deur.

Vriendt.

Vriendtschap moet in vreughd' en pijn,
Met de wil' vereenicht zijn.

8. Maer gebeynsde Dzienden / bliegen wegh als 't lichte
kaf /

En zijn als de winden / die'er waepen op en af /

Even als de mist verdwijnt,

Als de Sonne daer op schijnt,

9. Sy is reyn van binnen / onbesmet en sonder gal /

Die haer siure sinnen / reyn en kups behouden sal,

Vriendtschap soeckt geen eygen baet,

Door bedrogh noch inood verraet.

10. Wie soo eed'len kroone/hier kan drucken om sijn hoofd /
Magh wel staen ten toone / want sy's werreltds glants ver-
dooft.

Herten die de Liefde voedt,

Zijn in als gelijk van moet.

11. Hebt ghy een verkregen / die u heyl en beste weet /

Houdt dat booz een zegen / als een schoon beperrest kleet ;

Want een trouw inborstigh hert,

Selden hier gevonden wert.

12. Doch de ware Dziendschap / die bestaet in Godt alleen /

En in ware kindtschap / die met Godt is een en een.

Vriendtschap op Godts grondt geheyt,

Duurt tot in der eeuwigheyt.

Siet de Musijk-nooten voor Fol. 87.

Zeno *Citticus* gevraeght zijnde, wat in der daet een vriendt was? Antwoorde, *Een tweede ick*. *Plutarchus* seyde: Gelijk de musijk bestaet uyt verscheyde soo grove als scherpe geluyden, door de reeden alsoo gelijkicht, soo bestaet oock de vriendtschap, van gelijken: *Salustius* seydt: Eenerley te wenschen, eenerley te haten, eenerley te vreesen, bint de Menschen by een; doch dit is onder den goeden vriendtschap, maer onder den quaden, is 't geveynstheydt. Wy noemen dit vriendtschap, seydt *Aristoteles*, waer oprechte wederliefde is. *Seneca* seyde, dat *Hecaton* sprack, Ick sal u de vriendtschaps-konst vertoonen, sonder medicijnen, sonder kruyden, en sonder eenige toover-dichten: *Soc*
gby

ghy wilt bemint zijn, bemint dan oock. Salomon seyt in sijne Spreucken, c. 17. 2. Wie de overtredinge bedeckt, die soeckt vriendschap, vers 17. Een vrient heeft altijt lief, en wort in der noot, als een Broeder geboren. Syrach seydt c. 6. 14. Een getrouw vrient is een stercke vastigheyt, wie die heeft, heeft een groote schat.

Aert der Gierigheyt.

Stemme: Onlanghs als Boxvoetjen.

D E stadige honger na geldt en na goedt /
 Geen bzeughde noch deughde doet aen het genoeedt:
 Wie nimmer met reen / sijn sinen bestiert / Die
 is noyt te breen / hoe hy woelt en tiert.

2. Want rijckdom noch schat kan de bzecke versaeu /
 Maer hy is onrustigh in 't geen hy grijpt aen:
 Sy steurt hem sijn slaep en maeckt hem benout /
 Om dat hy soo woelt en haecht na het goudt.

3. Dooz 't knagen van 't herte / hy stadigh aen quijnt /
 En boelt dan de sinerte / die nimmer verdwijnt.
 Geen water noch buur beletten sijn lust /
 Waer dooz hy dan schier / heeft nimmermeer rust.

4. Hy janchter gestadigh gelijk als een hondt /

Die alles op-zwelligh met openen mondt /

Hy loert op den broeck die hy der aensiet /

Met gulfigh gestock / dat hy die geniet.

5. Dus is van de Drecke in 't herte bekneelt /

Om dat hy niet alles heeft in sijn gelwelt ;

Schoon dat hy den buyt heeft in sijne kist /

Doo pooght hy na meer dooz roof en dooz list.

6. Hy isser als eene van watersucht kraeck /

Die stadigh wil hebben noch meerdere dranck :

Schoon dat oock sijn lijf van 't water opzwellt /

Doo soecht hy meer vocht / hoe 't hert hem oock knelt.

7. Dit is van der snooden roof gierigaerts aert /

Hoe meerder van schatten / hoe meerder bezwaert ;

Schoon hoe hy sijn kas opstapelt en bult /

Doo blijft hy beladen vol ongedult.

8. Hy is als een Kuycken-dief nimmer verfaet /

Die altijd vol anghst is wanneer hy 't verlaet /

Hoe wel het een roof is en 's anders mans goet /

Hy zwellicht het op in sijn ruym gemoet.

9. Zijt ghyder een Christen in daedt en in schijn /

Ghy schoutwt doch dees plage / alwaer het u pijn ;

Want wieder in slocht een ander mans zweet /

Die braecht 'et weer uyt met veel herten leet.

Hier by sal niet qualijck passen, 't geene *Alciatus* in
sijne Sinne-beelden uyt-druckt, by ons uyt het La-
tijn na-gevolght, die ghy in onse *Iconologia*, of Uyt-
beeldinge des Verstandts, fol 424. kont na lesen; alwaer
de Kuycken-dief, aen sijne Moeder, over sijne be-
nauwtheyt, klaeght, van 't geene hy onrechtveerdigh
had ingeswolgen, en hare antwoorde daer op.

Ghy Kuycken-dief, ghy groote vraet,

Van 't grouwlijck schocken onversaet,

Die swelghet en gulpt weer uyt u keel,

't Gestoolen goet, 't geroofde deel :

Ghy klaeght u Moeder al u leet,

U bangen noot, u pijn en sweet,

En dat door 't braecken en bedrijs,

U darmen barsten in u lijf.

*U Moeder seght, Soon; weest te vreen,
Ghy hebt van 't uw' geen schae geleen,
Al spoundy schoon u vleesch en bloedt,
Dat is doch maer eens anders goedt.*

De Geestelijcke Schipper.

Stemme: Gelijk een Duyfjen in 't wilde.

Wilt ghy de Zee bezeelen /
 Zoo let wel op 't Compas,
 En wilt de drooghte peplen /
 Of ghy verbalt seer ras /
 Op klippen of op sanden /
 Waer op ghy schip-bzeuck lijdt;
 Op dat ghy niet vergift u tijdt /
 Doch op u hoede zijt.

2. Ghy moet u Schip bestieren /
 Met eenen vasten loop /
 Niet such'ten noch niet zwaeren /
 In een onseck're hoop /
 En niet in 't wilde zwerben /
 Dan d'een op d'ander kust /
 En wenden 't Schip na uwe lust /
 Of ghy verliest u rust.

3. Want menigh dief en roover /
 Hoert op verradery /
 Indien hy u komt ober /
 Dan seght ghy in de ly:
 Dan is u Schip verloozen /
 En in der dieben handt /
 En ghy verliest dat kostlyck pandt /
 Tot eygen schaed' en schandt.

4. Wilt d'Opper-stierman sineeken /
 Dat hy u Roer bestier /
 Want hy kent alle streecken /
 En voert het opper vier /

Waer na dat ghy moet zeylen /
 En volgen dese bloot /
 Op dat ghy soo ontwijcht den doot /
 De barningen en noot.

5. Dees Zee / die is de werrelt /
 Die ghy bezeplen moet /
 Hoe schoon die schijnt beperrelt /
 's 't Is een verbolgen bloet.
 Die doot bedrogh en lagen /
 U beele stricken spreyt /
 En die u Ziel ten quaden leyt /
 Hoe schoon doch dat sy vleyt.

6. U Mast, laet zijn 't Geloove,
 Het Seyl, de Liefd' ter deughdt,
 De Hoope stelt daer boven /
 Als uytkomst van u bzeughdt:
 't Plicht-anker laet dat wesen /
 De grondt der saligheyt,
 Fonteyn van Godts barmhertigheyt /
 Den bzomen Mensch bereyt.

7. Wilt in dit Schip dan laden /
 Een schat van 's Hemels goetd /
 De volheyt van genaden /
 Een hert met ware boet:
 't Gebedt dat sal u helpen /
 Schoon ghy een leck verkrijght /
 Maer ghy moet pompen dat ghy hijght /
 't Gebedt ten Hemel stijght.

8. De Noord-ster moet ghy houde /
 Godts woordt / hoor u gesicht /
 En schieten / als vertronwde /
 Op Christi boogh, na 't licht.
 De Engels zijn gelepders /
 Die tot u hoede staen /
 En u in geene noot af-gaen;
 Dus weest niet meer belaeen.

9. Wie dus doot Zee kan varen /
 Met Godes Geest hoor wint /

Die breeft noch storm noch baren /
 Noch yet dat hem berflint;
 Dus pooght ter blijder haben /
 Ce loopen van het strandt /
 Na 's Hemels reuwich Daderlandt /
 Daer Godt u biedt de handt.

Siet de Musijck-nooten voor Fol. 85.

Des Ouderdoms Vermaeck.

Stemme: C'est ce Mars. Of / 'k Wil van 't Honing-Byken
 singen. *Siet de Musijck-nooten in Lust tot
 Wijsheyt, Fol. 155.*

Wil van het oude Gilde singen / en haer vzeughdt /
 'k Wil mijne pen te rugghe dwinghen / van de
 jeughdt /

En sien an / d'oude Man /
 Hoe die in sijn staet / de lust vergaet.

2. 's Werrelts vermaeck en d'pdelheden / bliegen heen /
 Dies wil hy sijne tijdt besteden / in gebe'en /
 En 't gemoedt / dat ons boedt /
 Bereyden tot dien dagh / die 't al vermagh.

3. Min en de lust en snoode daden / gaen booz hy /
 Dies is hy los en onbeladen / van 't gebuy /
 Van 't geweld / dat ons quelt /
 En ons ter zijden voert / en 't hert beroert.

4. Al 't tijt-verdrijfen minne-blagen / zijn vergaen /
 Dies hy verslijt sijn oude dagen / en siet aen /
 Al 't geraec / en hoe dwaes /
 De Menschen in haer doen / de lusten voen.

5. Hy stelt sijn hoop en sijn vertrouwen op den Heer /
 En soeckt paleys noch burgh te bouwden / maer let meer /
 Op een baer / die hem naer /
 Het duyster graf gelept / dat hem verberpt.

6. Schoon hem de rampen overkomen / hy verstaet /
 Dat oock de jeught en alle vrome / dit aengaet;

Dies leeft hy / stil en byp /

En denckt in dit gebal / elck sterben sal.

7. Schoon hem de wyterlijke oogen / 't licht verbien /

Soo pooght hy doch / na al 't vermogen / meer te sien /

Want hy let / in sich bet /

Hoe dat hy sal bestaen / na Godt te gaen.

8. Dies hy gebuyckt verstant en reden / en bescheyt /

Wijsheyt en deught / en goede zeden / matigheyt /

Om bequaem / aengenaem /

Door Godt den Heer te zijn / in daedt en schijn.

9. Schoon hem de leden heel verstyven / 't hert is gautw /

Hy weet dat niemant hier sal blijven / dies hy nauw /

Stelt sijn perck / en sijn merck /

Op Godes padt en woort / na 's Lebens poort.

10. O! wie dat in sijn jonge dagen / dit kan sien /

Die sal al jongh / booz ramp en plagen / d'ondeught blien /

En sijn oogh / slaen om hoogh /

Ma Christi Leer en Wet / ons booz-geset.

Cicero seyt in sijne *Philippica* : De langhe slaep, de wellusten, het spelen, en alle jeughdige vermaecklijckheden, verdrijft de tijdt uyt den Ouden, gelijk een Medicijn; maer daer en tegen verkrijgen sy andere gaven des gemoeds, als wijsheyt, matigheyt en andere deughden, die den ouden luyden betamelijck zijn.

Diogenes Laërtius seyt, in 't leven van *Solon* den Athenienser, dat men de Jongelingen, die noch de wellusten waren onderworpen, van het Overigheys Ampt moft afweeren, maer Oudo daer in stellen, die van dese herts-tochten vry waren.

Seneca seyt, Wanneer de oogen des lichaems in den Ouden verdooft werden, datie dan te scherper met de oogen des verstandts, beginnen te sien.

Horatius, spreekende tot de begeerlijcke en hoogmoedige Ouden, seyt: Ghy fiet dat de eenen dagh den anderen voortdriest, en dat de nieuwe Manen altijd ver-

dwijnen, en ghy laet marmorsteenen, om paleysen te bouwen, doorsagen, niet gedachtigh zijnde, dat ghy tot u lijk een graffteede behoorde toe te stellen.

O ellendigh lot veeler Ouden! die hoewelse een seer kleyne reyse hebben te doen, nochtans om veel reysgelt, en om hare huysen en schatten zijn besorghet.

Broosheyte van des Menschen leven.

Stemme: Laestmael in 't kriicken van den dagh.

Elyck een bloem op 't veldt hergaet /
Seer hozt en broos / schoon 't heerlick staet /

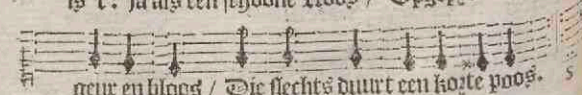
Soo is ons leven oock / Als 't bladt van eene
Ja 't is als wint en roock:

Boom / En 't loopen van een stroom / Soo bluchtigh

is 't: ja als een schoone Roos / Opgeproucht niet

geur en bloos / Die slechts duurt een korte poos.

2. Wy klagen dat der dieren aert /
Een langer leven heeft /
En dat de mensch / die meer is waert /
Godt soo hozt leven geeft :

Waer in hy met verstandt /
 Kost nemen 't al ter handt ;
 Waer dat de doodt / als 't noch in 't bloeyen was /
 Snel verbyzift dit teed're glas /
 Ja tot gruys / tot stof en asch.

3. Ons klacht' is onrecht en verkeert /
 Want Godt is 't die 't bestiert /
 En die ons dooz dees broosheynt leert /
 Hoe hy sijn wercken ciert /
 En dat hy is die geen /
 Die 't alles schickt alleen /
 Dat hy den mensch sijn heerlijkheyt vertoont /
 En niet soo veel gaben kroont /
 En niet deughde rijckelijck loont.

4. Ten eynde hy sou haerdigh staen /
 En 't korte leben sien /
 En sijn gemoedt ten Hemel slaen /
 En alle ondeughd' blien /
 En dencken dese dagh /
 De laetste wesen magh ;
 Wat weet ick Heer / wanneer ghy mijne dzaet /
 Die soo los en wanckel staet /
 Met u seyssen neder slaet :

5. Ons leben is gelijk een droom /
 Die snel en ras verblieght /
 Waer in men sonder vrees of schroom /
 Sich selve seer bedzieght :
 Men let op seckerheydt /
 Die ons / eylaes ! verlepdt ;
 Maer wie belooft ons 't schoone morgen-root ?
 Want op heden komt de doot /
 Die ons van ons glants ontbloomt.

6. Ons leben is maer eenen dagh /
 Hoe heerlijk dat het schijnt /
 Dol smerte / rouw en naer geklagh /
 Dat in der haest berdwijnt :
 Wat baet dan 's werreltds pracht /
 Die by Godt is veracht ?
 Een ned'zigh hert / dat is by hem ge-eert /

Dat hier willigh sterben leert /
En sich tot den Heer bekeert.

7. Verlaet u dan op 't leven niet /
Want alles moet vergaen /
Het is een krank en teder riet /
Daer op ghy niet mooght staen.
Dus denckt mijn leven sijt /
Wy hebben nu noch tijt.
Ick stel my dan in Godt den Heer gerust /
Die is al mijn bzeughd' en lust /
Tot hy mijn lamp wytblust.

VAn 't lange, korte, beefige, aendachtige, menschelijke, en ongeruste leven, leeft daer van in de *Icologia* of Uytbeeldinge des verstants, fol. 486. en vervolgens, waer in ghy groot vermaeck sult scheppen. Leest oock daer op, de voorspoet des levens, fol. 566. daer hy eygentlijk sal aenwijzen wat dat selve is.

Seneca seyt in sijne Brieven: 't Is onseker in wat tijde en plaetse u de doot verwacht, en derhalven sult ghy die op alle tijden en plaetsen verwachten.

Vluchtigheyt deses Levens.

Stemme: Het glas van mijn geneughd' is afgeloopen.

Mijn lamp is haest geblust / en ylt ten
Dies vind' ick weynig rust / maer meer el-
epnde / Du ick het al beschouw en sie van binnen /
kende /

2. Schouw ick het Kroosje aen / en hoe 't ontloochen /
 Moet in der haest vergaen / verslens / gebroocken /
 Van denck ick hoe ons jeughd en vrolijk bloosen /
 Sal als een bloeme fraen / en in der haest vergaen /
 Gelijk de Kroosen.
3. Wanneer een buur'ge pijl wordt aengesteecken /
 Dan blicghet' in aller pl / na 's Hemels teecken /
 Ja stijght met hare blam / tot aen de Sterren ;
 Maer stracks verdooft haer licht / hoor yders aengesicht /
 En swijft om verren.
4. Soo wozt des menschen roem oock haest verstoeken /
 Ja als een teere bloem / seer ras verschoben /
 Ja wozt als 't helder glas seer haest verbroocken /
 Hoe vrolijk dat het schijnt / het seyt wanneer men 't pijn /
 Terstont gedoocken.
5. Schoon ons begeert is langh / soo zijn ons' dagen /
 Seer hozt en 't leven krank / vol rouw en klagen :
 Wy hoopen dat de tijdt ons noch sal geben /
 Verheventheyt en staet / daer elck sich op verlaet /
 En langer leven.
6. Maer ach verdoolde mensch ! let doch op 't ende /
 En wilt u yd'le wensch / hier van afwende :
 Bedenckt hoe jongh en oud' doch moeten sterben /
 Om namaels beter loon / en heerlijcker kroon /
 By Godt te erben.
7. Al tijdt die is na by / wilt hier op merken /
 Want niemant is hier by : let op u werken :
 Ghy kondt noch nu noch dagh u vast belooben /
 Denckt dan mijn tijdt vergaet / en al mijn toe verlaet /
 Zoek ick hier voren.

Van het korte en vluchtige leven, leest daer van inde *Iconologia* of Uytbeeldingen des verstandts, fol. 287. daer suldy alles geleert en trefflijk vinden beschreven.

Overweeginge des doodts.

Stemme: Ach treurt nu mijn bedroefde Schaepjes, Siet de Musijk-nooten in Urania of Hemel-sangh, Fol. 78.

Wie dat den doodt kan overwegen /
En altijd op sijn eynde sien /
Die vint sich nimmermeer verlegen /

Maer sal altijd het quade blien :
Hy sal de sonde en de ydelheyt /
Die ons verwonden / en al wat ons bleyt /
Versmaen in eeuwigheyt.

2. Hy weet sijn eynde is onsecker /
En staet alleen in Godes handt /
Hy moet doch drincken uit dees beecker /
En starren na een beter Landt :
Hy siet de werrelt en haer valsche gelaet /
Schoon die beperrest en verheben staet /
Met al haer pracht vergaet.

3. Hy dencht dees dagh de laetst' sal wesen /
My hoom oock ober wat Godt wil ;
Want ick ben buyten schzick en breefen /
Dies houd' ick my gerust en stil :
Ick weet mijn dagen gaen al soetjes heen /
Wat wil ick klagen / of met veel geween /
My quellen buyten reen ?

3. Mijn glas moet alle ure verloopen /
Wat weet ick wanneer Godt mijn dzaet /
Hf-korten sal? dat ick mijn hoope /
Sou stellen op quae toeverlaet.

Ach! neen mijn leven is soo broos als glas /
't Wordt snel verdreeben / ja als stof en asch /
Ach! het verstuyft soo ras.

5. Waer op wil ick my dan verlaten /
Wy zyn van aerd' en leem gemaeckt /

Wat

Wat kan my doch dit leven baten /
 Waer dooz men slechts / in sonde raecht ?
 Laet my dooz 't sterben / want het moet geschien /
 U Rijck be-erven / en u Godtheyt sien /
 En alle boosheyt vlien.

6. „ O! die heeft dagelijks in gedachten /
 „ Als dat hy eenmael sterben moet /
 „ Die sal dees aerdt'sche lust verachten /
 „ En starren op een beter goedt /
 „ Op 't vast geloobe / dat op Christum fiet /
 „ Die ons van boben / na veel berdziet /
 „ Sijn troost en hulpe biet.

7. „ Dees doodt sal my geluckigh wese /
 „ Want Christus is my booz gegaen /
 „ Soo dat ick nu den doodt niet vrees /
 „ Hy heeft den bloeck booz my voldaan /
 „ En mijne sonden dooz / sijn dierbaer Bloedt /
 „ Die my verwonden / dooz sijn doodt geboedt /
 „ Hy is mijn hooghste goedt.

8. „ En als de Bruydegom komt kloppe /
 „ Geef dat ick wesen magh gereet /
 „ Dat ick mijn doze niet herstoype /
 „ Maer trecke aen het Bruylots-kleedt /
 „ En dat mijn lampe / met oly gesaen /
 „ Dooz alle rampen / magh vaerdigh staen /
 „ Wanneer hy komt gegaen.

Opmerckinge.

D Ruckt dit in u gedacht, en hebt den doodt voor oogen,
 Dan suldy steets de sond', en 't quade over mogen;
 Want dit maect u gerust, dat ghy in alle noot
 U troost, dat alle ramp sal eynden met de doodt:
 Dan suldy's werrelts lust vertreden en verachten,
 En door oprechte boet' na 't saligh eynde wachten,
 En lijdt saem zyn in ramp, om dragen 't ongeval,
 Om dat u Godt hier na de rust verleenem sal.

Lipfius seydt in sijne Burgerlijcke aenmaningen: O el-
 lendige! ghy vrees altijd voor 't geene ghy eenmael moet
 uyt-

uytfaen, dit vreesst ghy, dat by u staet, dat ghy niet soudt vreesen.

Seneca seyt in sijnen 30° Sendtbrief: De doodt is de haven van alle ramp-spoeden, en een schuyl-plaetsse van ons ellendigh leven. Gedenckt dat de gryse rimp'lende jaren zijn bloemen van de doodt, en dat de doodt een vrucht is van de ruste. De doodt is een ruste van alle droefheyt en ellende, en sy snijt aller menschen rampen af. Daer is geen reyse sonder uytkomst.

Hieronymus seyt in sijnen Brief tot *Paulinum*: Wie dagelijks gedenckt dat hy moet sterven, sal het aerdtische licht verachten, en sich door ware en ernstige bekeeringe, tot een zalige doot voorbereiden, en sich in de oprechte Godtsaligheyt bevljtigen. Hy sal de tegenspoedige rampen willigh verdragen, en met brandende begeerte na het eeuwige leven verlangen.

Doodt der Grooten.

Stemme: O slaep, o soete slaep, &c.

Godt sprack tot den Vorsten Israëls, Psal. 82. 6.

Ick heb geseyt / waer in ghy u verblijdt /
 Dat ghy te saem verheben Goden zijt /
 En kinderen die hoogh / in yders oogh /
 In u Majesteit en u heerlijkheyt /
 In u Majesteit soud sterben /
 En oock den doodt als and're erben.

2. De doodt klimt oock tot ulve vensters in /
 En soeckt in u Paleysen haer gewin /
 Alwaer sy 't al verslunt / ja watse vint /
 Ja in doorp of stadt / sy een yder hat /
 Gaet in doorp en stadt te grasen /
 Om sich in 't vleesch en bloedt te asen.

3. Wanneer als Godt sijn gramschay tot u keert /
 Dan zydy stracks dooz sijne roe verheert /

Daer leyt dan kroon en staf / gelijk het kaf /
 U macht en gebiedt is een ydel niet /
 U macht en gebiedt moet wijcken /
 Als Godt sijn bonnis komt te strijcken

4. Dan zijt ghy als de armste man verbaert /
 En niemant acht u keyserslycke zwaert /
 Want dan is u ontsach / maer rouw en klagh /
 En u dwaes gemoedt / wordt dooz bitter soet /
 Wordt dooz bitter soet bedrogen /
 Om dat ghy siet u onbermogen.

5. Ghy zijt een Mensch in hoogheynt wel gestelt ;
 Maer grooter Godt heeft u in sijn gewelt /
 Die utwe kroon en staf / bergruyst als kaf /
 En u hoogh gebiedt / maecht tot stof en niet /
 Dus op 't hoogh gebiedt wilt letten /
 Want Godt sal u te grondt verpletten.

H Oratius segt : De Koningen diemen moet vreesen ,
 woeden wel over haer Onderdanen , maer 't is
 Godt dien sy selve moeten vreesen.

Seneca segt in sijn Treurspel van *Thyeste* , U die van
 Godt , dieder een bestierder is van Zee en Aerde , den
 macht gegeven is , leght doch af u trots en op-geblasen
 gesichte , want wat een minder Onderdaen voor u moet
 vreesen , dat dreyght u een grooter Godt. Want alle Ko-
 ninghrijcken staen onder een grooter Koningh.

Siet de Musijk-nooten in Bellerophon , fol. 138.

Doodts Klachte.

Stemme: O slaep , O soete slaep , &c.

W At is 't O Mensch ! daer ghy dus over klaeght /
 En lijfen Ziel met veel ellende plaeght ;
 Verwerpt dreef sotte min / en dwase sin /
 Dat ghy meent t'ontgaen / d'algemeene paen /
 Dat ghy meent t'ontgaen het sterben /
 Ach neen ! den doot die moet ghy erben.

2. Wat haet geklagh van Wypsvrouw of van kindt /
 Daer doch de doodt / ons al gelijk verflindt /
 Sy klopt soo wel aen kilups / als 't hooge Wyp /
 Al't geschrey is windt / dus u wel besint /
 Al't geschrey windt en wanen /
 Spaert by al u geklagh en tranen.

3. Ghy moet'er aen schoon ghy zijt sterck en langh /
 Is 't heden frisch? 't is morgen zwack en krank :
 Ghy weet dat alle vleysch / verkrijght sijn eytsch /
 't Moet doch al bergaen / hoe men is belaeu /
 Het moet al bergaen en schepden /
 De doodt sal u in 't graf gelepden.

4. Wy zijn een vat van aerde toe-gestelt /
 Soo broos als glas en als een bloem op 't velt /
 Gelijk een water-blaes / als stof en asch /
 Als een schandw en roock / en een licht gespook /
 Als een schandw en roock die bliegen ;
 Maet u de waen doch niet bedriegen.

5. De doodt die wijckt voor keijserlijke macht /
 Voor hooge stam / voor hoobaerdn noch vracht /
 Want edel / arm / en rijk / maeyt sy gelijk /
 Met haer sepffen af / in het doncker graf /
 Met haer sepffen af ter needer /
 Ach ! het is met den Mensch soo teder.

5. Wy is wel dwaes die op het aerdtische boutut /
 En tracht alleen na eere / staet of gout :
 Want alles doch verdwijnt / hoe schoon het schijnt /
 Daer van ghy alleen / schoon met groot geween /
 Daer van ghy alleen sult krijgen /
 Een Heene-kleet om 't lijf te rijgen.

7. O wel hem ! die den doodt steets oberdenckt /
 En siet op Godt die beter leven scheinckt /
 Op 't leven dat leyt / in eeuwigheyt /
 Daer ghy voor Godes troon / met een goude kroon /
 Daer ghy voor Godes troon sult hoozen /
 Komt hier mijn kindt en wytberhozen.

S *Eneca* seydt in sijne 6o Brief: Een wijs Man is tegen alle aenval gewapent, ja soo hem mocht armoede, droefheyt,

heydt, smaet, ja de dootd overvallen, hy sal niet aerselen, maer sal onverschrickt tegen haer aen, ende tusschen haer, doorgaen. Voorder seght hy in sijnen 78 Brief: Waerom schreyt ghy O Mensch? wat hoopt ghy? hou af, of meent ghy dat de Goden, door bidden, zijn op te houden? dit is al te vast en seecker door een eeuwige nootwendigheyt ingestelt, ghy sult daer na toe gaen, daer 't al na toe gaet. Is u dit wat nieuws? tot dese Wet zijt ghy gebooren. Dit is u Vader en Moeder wedervaren, oock uwe Voor-ouderen, en alle die voor u zijn geweest, en na u sullen komen.

Herodotus verhaelt, Dat den Keyser *Severus* sich gevoelende te verfwacken, en den dootd te naederen, hy sijn Heenekleedt, waer in hy wilde begraven zijn, door 't leger op een spieffe liet om dragen, en daer by om roepen: *Dit eenige alleen, sal de Keyser Severus van alle sijne schatten en heerlijckheden, met sich ter grave nemen.* Hier op past 't geene *Job* leyt cap. 1. 21. Ick ben naeckt van mijne moeder gekomen en sal naeckt daer weder heenen varen. Leest oock *Salomon*, *Ecclesiasticus* 5. 15.

't Saligh af-sterven.

Stemme: Als mijn frondlijn voorhanden is.
Of/ Maximilianus van Bostu.

Wanneer mijn glas verloopen is /
Soo moet ick van hier scheyden;
Want booz my doch geen open is /
Wilt my dan Heer geleiden /
Want ick ooggh op een saligh end /
Dus u gesichte tot my wend /
Dat ick u mach behagen.

2. Dat ick dan in mijn ouden dagh /
My mach in u vermaecken /
Ick weet dat dyoef heyt noch geklagh /
Kan mijne uytwaert staecken;
Ick moet de werrelt doch versmaen /
Mijn Ouders zijn my booz gegaen /

Ich volgh op hare paden.

3. Hoe zwaer valt doch de doodt / den geen /
Die in de weelde leven /
En of sy dan met veel gelieven /
Tot Godt sich wilden geben :
Eplacē ! het valt dick te laet /
Indien sy niet by tijds van 't quaedt
Afflaten / en de sonden.

4. Die in des werreltds valsche goedt /
Haer heyl en welbaert soecken /
Dien sal een woorn / die stadigh wzoet /
Haer onberstandt verbloecken /
En seggen / dwaes ! in dese nacht /
Sal uwe Ziel zijn t'onderbracht /
Wie sal dan 't goedt behooren ?

5. Hebt ghy dan een ontrufft gemoedt /
Met boosheyt overladen /
Ach ! dan streckt al u groote goedt /
Dooz ulve Ziel ten quaden :
Dan volght'er op rouw en beklagh /
Want hy schyckt booz den laetsten dagh /
Die elck sal overkomen.

6. Schoon ghy zijt in verheben staet /
Wat sal u dit doch baten ?
Als ghy u lijf en leven laet /
Dan moet ghy 't al verlaten :
Hebt ghy niet vroom en wel geleest /
De hooghent u geen boozdeel geeft /
Want Godt sal die verachten.

7. Godts drengement dat valt seer zwaer /
Dooz die in 't quaedt volherden ;
Sijn oordeel schrycklijck is en zwaer /
Als 't sal voltrocken werden ;
Want hy sal seggen gaet van hier /
Ohy woose in het eeuwigh vier /
En draeght daer ulve straffe.

8. De vroomie diekwijs noch gevoelt /
Het knagen van 't geweten /
Als hy in sijnen doodt-kamp woelt /

Of Godt hem had vergeten;
 Doch hy grijpt weer een vast gemaedt /
 En troost sich dat dooz Christi bloedt /
 Zijn sonden zijn vergeven.

9. Dan seght hy / o mijn Ziel vaer wpt /
 Waer booz soud' ick my vreesen;
 Ick hooz der Eng'len soet gelupt /
 Ick wensch by Godt te wesen:
 Ick heb mijn loop alree volbracht /
 't Geloof behouden / en verwacht
 Een kroon van 't eeuwigh leben.

10. Wel saligh is hy die dus sterft /
 En laet de werrelt zwerben /
 Dooz Christum hy een kroon verwerft
 Die nimmer sal bederven:
 Wie in 't geloof volstrandigh blijft
 Op dien noch bloeck noch wet beklijft /
 Waer sal Godts Rijck be-erven.

Ter gedachtenis van mijn ouden Vriendt;
Mr. Sybrant Hanssen Cardinael, van Harlingen.

Stemme: Gaillarde la belle. Of / De schoone die my marti-
 larisceert. Of / Nadien het bitter gaet voor 't soet,

Wel op mijn Ziel weest te vreen /
 En soeck in Gode rust /
 U Vriendt die is u booz getreen /
 En siet nu beter lust;
 Als ick o Godt! dit selve padt betree /
 Maeck my bequaem dat ick mach wesen ree /
 Wanneer ghy klopt dat ick dan vaerdigh stae /
 Doet ghy u wil ick steun' op u genas.
 2. U wil is dat ick 't leben laet /
 En nae een beter stae /
 Ghy hebt doch dooz een vast beraet /
 Besloten dat ick gae;

Maech my bereypt dat ick het aerdsch' veracht /
 En / doo? berouw / op 't Hemelsch' zy bedacht :
 Ons leven is gelijk een wandelaer /
 Die altijdt reyft doo? menigh moo?denaer.

3. Mijn Dziendt / eplaes! is doo?-getreen
 En heeft sijn loop volbracht /
 Hy heeft sijn strijdt nu af-gestreen /
 Die yder noch verwacht :
 Al streeft men hier doo? beele ramp en sinert /
 Al quelt men sich inwendigh in het hert /
 't Is vergeefs / elck moet dien wegh betreen.
 Mijn Dziendt is wegh / wat baet dan al 't getreen.

4. Mijn ouden Dziendt / in konst gequeeckt
 Van sijn' kindts beenen af :
 Sijn geest en aerdighejdt noch spzeekt /
 Schoon hy leydt in het graf.
 Hy wist al 't geen wat oyt de konst vermocht /
 En wat'er oyt scherpsinnigh bzeyn bedocht ;
 Dies sal zyn lof oock nimmermeer vergaen /
 Maer bliicken wyt gelijk de held'ze Maen.

5. Ga nu by 't Eenigh Drie-getal /
 En meet het Circkel-rondt ,
 En past den Cubus ober al /
 Daer ghy hier seyl aen bondt.
 Ga nutter school by Godes Majestejt /
 En leer daer van al dees volkomenthejdt.
 Eplaes! u konst / daer ghy u hoest in bzaecht /
 Om 't licht te sien / die is nu al gestaeckt.

6. Sijn konst in Wis en Rekenal.
 Was als een helder licht /
 Dies hy den Lautwer dzagen sal /
 Doo? yders aengesicht.
 Van buyten aen / was hy ned'zigh en slecht /
 Maer in 't gemoedt was hy vroom en oprecht :
 Een open hert / toond' hy in al sijn werck /
 Sijn eygen Ziel was hem een School en Kerck.

7. Misgunt hem niet dat hy nu rust /
 En beter lust verwerft /

Al is sijn lamp nu uytgeblust /
 Sijn konst doch nimmer sterft.
 Scholieren treurt om dees konstrijcke Man/
 Wiens tongh u nu niet onderwijfen kan:
 Dooz snuffelt dan sijn oberfchand'ze geest /
 Die ghy / ten deel / noch in sijn boecken leeft.

8. Slaep dan mijn Vriendt / in Godt / die leeft /
 Tot aen den blijden dagh /
 Tot Godt u weder 't leven geeft /
 Die alle dingh vermaght:
 Dat ghy mooght sien op Godes Heerlijckheyt /
 Den broomen Mensch van eeuwigheyt berent /
 Dat ghy mooght staen booz Christi aengesicht /
 En peplen daer des Hemels eeuwigh licht.

Van de blijdschap des eeuwigen
 Levens.

Stemme: Gravesande.

G Een blijder bzeughd' daelt in 't gemoedt /
 Als 's Hemels bzeughde doet / En als Godts licht /
 In ons de bzeughde sticht / Na sijn onepndlijck goedt:
 Want 's werreltds bzeughdt / baert in ons ongeneught /

Om dat dit ras vergaet / En boedt in ons het quaet.

Wilt ghy vzeught verwerben / Soeckt Godts Rijck

te erben / Stelt daer op u toeberlaet.

2. Als Paulus wenscht hy Godt te zijn /
 Sagh hy Godts Rijck in schijn /
 Sijn Heerlijckhepdt en Christi Majesteyt /
 Dies was het aerdsch' hem pijn;
 Dies riep hy uyt / met een seer bly geluyt /
 Och! dat ick was alree /
 Verlost van 't droevigh wee /
 Dat ick was ontbonden /
 Van dit lijf der sonden /
 En genoot de rust en vree.

3. Geen ooz aenhoorde opt de vzeught /
 Noch oogh sagh dees geneught /
 Als mijn gesicht / door Godes Gheest / verlicht /
 Mensagh dees groote deught;
 Want in 't gedacht / heeft noyt mensche verwacht /
 Dit oberheerlyck loon /
 Waer mee dat Godes Soon /
 Ons dan sal vercrien /
 En ten Hemel stieren /
 En ons schencken 's Levens kroon.

4. De hoogheyt Salomons was schoon /
 Als hy sat in sijn throon /
 In sijn cieraet / geproncht in hooge staet /
 Met sijne Koninghs kroon;
 Waer door hy dan / als een verheben Man /
 Van pder wierd' ge-eert /
 Als door sijn deught geleert;

Van de blijdschap des eeuwigen Levens. 181

Want dooz wijse reeden /
En sijn goede zeeden /
Was hy yder lief en weert.

5. Wet waer dees wytterlijcke pacht /
Doo hy niet hooger dacht ?
Doo die bestont op een soo lossen grondt /
En hy geen meer verwacht ?
Maer 's Hemels bycught / die baert lust en geneught /
Als cick verlaten sal /
Dit aerdtische tranen-dal /
Om hy Godt te woonen /
Die ons sal bekroonen /
Met der Eng'len soet geschal.

6. Soeckt dan u lust / in 's Hemels goedt /
Dat yder soecken moet ;
Daer siet men niet / op stam noch groot gebiedt /
Maer op een byoom gemoeidt ;
Want dat bestaet / dat wy na Godes raedt /
Op Christum 't voge slaen /
En op sijn paden gaen ;
Dat wy mogen singen /
Heer vooz alle dingen /
Diet ons doch genadigh aen.

D. Augustinus seydt van de blijdschap des
eeuwigen Levens aldus :

Ick sal aenschouwen Godts, des alderhooghsten goeds, al-
ler Engelen en Heyligen vreughde : Ja Godt sien is het
loon des eeuwigen levens, eene heerlijckheyt der Hemelscher
Geesten, een eeuwige vreughde en eeren-kroone, het rechte
kleynoodt der saligheydt, een rechte ruste, een schoone vrede,
eene inwendige en uytwendige vreughde ; ja een Paradijs Go-
des, een Hemels Jerusalem, een saligh leven, een volkeyt
der saligheydt, eene eeuwige vreughde, en een vrede Gods,
die al het verstandt sal overtreffen.

OM dat hier eenige plaats ledigh was, heb ick de seven Boet-Psalmen, die de oude Leeraers daer toe hebben uytgesocht, onder mijne papieren gevonden, en die eertijds, na de Nieuwe Oversettinge des Bybels, by my waren gerijmt, hier by willen voegen. Voor de seven Boet-Psalmen worden genomen de 6. 32. 38. 51. 102. 130. 143. Waer van ghy den 51 Psalm sult vinden, in mijne *Urania* of *Hemel-sangh*, fol. 37.

De 6 Psalm.

Op de gewoone stemme: Wilt my niet straffen, &c.

Scraft my doch niet ó Heere!

In utwen toorn te seere /
 Noch in u grimmighejdt;
 Maer zijt my Heer genadigh /
 Ich ben zwack / ghy weldadigh /
 Geneest my van dit lent.

2. Mijn Ziel en beend'zen schzicken /
 Verlost my wyl dees stricken /
 Hye langh sal 't zijn ó Heer:
 Ó Heere! heert doch weder /
 Riedt mijn Ziel zwack en teder /
 Verlost my t'utwer eer.

3. Wie sal in 't graf u loben &
 Want in den doodt verschoben /
 Is van u geen gedacht:
 Ich ben vermoeyt van suchten /
 Mijn bedde zwenst vol duchten /
 Ich klaegh den gantschen nacht.

4. Mijn bed is nat van 't weenen /
 Mijn oogh doorknaeght van 't steenen /
 Derout is 't dooz' t verdriet /
 Van wegen mijn bestrijders:
 Wijckt van my 's deughdes benijders /
 Want Godt mijn schrepen siet.

5. De Heer verhoort mijn beden /
 Mijn smeucken en mijn reden:

Beschaemt mijn byandt woꝝdt /
 Verbaest keert hy te rugge /
 Verschriekt en woꝝdt stracks blugge /
 Oer dat hem nemandt pozt.

Psalm 32.

Op de gewoone stemme: Wel hem, &c.

WEL saligh mensch / wiens sonden zijn vergeben /
 En oberdeekt / al 't quaedt by hem bedreben :
 Wel saligh mensch / wiens geest bedziemens moe /
 Godt rehent niet sijn ongerechthendt toe.
 Want doen ick zweegh mijn veenders my versteten /
 Den gantschen dagh / dooz 't byullen van 't getoeten ;
 Want uwe handt druckt dagh en nacht op my /
 Mijn sap woꝝdt droogh / als 't hoy by Somer ty. Sela.

2. Ick maecht u Heer ! bekent al mijne sonden /
 Mijn snoodigheyt bedeckt' ick t' gener stonden :
 Ick spzack / ick wil belijden mijn misdaet.
 Ghy Heer ! vergaest my al 't bedreben quaedt. Sela.

Eck Heer ! ge sal terwyl hy is te binden /
 Hem bidden / dien geen bloet dan sal verflinden :
 Ghy zijt mijn wijck / die my booz anghst behoet /
 Die my omringht en vrolijck singen doet.

3. Ick sal u van den wegh recht onderwijsen /
 Dien ghy sult gaen / dat ghy mijn raede sult prijsen /
 Mijn oogh sal steets op u wel gade slaen /
 Volghht dan Godts wet en wandelt op sijn paen.

Weest niet gelijk een paerde dat onberstandigh /
 Of als een muyl / die dooz 't gebit woꝝdt handigh ;
 Op dat het u niet quetsse noch bertree :

De goddeloos' heeft sinert / verdziet en wee.
 4. Maer wie op Godt vertrouwt die sal omringen /
 Sijn goedigheyt en goust in alle dingen :
 Verblijdt u in den Heer met stille vreughdt /
 Rechtbaerdige singht vrolijck en verheughdt.

Pfalme 38.

Op de gewoone stemme: Wilt in uwen toorn, &c.

S Craft my Heer! niet in u tooren /
 Komt die hooren /
 My in gramschap niet hastijdt /
 Want u pijlen neer-geshooten /
 Op my stooten /
 En u handt druckt my ter tijdt.

2. In my wordt niet heels bebonden /
 Om mijn sonden /
 Want u gramschap my berneert:
 In mijn beenders is geen vrede /
 Mijn boosheden /
 Mijn hooft hebben oberheert.

3. Sy my als een last nu plagen /
 Swaer om dragen /
 Om mijn dwaes en sot beleyt /
 En mijn etter-buysen stincken /
 Die wyt blincken /
 Heel verteert in buypligheyt.

4. Ick ben krom en neer-geboogen /
 Dooz u oogen /
 En ga heel den dagh in 't zwart;
 Want mijn darmen vol van plagen /
 't Vleesch af-knagen /
 Die my drucken tot in 't hert.

5. Ick ben zwach en seer verhozen /
 Vull' van 't schroken /
 Dooz het ruppschen van mijn hert:
 Al mijn suchten en begeere /
 Kent ghy Heere /
 Dooz u niets verhozen wert.

6. Mijn hert is heel omgewendet /
 Mijn kracht endel /
 Licht der oogen wijcht van my:

Mijne vrienden en beminders /

Ja mijn kinders /

Om mijn plaegh staen ver' ter 37.

7. Die mijn Ziele stelt de stricken /

Dol verschrieken /

Die mijn quaedt soecht spreect verderf /

En sy dencken altijt listen

Om te twisten /

Geef Heer dat ick troost verkreef.

8. Ick ben als een stomm' en doobe /

En verschoobe /

Die gehooz noch stemme slaet :

Ghy ó Godt! sult my verhooren /

Neught u ooren /

Ick hoop op u toeberlaet.

9. Ick seyd' / waer toe dit verblijden /

Als ter 3den /

Mijne boet moecht sijn' zigh treen ?

Datse my dan groots niet tarten /

In mijn smarten /

Die tot hincken sta gereen.

10. Ick wil u mijn quaedt bekennen /

En my wennen /

Als bekommert om mijn sond :

Maer mijn vbandt wordt te krachtigh /

En te machtigh /

Die my sonder oozsaech wondt.

11. En die quaedt booz goedt bergelden /

En my schelden ;

Om dat ick het goed' na-jaegh /

Staen my tegen / doch ghy Heere /

Wilt dit weeren /

Mijn heyl / haest u / dien ick 't klacgh.

Den 51 Psalm, zijnde de derde onder de Boet-Psalmen, soeckt in *Urania* of *Hemel-sangh*, fol. 37.

De 102. Psalm.

Op de gewoone stemme: Wilt mijn gebedt, &c.

Wilt Heer / mijn gebedt verhooren /
Laet mijn klacht gaen tot u ooren /
En verberghet u aenschijn niet :

Reyght u ooz in mijn verdriet :
Als ick roey wilt ras verschijnen ;
Want mijn dagen haest verdwijnen /
Als een roock / oock zijn mijn beenen /
Als een heert verbrandt de steenen.

2. 't Hert is doz als 't gras verlagen /
Ick vergeet mijn broodt door 't klagen /
En 't gebeent kleeft aen mijn vleysch /
Dooz mijn suchten reys op reys :
Als een Hoerdomp der Woestijne /
Sit ick als een Ayl te quijne /
Ick waech en moet eensaem waken /
Als een musch doet in de daken.

3. Mijn vanden my steets smaden /
Kasen / zweeren in mijn schade /
Ick eet asch / gelijk als broodt /
Cranen dzanck lecht my in noodt
Wegen u gramschap en toren :
Ghy hebt my verhooght te boren /
En my weder laegh gedreben /
Dus bestiert ghy 's menschen leben.

4. Als een schaduw' zijn mijn dagen /
Ick verdoz als 't gras verlagen /
Ghy Heer blijft in eeuwigheyt /
En staet tot ons hulp bereyt :
Woe gonst duurt ter gedachten /
Dan geslachte tot geslachten /
Ghy sult opstaen en ont sarnien /
Over Zion u erbarmen.

5. Want de tijdt ban u genade /
Is gekomen recht te stade /

En u knechten hebben lust
 Wen 't steen dzagen / om haer rust :
 Die om 't gruyss medelijdigh suchten /
 Want de Heydens sullen duchten /
 En den naem des Heeren vresen /
 D'Aerdtfche Koningen mits desen.

6. Als Godt Zion op sal bouwen /
 En sijn Heerlijckheit aenschouwen /
 Keert hy sich na het gebedt /
 Van die seyt ontbloot / verplet.
 Hy sal 't bidden niet versmaden /
 Die 't beschreven konnt te staden /
 Want het na-geflacht sal loben /
 Godt / die dit bestiert van boven.

7. Mits hy wyt sijn Heylighdommen /
 Nederwaerts sal sien alommen /
 Wyt den Hemel op der Aerdt /
 Op sijn volck hem lief en waerd :
 Die het suchten der gebangen /
 Hoozt / en los maecht al haer prangen /
 Die geboeyt ter slavernyen /
 Kinderen des doodts sal vryen.

8. Op dat soo de naem des Heeren /
 Werdt te Zion t'sijner eeren /
 En 't lof te Jerusalem ,
 Wtgebreyt niet luyder stem.
 Als de volcken t'saem vergaren /
 En de koninghricken varen /
 Om den Heer haer Godt te dienen /
 Die haer sal sijn gonst verlienen.

9. Die mijn kracht heeft neergeslagen /
 En verkozt mijn zwacke dagen.
 Ich sprack / Godt neemt my niet heen /
 Wyt dit dal en droef getween /
 In het midden van mijn dagen :
 Nwe jaren haer toedzagen /
 Van geslachte tot geslachten /
 Wonderlijck zijn nwe krachten.

10. Ghy hebt d'aerd' gemaectt en landen /
 d'hemelen zijn 't werck uwer handen /
 Doch dees sullen al vergaen /
 Ghy sult eeuwigly blijven staen.
 Dees gelijk een kleedt verouden /
 Maer ghy sult u roem behouden /
 Dees als een gewaet verand'zen /
 En verand'zen niet malkand'zen.

11. Maer ghy zijt die selve Heere /
 Die men dienen moet en eere /
 En u jaren sonder maet /
 Blijven altydt in een staet ;
 Maer de kinderen uwer knechten /
 Sullen wonen in haer rechten /
 En haer zaet sal voer haer oogen /
 Zijn bevesticht vol vermogen.

Den 130 Psalm.

Op de gewoone stemme: Uyt der diepte ô Heere.

Ut dieper nock des herten /
 Roep ick ô Heer ! tot du /
 Mijn smeecken / hoor de smerte /
 Keert doch u oer tot my :
 Siet ghy op snoode daden /
 Wie sald'er dan bestaen ?
 Maer ghy / vergeeft de quaden /
 Op dat u breef hoom aen.

2. Maer ick verwacht den Heere /
 Mijn Ziel hoopt op sijn woordt :
 Mijn Ziel waecht op hem seere /
 Meer als de Wachter hoozt :
 Meer als de Wachters sorgen /
 Als si ter wachte staen /
 En hooopen op den morgen /
 Als 't morgen-licht breecht aen.

3. Iſrel hoop op den Heere /
 Want hy verlost u d'zæ :
 Sijn goedtheyt is niet veere /
 En by hem veel genae :
 Hy sal Iſrel beluyden /
 Van ongerechtigheyt /
 En haer weeron verblyden /
 Dooz sijne goedigheyt.

Pſalm 143.

Stemme: Pſal. 103. Mijn ziele wilt den Heer, &c.

Hoorz mijn gebedt ; u ooren neyght ô Heere !
 Mijn ſmeecken merckt / verhoorz my t'ulwer zere /
 Na waerheyt en nae u gerechtigheyt :
 Gaet doch niet ulwen knecht niet in 't gericht ;
 Want niemant sal beſtaen booz u geſichte /
 Dooz ſijn verdienſt / nae u rechtvaerdigheyt.

2. De vrandt gaet mijn Ziele ſeer verbolgen /
 En plet mijn lijf ter aerde ſeer verbolgen /
 En legt my als een dood' in 't duyster heen :
 Hierom mijn geeſt is ober ſtulpt niet d'zose /
 Mijn hert is gantſch verbaest / en ick mits dese
 Doel in mijn lijf veel anghst en d'zoef geweent.

3. Doch ick gedenck weer aen de oude dagen /
 Ick oberleggh u daden / in mijn klagen /
 Van ulwer handen werck ick by my ſpreck.
 Ick b'zepd' uyt mijn handen tot u Heere /
 Mijn Ziele haecht nae u en nae u Leere /
 Als 't dozstigh landt / of een verdrooghde beeck.

4. Verhoorz my haest / eer mijn Geeſt moet bezwijcken /
 Verbergh u aenschijn niet / dat ick mocht wijcken /
 Als een die in de kuyde nederſuicht :
 U goedigheyt laet my vroegh-morgens hooren :
 Want ick betrouw op u beloft te vooren /
 En op u hulp / die my altijd omrincht.

5. Maech my bekend den wegh dien ick sal treden :
 Ick hef mijn Ziele / tot u / dooz gebeden.
 Ick schuw by u / red' my van mijn bypandt.
 Leer my o Heer ! doen na u welbehagen /
 Want ghy mijn Godt verhoort my in mijn dagen /
 U goede Geest leyd' my in 't effen Landt.

6. Om uws Naems wil verleen my 's lebens krachten /
 En boer mijn Ziel upt dees benaustude klachten /
 En roep mijn bypandt upt dooz u gerecht :
 Die mijne Ziel beanghsten en dus quellen /
 Wilt die dooz uwe goedtheydt nederbessen /
 Ick steun op u ; want Heer ick ben u knecht.

Dese korte Psalm heb ick daer by gevoeght.

Psalm 131.

Op de gewoone stemme : Mijn hert is Heer, &c.

Mijn hert hooghmoedigh is noch stout /
 Mijn oogh van pracht noch grootshypt hout.
 'k Heb niet gewardelt trots in schijn /
 Op dingen die van wonder zijn.

2. Heb ick mijn Ziel niet stil bereent /
 Als 't kindt het welck de Moeder speent ?
 Mijn Ziel is noch alsoo bereent /
 Lof IJsre's Godt in eeuwigheyt.

Het Gebedt onses Heeren Jesu Christi,

Matth. 6. 9. Luc. 11. 2.

Op de gewoone stemme : Onse Vader, &c.

Onse * Vader die in d'Heem'len zyt,
 U Naem geheylight werd' altijd,

O Vader.

U Ryck

U Rijck toe-koom. U wil gelijk/
 Geschied' op d'Aerd' als Hemelrijck.
 Onf' daegelijcks Broodt geeft ons ó Heer!
 Vergesoft ons onse schulden weer.

2. Gelijk wy die ons schuldigh zijn:
 Heft ons niet in versoekinghs pijn:
 Verlost ons van den boosen / Heer:
 Want u is 't Rijck de roem en eer.
 U is de kracht en heerlijkheydt /
 Van nu tot in der eeuwigheydt. Amen.

De Tien Geboden Godts.

Exod. 20. Deut. 5.

Stemme: Heft op u hert, &c.

Godt sprack dese woorden.

Ick ben de Heer / uw Godt Almachtigh /
 Die uyt d'Egyptische slaverny /
 U heb gevoert dooz mijn handt krachtigh.
 Geen and're Goden hebt booz my. I Gebodt.
 2. I I. Ghy sult beeldt noch gelijk'nis' maechen/
 Van 't geen op Aerd' en Hemel zweeft /
 Of onder 't Water / d'Aerd' mach raechen /
 Noch van 't geen Godt geschapen heeft.
 3. Buyght niet booz haer dooz dienst of eere /
 Ick ben u sterckt' en p'd' zigh Godt /
 Die tot der Dad'zen misdact keere /
 Wanneer men mijne eer bespot.
 4. Ja tot den kinders' streckt mijn tooren /
 Tot aen het derd' en bierd' geslacht /
 Van die my haten en niet hooren /
 Wanneer men mijn gebodt veracht.
 5. Waer ick doe veel barmhertigheden /
 Aen duysenden die 't gade slaen /
 Die my beminnen en in vreden /
 Op mijn gebodt en paden gaen.

6. III. Misbruyckt Godts naem niet met den monde /
 Noch spreekt lichtvaerdigh van u Godt /
 Hy straft hem schuldigh om de sonde /
 Die ydel met sijn name spot.

7. IV. Gedenckt des Sabbaths / houdt dien heyligh /
 Ses dagen arbeidt / sonder klagh /
 De sevende dient Gode veyligh:
 Het is des Heeren Sabbath-dagh.

8. Dan suldy geene arbeidt plegen /
 U Soone / Dochter / knecht noch Maeghdt /
 U Os / Dee / Ezel / geender wegen /
 Noch Weemdelingh: dit Godt behaecht.

9. Want in ses dagen schiep de Heere /
 Den Hemel / Zee / Aerd' / wat'er is:
 De sevend' / rust hy ons tot Leere:
 Om dat den Sabbath heyligh is.

10. V U Vader / Moeder / sult ghy eeren /
 Op dat ghy lange leeft in 't Landt /
 Dat Godt de Heer u sal bescheeren /
 En sijn gezegent dooz sijn handt.

11. VI Ghy sult niet dooden. VII. Niet Ecthraken.
 VIII. Niet stelen. IX. Noch valsche tyngenis /
 Tot schade van u Naeste spreeken;
 Want Godt der valschen vyandt is.

12. X. Uw's Naesten huys wilt niet begeeren /
 Sijn Wijs / sijn knecht / Maeghdt en soe voort /
 Den Os / noch Ezel uwes Heeren /
 Noch wat u Naesten toe-lychoort.

De Thien Geboden in 't kort.

Eert eenen Godt alleen: bruyckt noyt sijn naem licht-
 vaerdig.

Den Sabbath heyligh viert: u Ouders dient eerwaerdigh /
 Doedt / Echte-breekt / Steelt / noch wilt geen valsche
 getuygenis zweeren.

Uwes naesten Wijs noch goedt / sult ghy / noch 't sijn begeeren.

Kort begriip der Wet of Tien Geboden.

Godt sprack tot Israël, hoort Israël.

Deut. 6. 5. Deut. 10. 12.

Stemme: Hest op u hert, &c.

*Christus sprack tot den Wetgeleerde,**Matth. 22. 37. Luc. 10. 27.*

Ghy sult Godt uwen Heer beminnen /
 Van gantscher Herten / Ziel en Geest /
 Van al 't gemoedt / her stant en sinnen /
 Want dits Godts groot' gebodt geweest.
 2. Het ander is / ghy sult u naesten
 Lief hebben als u self niet min:
 Mer dees geboden hanght ten laetsten /
 De Wet en der Propheten sin.

Detwaelf Articulen des Geloofs.

Stemme: O onse Godt en Heer, &c.

- I. **G**loof in Godt den Vader die Allmachtigh /
 II. Een Schepper is van aerdt' en hemel krachtig:
 In Jesum Christ' sijn eengeboren Soon /
 Ons Heere / die daer daelt upt 's Daders thron.
- 2.
- III. Van d' Heyl'ge Geest ontfangen / en gebooren
 Upt eene Maeght / Maria inderhooren.
 IV. Die onder Pons Pilato heeft geleen /
 Schryft / gestorven / begraven met een.
- 3.
- V. Die neergedaelt ter Hellen / hoor die hreesen.
 VI. Ten derden dagh is upt den doodt verreesen.
 Ten Hemel opgebaren daer hy sit /
 Ter rechter Godts sijns Daders / daer hy bidt.
- R VII. Dan

- 4.
- VII. Van daer sal hy weer komen tot het oordeel/
Van levende en doode / tot ons oordeel.
- VIII. 'k Geloof oock mede' in Godt den Heyl'gen Geest.
- IX. Een Algemeene Kerck die Christum bzeest.
- 5.
- Daer d' Heilige gemeenschap wozt bevonden.
- X. Vergiffenis van ons' bedreben sonden.
- XI. Opstandinge des Dleesehs / na dees' afscheut.
- XII. Een leben datter duurt in eeuwigheyt. Amen.

Vermaninge tot Godts-vrucht.

Stemme: Psalm 125. Die op den Heere, &c.

Wie dat op Godt stelt sijn vertrouwen /
In noodt en in gebaer /
Die wozt sijn troost gewaer /
Die kan op desen rotzsteen bouwen /
Als die / in doodt noch leben /
Hem nimmer sal begeben.

2. Dies sal hy sich booz sonden wachten /
En mijden al het quaet /
Der sonden toeberlaet /
En sal op Godts geboden achten /
En bzeesen booz sijn toozen /
Die hy drenght en laet hooren.

3. Booz Godt sal hy sich nedzigh dzagen /
En oef'nen sich in denghdt /
In stille rust en bzeughdt /
In 't goeden scheinwen steets behagen :
Tot Godts-vrucht en genoegen
Sal hy sich willigh veegen.

4. In soberheyt en kuysche zeede /
Zijn bzolijck van gemoedt /
Na-streben 't hooghste goedt :
Sachtmoedigh en geneght te bzeede /
Sal hy dooz 'Liefd' ontsteecken /
Tot Godt inwendigh spzeeken.

5. Ghy zijt O Godt! de Zon van 't leven/
 Behoet my doch vooz schandt/
 En stier my niet u handt/
 Dat ick magh na u waerheyt streben.
 Mijn heyl / wijst my u paden/
 En bzijt mijn Ziel van quaden.

6. Dat ick magh in 't Geloove vloeyen/
 Dol Liefde / Hoop en Geest/
 Als die u dient en bzeest/
 Dat ick magh als de Cedren groepen:
 Verleent my Christi zeezen/
 Dan heb ick 't al verkreegen.

Tegen het dwaes overleggh veeler Menschen.

Stemme: Rosemond die lagh gedoocken.

W Ie een Cooren soecht te bouwen /
 Sonder sozgh of oberleggh /
 O! het sal hem haest berouwen/
 Want dit is een dwaese wegh /
 Dat ghy yet ter handen slaet /
 Waer in ghy slechts schand begaet.

2. Wieder wil een Cooren bouwen /
 Eer hy heyt een vaste grondt /
 Die sal sich veel onrust brouwen /
 En bedrieght sich self ter stont:
 Wie eerst wickt al eer hy 't waeght /
 Sich in 't laetste niet beklaeght.

3. Leght wel ober en sit neder /
 Rekenet eer si de kosten wpt/
 Leght en oberleggh het weder /
 Eer ghy maecht een vast besluyt;
 Maer doet ghy dit onbedacht/
 Al de werrelt u belacht.

4. Soo ghy stracks den grondt wilt leggen /
 Eer dat ghy u self besint/

Wat sal yder van u seggen /
 Dat ghy sulcken werck begint ?
 Dooz gedaen en nae bedacht /
 Menigh in groot lijden bzacht.

5. 't Was veel beter noyt begomien /
 Als te blijven in de schandt /
 Beter noyt van 't vlas gesponnen /
 Als de dijssen raecht in brandt
 't Dalt gewis een lastigh lot /
 Van een yder zijn bespot.

6. „ Ach ! wat siet men nu gebeuren /
 „ Nu sich elck veel onderwint /
 „ Daer hy moet soo haest om treuren /
 „ Als hy sich te laet besint /
 „ Dat men heeft gebangen an /
 „ 't Geen men niet uytvoeren kan.

7. „ Dwase menschen / die u selven /
 „ Sulcken last legt op den hals /
 „ Om u lebendigh te delven /
 „ Als ghy hiest voor 't recht het vals ;
 „ Maectit geen breeder overslagh /
 „ Als u stock bereycken magh.

DEse gelijkenis gebruyckte de Heere *Jesus Christus* Luc. 14. 28. tegens het volck dat hem navolghde, dat ofte dit schoon deden, sy een sware saeck bestonden, want sy mosten Vader, Moeder, jae haer leven haten, om sijncnt wille; want wie sijn kruyce niet droeg en hem navolghde, die kost sijn Discipel niet wesen: Datse derhalven wel mosten overwegen wase deeden; alsoo het beter was noyt te beginnen, als daer nae schandigh uyt te scheyden: En derhalven mosten sy voorsichtigheyt gebruycken, even als die, die eenen Tooren willende bouwen, most neder sitten en de kosten eerst wel overilaen, en wel nauw reekenen of hy 't koste uyt-voeren; op dat hy niet, den grondt aenleggende, weder met het gebouw most uyt-scheyden, als hy 'twerck niet kost vol-brenghen, en hy niet bespot wierde, en 't volck van hem seyde: Dese heeft de timmeringe wel aengevangen, maer blijft daer schandigh in steecken, ende en kan 't niet uytvoeren. Geyende daer

daer mede te kennen, dat, wie sijn Discipel wilde wesen, dit voor eerst wel most overwegen, of hy dit met een volstandigh gemoedt koste volbrengen, 't geene hy hadde aengevangen, op dat hy niet tot yders spot wierde gestelt.

Dit kan mede werden gepast, op de te groote begeerlijckheyt veeler Menschen, die sich veele groote dingen inbeelden, en een webbe van begeerlijckheden in hunne herffenen spinnen, daer sy toorens in de lucht bouwende, sich daer soo in wickelen, dat sy niet weten hoe sy sich daer uyt sullen draeyen; jae blijven met spot en schande daer in steecken, gelijk men dat dagelijcks siet gebeuren.

De wonder-wercken Jesu Christi.

Stemme: Psal. 42. Als een Hert gejaecht, &c.

Wie kan Christi Wonderheden /
 Nae sijn waerde spreucken uyt /
 Die hy heeft in Landt en Steden /
 Uyt-gebrept: daer sijn geluyt /
 Veel de werrelt overzweeft /
 En verbaest al watter leeft:
 Wie kan sijne wonderwercken
 Nae sijn waerde recht bemercken?

2. Hy kan Wijn van Water maken. Joen. 2. 1.
 Hy jaecht hoop-werck visch in 't net: Luc. 5. 4.
 En hijf dijsent die hem naecten/ Matth 14. 16. Marc. 6. 35.
 Spijst hy/ noch vier dijsent bet. Matth. 15 32. Marc. 8. 1.
 Maect de zee en winden stil / Matth. 8. 23. Marc. 4. 39.
 Wandelt daer op na sijn wil. Matth 14. 25. Marc. 6. 48.
 Hy den vijgboom stracks verdoode/ Marc. 11. 13. Matt. 21. 19
 Datse nimmer vruchtbaer worde.

3. Die daer Laz'rum weer gaf't leven. Joen. 11. 1.
 En der * Weed'we Soon genas. * Te Nain. Luc. 7. 11.
 En Jairi kindt daer neben / Matth. 9. 23. Luc. 8. 51.
 Die 't hooft van de Schoole was.

Die d'oureyne geest verstoort / Matth. 4. 24. c. 8. 16. en
 En verdriift die aen sijn oort / op veele plaetien.
 En veel Dumbels die sich spreiden /
 Als hy haer gebiet te scheidt.

4. Die Maria Magdalena Luc. 8. 2.
 Die van seben was geplaecht /
 En van 't kind te Cananea / Matth. 15. 22.
 Al de boose geesten jaeght.
 Legio des Satans bindt / Marc. 5. 9.
 Oock beseten / stom en blindt /
 Heeft hy van haer quael genesen ;
 Wie sou Godts Almacht niet breefen ?

5. Die dees Hob'linghs kranche Soone : Joan. 4. 47.
 Petri * Moer van koozts genas * Wijs Moeder. Marc. 1. 30.
 Die een Vrouw een teer Persoone / Marc. 5. 26.
 Hare bloetgangh stelpste ras.
 Die gicht-siecken brengh in standt / Marc. 2. 3.
 Die heelt een verdoorde handt / Matth. 12. 7.
 In die acht-en-der tigh jaren / Joan. 5. 5.
 Kranck / oock watersuchtigh waren. Luc. 14. 2.

6. Die veel blind' en blind'-gebooren / Marc. 10. 46.
 Ober al 't gesichte gaf.
 Stommen die niet kosten hoozen / Matth. 15. 32. 37.
 De melaetschen remuighd' af. Matth. 8. 2.
 Die gesont de kranken maecht. Marc. 6. 55.
 Oock wie slechts sijn soom aenraecht. Joan. 7. 56.
 En veel kreup'le by der straten / Matth. 15. 30.
 Die lam vooz den Tempel saten. Matth. 21. 14.

7. Die 't al sander salf of krupden
 Heeft geheelt slechtes door sijn Woort.
 't Ooz van Malchus vooz veel luyden / Joa. 18. 10. Luc. 22. 51.
 Af-gekapt / stelt op sijn oort.
 Wonder heeft de Heer gedaen /
 Als hy met het kruys gelaen /
 Daer aen hingh en op-geheben / Matth. 27. 46. Marc. 15. 26.
 Heeft Godt sijnen Geest gegeven Luc. 23. 46. Joan. 19. 30.

8. Als 't voozhanghsel van den Tempel / Joan. 19. 51
 Scheurd' van hoben tot beneen /

Schudde d'aerde / steen en dzenypel /

Ja der Sonnen-licht verdween.

d'Heilige quamen wpt het graf /

Wierpen hare steenen af:

Die daer slieden nu ontwaecten /

En in d' Heyl'ge stadt geraecten.

Matth. 27. 51.

9. Als de Hoofstman ober hondert /

Al dees Wonder-wercken sagh /

En d'aerdbebingh / als verwondert /

Schriekt' en sprack hy met gekilagh /

Dees is waerlijck Godes Soon /

Die sich hier heeft laten do'on.

Als 't volck sagh dees wonderdaden /

Sloegh 't haer bofst in 't hert beladen.

Matth. 27. 54.

Matth. 27. 54.

10. Na dat hy aen 't Kruys geslagen /

Had den doodt voer ons gele'en /

Wierd' hy in het graf gedragen /

Die den derden dagh verscheen /

Die den Doodt heeft t'onderbracht /

En verbroocken al sijn macht /

Die sijn Jongers oock met eenen /

Cooghd' sijn ware bleesch en beenen.

Joan. 19. 38.

Luc. 24. 21.

11. Niemand kan dees Wonder-schatten /

Doer geen schrift en bryeden wpt /

En de werrelt kan 't niet batten /

Wat al wpt sijn Godtheit spruyt.

Druckt dit Mensch in u gemoet /

En siet wat u Heere doet /

Die sijn Volck hier doer wil leeren /

Dat hy is de Heer der Heeren.

Joan. 11. 25.

De Breede en Smalle wegh.

Kan gesongen werden op Psal. 100. Ghy vol-
keren des Aerdrijcks al, &c.

De wegh die nae den Hemel gaet /
Is engh en steyl / een smalle straet /
Een wegh die sich eerst moeylijck toont /
Maer hoben op de ruste woont.

2. De breede wegh ter zyden aen /
Daer kan men niet gemack op gaen /
Daer klimt de pzych en wellust op /
Maer hoben stoztse van den top.

3. Doch wie om deught op berghe en dal /
Op steyle rotse klimmen sal /
Die krijght van Christo eer en loon /
Een onberganckelijcke kroon.

4. Maer wie de sond en werrelt mint /
Die valt al eer hy 't oock besint /
In armoe / schande / spot en smaet /
En leeft in een seer droebe staet.

5. En krijght dan 's werrelts bitter kruyt /
Dat Doodt en Hel in sich besuyt /
Maer dooz hy eeuwighe woort geplacght /
En sijn verdiende straffe draeght.

6. Daer hy slechts wee en jammer erst /
En eene wozm die nammier sterft :
Maer wiens gemoedt in Godt bestaet /
Heeft Christum tot sijn toeverlaet /

7. En erst een krans die stadigh bloeyt /
En dooz 't geloof volstandigh groeyt :
Daer dooz hy dan dooz Godts geleyt /
Werkrijght de bzeught in eeuwigheyt.

De ydle hoop der Menschen.

Op de boozgaende wijze: Psal. 100. Ghy volkeren des Aerdrijcks al, &c.

O Mensch! u hoop is los en licht /
 Ghy schemert door een valsch gesicht;
 Om dat ghy woet om schat en goet /
 Dat op der aerde blijven moet.

2. De tijdt die bluchtigh rent en schiet /
 Breyght u en al u goet te niet;
 Om dat ghy dwaes en onbedacht /
 Op tijdt / op eer / noch Godts-brycht acht.

3. Doch soo ghy janckt nae eer en staet /
 Nae roem die door geen doot bergaet /
 Nae 't leben dat geen weedom erst /
 Omhelst de deught die nimmer sterft.

4. Want deught den Mensch ter eeren leyt /
 En boert hem tot d'onsterlijckheyt:
 Alwaer sy schenckt een heerlijck loon /
 In 's Hemels bryghd' / een Lauw're kroon.

t'Samenspraeck: de *Mensch*, en *Religie*, of
 Godtsdienst, het Latijn na-gevolght.

Mensch. **O** Vaders liefste Kindt, vol Goddelijcke reden,
 Hoe gady dus beroyt, in dees gescheurde kledē?
 Religie. Ick walg van 's werrelts prael en van der Men-
 schen eer.

M. *Wat boeck is 't dat ghy draeght?* R. *Mijns Vaders
 Wet en Leer.*

M. *En waer toe naeckst van borst?* R. *Om 't oprecht
 hert te toonen.*

M. *Hoe dus geleunt op 't kruys?* R. *'t Kruys overtreft
 de kroonen.*

M. *En waerom doch gevelerkt?* R. Ik leer ten hemel gaen.

M. *Wat leert dees heldre glants?* R. Het donckre hert verſmaen.

M. *Wat teugel aen u zy?* R. Ick tem de woefte finnen.

M. *En waerom hier de doot?* R. Ik kan de doot verwinnen.
Siet oock in de *Iconologia*, Fol. 173.

't Geruste Leven.

Stemme: O ſaligh Heyligh Bethlehem.

Let elck by ſtaen na pracht en luſt /
Die op 's Hofſ ſlibber planck wil leunen:
Ick ben vernoeght in ſoete ruſt/
En wil op geene hoogheyt ſteunen.

2. Ick ſoech geen Hof noch prachtigh Huis /
Om daer in hoofſ en prats te leven:
Ick acht veel meer een ſlechte kiluis/
Om my in ſtille ruſt te geven.

3. Om dat mijn tijdt al ſtil vergaet /
Soo pas ick niet op gunſt der Grooten /
Ick ſoech gewoel noch hooge ſtaet /
Om na haer luſt te zijn verſtoeten.

4. Ick ſoech alleen als onbekent /
In ruſt mijn loop-baen wyl te loopen;
Want wie ſich veel by Grooten went /
Die moet ſijn ruſt en luſt verkoopen.

5. Ick ſoeck mijn onderdom ſlechts ſtil /
Als een gemeenſaem Burger t'eynden /
Godt doe niet my het geen hy wil /
Als ick ſchep wyl 't dal der ellenden.

6. Want deſe dreyghet een harde dootd /
Die neder een bekent wil ſterven /
En zijn geſien by kleyn en groot /
Daer ſy haer eygen kennis derven.

7. O wel geluckigh wiens gemoet /
Dooz grootſheydt niet is ingenomen /
En kent ſich ſelf / in 't geen hy doet /
Die wordt geacht by alle vromen.

Om dat hier noch eenigh geschrift te kort quam, heeft my geraden gedacht, de vier Eeuwen, gelijk die by de oude Poëten zijn beschreven, hier by te voegen, die ghy oock sult vinden in mijne *Iconologia*, fol. 125.

De gulde Eeuw, onder Saturnus.

DE Eeuw de gulde Eeuw, was sonder Opperhoofst,
 Daer sonder Wetten, trouw' en liefde wierdt geloofst.
 Daer was noch schroom, noch straf, noch boeië, pley noch bandē
 Maer yder was geruft, noch vreesden 's Rechters handen.
 Men velden geen boom om een uytheemsche kust
 Te soecken, maer haer landt was al haer vreughden lust.
 Men delfde graft noch wal voor schanssen noch om steeden,
 Men hoorden geen Trompet, noch liet geen wapens smeeden;
 Maer sonder 's krijgers kulp genoot elck sijne vreught,
 En door dees soete weeld', leefd' yder in geneught.
 Het landt behoefde ploegh, noch schop, noch worck te snijden,
 Maer bracht uyt hare schoot, de vruchten t' allen tijden.
 Elck bloeyde in sijn tier, de eyckels en het graen,
 En wat sijn hert gelust, dat vont hy voor sich staen.
 't Was een gestade Lent: En Phoebus gingh sich baden,
 En queeckte velt en bloem met allerley cieraden.
 Het wintjen speeld'er soet: daer droop een honing vloet,
 En 't saligh volck was vroom en Godtlyck van gemoedt.

De Silvere Eeuw, onder Jupiter.

NA dat de gulde Eeuw door afgonst was verstreken,
 Begoft de silvre Eeuw, nu voor den dagh te breken,
 Waer door de groote rust ten deele was gescheent,
 Die yder sich om winst en tot de konsten went.
 Men steld'er wetten in en 't voorschrift om te leven,
 Gelijk hun Jupiter na sijne lust wou geven.
 De tijdt die eeuwig scheen, die wierde thans gedeelt,
 En 't lieflijck Sonne-jaer in vieren afgebeelt.
 Doen vield'er sneeu en vorst, en bracht veel rampen mede
 Van sieckte, koorts en jicht, soo dat men sich most kleden,
 En bouwen huys en hof, met sorge voor 't gesin,
 De Ossen in den ploeg, en zaeyen om gewin.

Van de vier Eeuwen.
De Kopere Eeuw.

NU quam de derde Eeuw van Koper, als verstoort,
 En van een wreeder aert, en bracht de wapens voort;
 Doch niet soo vol verraet als wel de yfse deede;
 Maer d'ondeught kroop bedeckt in plaets van rust en wrede,
 Oock list en schelmery, geweld en eygen baet,
 En 't landt dat wierde nu by kavels afgepaet.
 Schoon 't zeylen ongewoon en streken op de winden,
 Soo rustmen schepen toe, om Rijken op te vinden.
 Maer noch in beter standt, als in de vierde Eeuw,
 Daer 't al in vlammen blaekt, vol moorden en geschreeuw,

De Yfere Eeuw.

Hier was nu Recht en Trouw ten Hemel opgevlogen,
 De Liefde was verjaeght en quam in plaets de logen,
 Bedrogh en alle quaet. Men delfd' het ingewant
 Des Aerdrijcks, en bespied' of men geen schatten want.
 Het goudt quam voor den dagh, veel snooder als het yfer.
 Daer streefd' elck na om 't seerst, 't schoon by scheen sot of
 wijser.
 De gelt-sucht drough in 't bert en gierigheyt daer by,
 Daer sweefd' in volle swangh de sucht tot heerschappy,
 Met deegens in de wuyst, en met bebloede handen,
 So kamptmen om den roof, met schenden, moorden, branden;
 Soo dat noch Man noch Gast, was seker voor 't gesin,
 De Man sijn Vrouw belaeght, de Swager sijn vriendin.
 De Sone stont, eylaes! sijn Vader na het leven,
 De Ae-de klam van bloedt, heeft groote rouw bedreven.
 De Godts vrucht lagh vertreen, soo dat Astraea vliet
 Ten Hemel, en 't gespuys des Werrelts hier verliet.

B L A T - W Y S E R.

A.

A Braham inder tenten deure. Daer hem de H. Mannen besoecken.	8
Ach so mijn oog had klare beken. Klachte over Jerusaleem.	26
Ach wat lijd de arme spot. Verstandige armoede.	145
Als David oudt en afgemat. Salomon wort Koningh.	39
Al eer men booz een sober loon. Nae suur het soet.	30
Als Godt sijn straf wil tot ons wenden. De thien plagen Egypti.	13
Als Jacob quam by Haran. Jacob en Rachel.	12
Als ich by nu oberwege hoe elk onbesint. Jeugds vermaen.	73
Als Isac gaf sijn zegen. De Ladder Jacobs.	10
Als Loth in Sodoms pooze sat. Sodoma en Gommorra.	22
Als Paulus was te Hystren. Paulus en Barnabas.	47

B.

B Hyten Sodoms muuren gulde Appels staen. Der sonden beeldenis.	57
--	----

D.

D Er deughden kroon een Jonghlingh op te setten. Jongelingen spiegel.	78
De gulde/ silbere/ koopere en ysere Geuven.	203
Der Oudren liefd' daelt op den kinders neder. Liefde der Ouderen.	61
De stadige Honger nae gelt. Aert der gierigheyt.	160
De slemper en een gierig mensch. Tegen de verquistinge.	138
De sotte mensche seer verlanght. Damocles.	122
De Wachter op den toren. Geestelijcke Wachter.	75
De weg die na den Hemel gaet. Breede en smalle wegh.	200
Die al sijn genugten op't aerdsche. Et. Werrelts ydelheden.	87
Diogenes wat zy dy bot. Diogenes soeckt Menschen.	89

G.

G Een blijder hzeught daelt in 't gemoet. Vreught des ewigen levens.	179
Gelijc een bloem op't vest bergaet. Broosheyt van't leven.	166
In Geloof in Godt den Vader. De twaelf articulen des Geloofs.	193
Geluckigh wiens verlichte geest. 't Geruste leven.	99
Ghy Princen die u Onderdanen. Vermaninge tot de Princen.	141
Ghy sult Godt ulwen Heer beminnen. De thien Geboden.	193

B L A T - W Y S E R .

Gierigheyt dat snoode heeft.	Gierigheys quaet.	108
Godt heeft den Mensch alleen gegeven.	't Dient alles den Meniche.	51
Godts toorn ontzandt op Israel.	David drie straffen voorgestelt.	35
Groote Godt die wy het leven.	Gefucht tot Godt.	32
H.		
H Heester stil en wel gerust.	Noodruffigheys voorbeelt.	144
Hoe derf ich Heere treden.	Vergifnisse der sonden.	52
Hoe edel is de Wijn.	Wijn baert in den wijfen kracht.	130
Hoe is mijn Ziel verlagen.	Troost eens sondaers.	60
Hoe raest de werrelt ober al.	De stercke woorden Mijn en Dijn.	67
Hoe soumen deughdigh achten.	't Ondeughdigh gemoedt.	85
'k Hoor vast klagen op de tijden.	Klachte over de tijden.	156
I.		
I Ch ben de Heer u Godt almachtig.	De thien Geboden.	191
I Ch heb geseyt waer in ghy u verblijft.	Doodt der Grootten.	172
I Ch heb stof om te klagen.	Danck-liedt.	116
Jerusalem wat wasser angstigh weenen.	Jerusalems klachte.	
En hoe menighmael de Stadt is oberballen.	17. 18. 19. 20/ Ze fol. 17.	
Jeughd u vzeughd/ staet in al veel beter rust.	Jeughds vermaen.	69
I Ch wil mijn stof ontleenen uyt Godts Woorzt.	Van de scheppinge	6
I Ch wil een Maeghd bekranssen.	Vreede-beeld.	111
Indien u oogh een weynigh sehozt.	Van 't uytwendige en inwendige.	119
Indien de Mensch sich selben kende.	Godes lof.	93
In 't allerkleynste dier.	Aenmerckinge op de Spinne.	134
't Is laugh boozseyt / wie in Gods rijk wil treden.	Van de verdruckinge.	41

K.

K Ontt ghy verdoolde weder.	Christi aenspraeck tot sijne Schapen.	28
-----------------------------	---------------------------------------	----

B L A T - W Y S E R.

L.

- L** Het elck wy staen na nacht en lust. 't Geruste leven. 202
 Laet ons den Heer een danchliedt singen. Motis gesang. 15

M.

- M** Als de Dreede verstoortder. Gedicht. 114
 Menigh wil by d'antk en spijs. Vrienden mael. 126
 Mijn hert ontboncht en schiet/ &c. Deughde kroon. 103
 Mijn lamp is haest geblust. Vluchtigheyt deses levens. 168
 Mijn hert hooghmoedigh is noch stout. 190

N.

- N** A dat het taccken is ge-ent. Onderwijs der jeughdt. 77
 Natuur met weynigh is te hreen. Eenvoudige natuure. 120

O.

- O** Edele natuure. De Edele Natuure. 155
 Op dat wy recht bespien/hoe 't in de werrelt gaet. Voor-
 sichtig als de Slange. 54
 O Godt mijn hreughdt. Godlijke vreughde. 27
 O Mensch u hoop is los en licht. Ydele hoop der menschen 201
 Op-gestoorckte sinnen. Tegen de gramschap. 133
 O/ of ons Vader die in d' Heem'len zyt. 190
 O Daders lieffte kindt. t'Samen spraeck Mensch en Reli-
 gie. 201

R.

- R** Eyst byz dooz berghe en dooz dal. De Vruchtbare Reyfi-
 ger. 148
 Rijckdom schijnt een heerlijck goetd. Rijckdoms schijn. 139

S.

- S** Choon dat ich had de propheten. Lof der Liefde. 117
 Schouwt de werrelt met haer schatten. Een Aep blijft
 een Aep. 127
 Siet de werrelt met haer vleyen. De vermomde werrelt. 66
 Doo d'arme Mensch te recht bekende. Dienst der schepselen. 93
 Straft my doch niet o Heere. De 6 Boet-psalm. 182

V.

- V** Ooz een die oberbodigh is. Een is noodig. Van de perle. 95
 Waer

W.

Waar de menschen in het zijn. Niet in schijn maer in 't zijn.	129
Waarom zyt ghy o mensch ontrust? Troost in kruys.	33
Wanneer mijn glas verloopen is. Saligh afsterven.	175
Wat ben sck schoon en welgedaen. Tegen de hovaerdye.	152
Wat heeft het goudt al kracht? De Koninginne 't Gelt.	30
Wat is hy ons een groot gezecth. Kent u selven.	97
Wat is 't edele Sonne-licht. De blinde Bartimeus.	43
Wat is de roem en pde eer. Tegen d'yde eere.	201
Wat is een angerust gemoet. Ongeruste forge.	147
Wat is 't o mensch daer ghy dus over klaeght. Doods klächte.	173
Wat rijstet booz een Wo:gen Son. De Sonne Christus.	94
Wat siemen hier al vzeemdigheyt. Niemand in 't sijne te vreden.	33
Wat stof de mensch op al sijn groote goet. De verdoolde mensch.	53
Wegh malle Moer/ met u vermeende kindt. Malle Liefde.	63
Wel geluchigh die sijn gangen. Werrelts loon.	71
Wel hem in wens gemoet. Weekt onnosel als de duyven.	46
Wel op mijn Ziele weest te vzeen. Over Mr. Sybrant Hanssen Cardinael.	177
Wel op mijn Ziel en wilt Gods / Ec. Cornelius de Hoofstman.	49
Wel saligh Mensch. Psalm 32.	183
Wie dat op Godt stelt sijn vertrouwen. Vermaninge tot Godtsvrucht.	194
Wie de maet stelt in sijn saken. Maet hout staet.	142
Wie de gulde Middelmact. De meeste rust en 't minste quaedt.	124
Wie dat de door kan overwegen. Overdenckinge des doots.	170
Wie een tooren socht te bouwen. Dwaes overleg der menschen.	195
Wie kan doch verdozagen al de schimp en smaet. Tegen de Gramschap.	56
Wie kan Christi wonderheden. Wonderwreken Jesu Christi.	197
Wie isser rijk? Die niet begeert. Geruste rijkedom.	110
Wie lijdsaemheyt draeght in 't gemordt. Lof der lijdsaemheyt.	149
Wie roost my daer de blijdschap. Tegen de opstookinge des werrelts.	54
Wie sijn tongh besnoeren kan. Lof der stilswijgentheyt.	136
Wilt ghy deughdt en rust beminnen. Van de Naerstigheyt.	204
Wilt ghy dan stadigh uyt sorgelijcke vloedden. Goed genoeghen.	91
Wilt ghy het pad betreden. Deughden padt.	132
Wilt ghy de See bezeylen. De geestelijcke Schipper.	162
'k Wil van het oude gilde singen. Ouderdoms vermaeck.	164
Wilt ghy vriendschap plegen. Vriendschaps beeldt.	158
Wilt Heer mijn gebedt verhooren. Psalm 102.	186

De Boeck-verkooper aen den Lefser.

U L. Wort bekend gemaect, dat by my noch gedrukt en nyt gegeven zijn, de Tranen Jesu Christi, ghestort over den ondergangh Jerusalems, door den selven Autheur, D. P. P. zijnde seer heerlijck om te lesen, met Kopere Platen verciert. U E. W. van Beaumonts